

DEĞER

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR

YIL: 7 ■ EYLÜL 2021 ■ ISSN 2687-3656

AYLIK KÜLTÜR VE YAŞAM DERGİSİ

f /cte.deger

t /CTEdeger

cte.adalet.gov.tr

“Yeryüzü ve gökler
adalet sayesinde
ayakta durur.”

Şeyh Ali Semerkandi

06

DEĞER

Türk Devlet
Felsefesinde Adalet
Kavramının Önemi

16

RÖPORTAJ

Yargıtay Başkanı
Mehmet AKARCA

24

GEZİ

Kuzey
Makedonya

44

MANEVİYAT

Mülkün Temeli
Adalet

19 Eylül Gaziler Günü

Milletimiz ve vatanımız uğruna canlarını ortaya koyan aziz gazilerimizin **19 Eylül Gaziler Günü** kutlu olsun...

CEZA VE TEVKİFEVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YAYINIDIR.

SARIBA

Ceza ve Tevkifevleri
Genel Müdürlüğü Adına
Yunus ALKAÇ (Genel Müdür)

YAYIN KURULU

Serdar SEZER (Yayın Kurulu Başkanı)
(Genel Müdür Yardımcısı)
Barış ÖNER (Daire Başkanı)
Dilek ŞİRİN (Tetkik Hâkimi)
Hakan ERDEM (Yazı İşleri Müdürü ve Editör)

YAZARLAR

A. Gül AŞIK • Abdullah KAYA
Celal CEYLAN
Duygu ÇANKAYA ÇADIRCIÖĞÜ
Deniz ÖZYÖRÜK • Ejder TOPAL
Ersin KAYA • Ferhat ÇELİKER • Gülden KALIN
İpek KOÇ • Muhsin KURT • Mehmet VARNALI
Mehmet GÖKCE • M. Recep KOLCU
Oktay FERİK • Ramazan SAĞIR
Sibel KARAGÜL BADAR • Suna ÖĞÜR
• Yasin YILMAZ • Yaşar İNCİ

FOTOĞRAFLAR

Cesim ŞEKER • Hüseyin ÖZTÜRK
Hayri TURHAL

İLETİŞİM

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Hacı Bayram Mah. Ağah Efendi Caddesi
No:70/1 Altındağ/ANKARA

Değer Dergisi Telefon: (0312) 507 05 67
Değer Dergisi Faks: (0312) 223 43 91
E-posta: ctedeger@gmail.com

GRAFİK TASARIM

BrainTurk Reklam Tanıtım Tasarım Ofisi

BASKI

Ankara Açık Çık Matbaası
İstanbul Yolu 15. km Hava Müzesi Karşısı
Şaşmaz / Ankara
Tel: (0312) 278 76 10 **Faks:** (0312) 278 25 68

MATBA-BASKI ŞEFİ

Serkan YILDIZ

YAYIN TÜRÜ

Yerel Süreli Yayın

BASIN TARİHİ

04/11/2021

Merhaba Değerli Okurlar,

Eylül sayımızda insanların bir arada yaşamasını sağlayan temel olgulardan bir tanesi olan “adalet” değeri ile sizlerle. Adalet; karşılıklı insan ilişkilerini düzenleyen, toplumsal düzenin sağlanmasında belirleyici olan bir kavramdır. Haklılık, hakka uygunluk, karşılıklı menfaatler arasında eşitlik, denklik, orantılılık olarak da tanımlanan adalet, hayatımızın her alanında etkili olan bir değerdir.

Yüce kitabımız Kuran-ı Kerim’de adalet kavramının önemine vurgu yaparken adalet kavramını; adil olmak, güvenilirlik, insanlar arasında zengin fakir, ırk, din, dil ayrılığı gibi faktörleri gözetmek-sizin herkesin inancına saygı duyulması olarak tanımlamaktadır. Adalet değeri, bireylerin gelişmesi ve mutluluğu için gerekli olan kurallara uyulmasını ve toplumsal düzenin hakka ve hukuka uygun olarak sağlanmasını ifade eder.

Biz bireyler olarak hakkı ve adaleti hayatımız boyunca göz önünde bulundurmalı ve bu ilkenin özelliklerine göre hareket etmeliyiz. Kimsenin hakkını gasp etmeden, doğruların ve gerçeklerin tarafında olmaya özen göstermeliyiz. Çünkü adaletin olduğu toplumlarda insanlar güven içinde yaşar, kimsenin kendisine karşı adaletsizlik yapmayacağını, aksi bir durumda hukuk sisteminin kendi haklarını koruyup kollayacağını bilir. Gücsüzü güçlüye, haklıyı haksıza, masumu masum olmayana karşı koruyan adalettir.

İnsanlar; dil, din, ırk, renk ve cinsiyet ayırt etmeksizin eşit haklara sahiptir. İşte bu eşitliği adalet temsil etmektedir. Bu nedenle adalet, toplumların sağlam durmasını, toplumsal düzenin bozulmamasını ve devam etmesini sağlayan önemli bir unsurdur. Beraberinde saygı, sevgi, güven duygusu, eşitlik olgusunu da getiren adalet, mutlu ve huzurlu bir toplum için vazgeçilmez bir erdemdir.

Değer dergimiz her Eylül sayısında bu önemli değerle ilgili makalelere yer vermektedir: “Adaletin önemi, adaletli çocuklar yetiştirmek, mülkün temeli adalet” başlıklı makalelerimizde adaletin farklı içerikleri sizlerle olacaktır. Ayrıca, “doğal afetlerin etkileri, öldürücü bir hastalığın yenilmesinde kullanılan yöntemler, sosyal medyanın okuma üzerinde etkileri, kalp sağlığının önemine vurgu yapan dünya kalp günü” gibi makaleleri Eylül sayımızda bulabilirsiniz. Değer dergisi dolu dolu içeriğiyle sizlerle.

Keyifli okumalar dileriz...

İÇİNDEKİLER

01 EDITÖRÜN NOTU

"Biz bireyler olarak hakkı ve adaleti hayatımız boyunca göz önünde bulundurmalı ve bu ilkenin özelliklerine göre hareket etmeliyiz. Kimsenin hakkını gasp etmeden, doğruların ve gerçeklerin tarafında olmaya özen göstermeliyiz..."

05 BAŞYAZI

"Adalet, hukuk demektir, nizam demektir. Her şeyden öte sarsılmaz vicdan demektir. Her birimiz, adaletin tevzi ve tesisi yolunda kutlu bir vazifenin emektarlarıyız. Bizler adaleti sağlamak, onu halkın tertemiz vicdanında olanca saflığı ile korumak ve adaleti temsil eden kurumlarımızı milletin gönlünde güvenilir kılmak gibi millî bir vazife ile mükellefiz."

06 DEĞER

Türk Devlet Felsefesinde Adalet Kavramının Önemi

08 GAZİLER GÜNÜ

Kore Gazisi Haşim Duru

09 GAZİLER GÜNÜ

Gaziler Günü Özel Programı

10 AİLE

Doğal Afetler ve Etkileri

11 ÇOCUK

Adaletli Çocuklar Yetiştirmek

12 İNSAN

Bir Eylül Hikâyesi

13 AYIN ÖNEMİ

29 Eylül Dünya Kalp Günü

16

RÖPORTAJ

Yargıtay Başkanı Mehmet AKARCA

Yargıtay Başkanı Mehmet Akarca Değer dergisine konuştu. Değer dergisi Eylül sayısız röportaj konuğu Yargıtay Başkanı Mehmet Akarca oldu. Akarca, adli yıl açılışından yeni hizmet binasına, adalet hizmetlerinde dijital dönüşüm sürecinden sosyal medyaya, özel hayatından Değer dergisine kadar birçok konuda açıklamalarda bulundu.

24

GEZİ

Kuzey Makedonya

32 FOTO DEĞER

Bosna Hersek Mostar Köprüsü

Siz neredesiniz Derginiz orada!

www.cte.adalet.gov.tr adresinden dergimizin arşivine ücretsiz ulaşabilir, indirebilir, okuyabilirsiniz.

34 SPOR

Halter

36

KÜLTÜR VE
GELENEKLERTürklerde
Hamam Geleneği40 DEĞERLİ
ŞAHSİYETLERYunus
Emre

"Adalet aile hayatımızda ve iş hayatımızda da karşımıza çıkmaktadır. Anne baba, çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında adaletle riayet etmelidir. Birden fazla çocuğu olan kimselerin çocukları arasında ayırım yapması, birini diğerinden önde ve üstün tutması adaletsizliktir."

44 MANEVİYAT

Mülkün Temeli
Adalet

46 PSİKOLOJİ

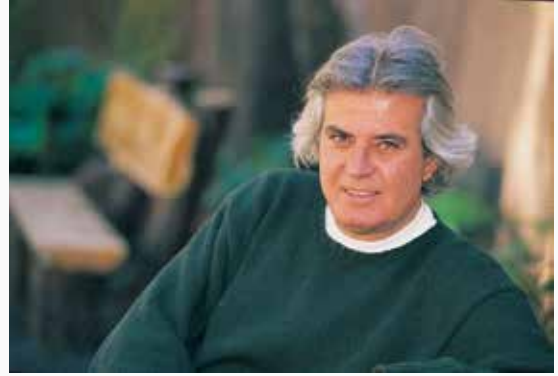
Toplumsal
Acılara Karşı
Bireysel
İyileşme

49 HAYATIN İÇİNDEN

Bakış Açımız
Duygularımızı
Etkiler Mi?

50 EDEBİYAT

Türküler

52

SİNEMA

Tarık
AKAN

54 MÜZİK

Walkman

55 KİTAP TANITIMI

- Mahşer
- Pal Sokağı Çocukları

56 TARİHİN
ARKA SOKAĞI25 Eylül 1396
Niğbolu

Osmanlı Devleti Sultanı Yıldırım Beyazıt, Hristiyan Haçlı birliğinin kurulma faaliyetlerini 1395 yılında İstanbul'u ikinci defa kuşattığı esnada öğrendi.

58 HİKÂYE

ferZiN

60 PERSONELİMİZDEN
GELENLER

Anne Baba
Tutumları

Çektiğiniz fotoğrafların dergimizde yayınlanmasını ister misiniz ?

Değer dergisi eğitim, kültür ve yaşam alanı gibi birçok farklı konuda makale içeren tek dergi olarak 7. yılında kadrosunu güçlendiriyor.

Türkcell Dergiilik uygulamasında da yer alan Değer dergisi, her ay farklı bir insanlık değerini sayfalarına taşıyarak topluma karşı sorumluluk görevini yerine getiriyor. Siz de fotoğraflarınızla bu güçlü kadroda yer almak isterseniz, özgeçmiş ve referans fotoğraflarınızı ctedeger@gmail.com e-posta adresimize göndermeniz yeterli.

Merhaba Değerli Okurlar;

İnsan diğer yaratılmışlardan farklı olarak özgürlük, hürriyet, akıl, seçme gibi özelliklerle donatılmış, aynı oranda da sorumluluk yüklenmiş bir varlıktır. Dolayısıyla bu sorumluluklarından biri de ilişkilerinde adil olmak ve yönetiminde adaletle hükmetmektir.

Adalet, hayatın her alanında herkesin ihtiyaç duyduğu, varlığı ile güven içinde, aydınlık yarınlara yürüdüğü; yokluğu ile karmaşa ve kargaşaya neden olup karanlığa gömüldüğü, kâinatı ayakta tutan en büyük fazilettir. Adalet; hakkı yerine koymak, haklıyı tutup kaldırmak, haksızlığın karşısında durmak, güçlünün değil hakkaniyetin ve haklının yanında durmaktır. Adalet, hukuk demektir, nizam demektir. Her şeyden öte sarsılmaz vicdan demektir. Her birimiz, adaletin tevzi ve tesisi yolunda kutlu bir vazifenin emektaşlarıyız. Bizler adaleti sağlamak, onu halkın tertemiz vicdanında olanca saflığı ile korumak ve adaleti temsil eden kurumlarımızı milletın gönlünde güvenilir kılmak gibi milli bir vazife ile mükellefiz.

Adalet Bakanlığı çatısı altında ceza infaz kurumları olarak bizler de hakkı, hukuku ve adaleti tahkim etmek, hükümlüleri ceza infaz kurumlarımızda bulundukları süre zarfında yeniden topluma kazandırmak, eğitim ve iyileştirme temelli çalışmalar ile insanı ihya ve inşa etmek gibi kutsal ve anlamlı bir görevi üstlenmiş bulunmaktayız. Değişen şartlar, gelişen teknolojik imkânlar, uluslararası standartlar ve insan hakları bağlamında ceza infaz sistemimizde yeniliklerin ve değişimlerin takipçisi ve destekçisi olmaya çalışıyor, adalet mekanizmasının daha dinamik ve işlevsel olması için gerekli olan adımları ve reformları birer birer hayata geçiriyoruz.

Değerli Okurlar,

Türk devletinin köklü geleneğinde her daim insan merkezli bir yaklaşım vardır. İnsan, devleti var eden ve yaşatan mutlak güçtür. Devlet, gücünü millettten alırken, varlığını milletin varlığına bağlamıştır. Osmanlı Devleti'nin manevi kurucusu olarak kabul edilen Şeyh Edebali'nin Osman Gazi'ye nasihatinde; "Oğul! İnsanı yaşat ki! Devlet yaşasın..." cümleleri hikmetin ve irfanın ana çerçevesini çizmektedir. Maziden günümüze kurduğumuz devletlerin, arşa uzanan kolları altında huzurla gölgelenen onlarca millet ve halkın, al sancağımız altında gördüğü ve bulduğu eşsiz hazine, maddi refahtan evvel adalet hazinesidir. Türk devleti her vakit adaletin müdafii ve koruyucusu

olmuştur. Cihan padişahı Sultan Süleyman'a "Kanuni" namını veren, adalete karşı olan hassasiyeti ve inceliğidir. Bugün dünya tarihi üzerine yapılan araştırmalarda göze çarpan en büyük hakikat, milletimizin adalete duyduğu sonsuz saygı ve hürmet olarak karşımıza çıkmaktadır. Cumhuriyetimizin 100. yılına doğru emin adımlarla ve büyük bir azimle yürüdüğümüz bugünlerde de adalet en büyük amacımız ve kuvvet kaynağımızdır. Türk bayrağının geçmişte olduğu gibi bugün de temsil ettiği tarafsızlık ve hakkaniyet, bizlere atalarımızdan miras kalmış kutlu bir emanettir. Hangi ırk, renk, dil, mezhep ve coğrafyadan olursa olsun Türkiye'ye bakıldığında görülen resim ve yüklenilen anlam; adaletin savunucusu, hakkın, hukukun ve mazlumların hamisi kutlu bir devlet varlığıdır.

Kıymetli Okurlar,

Bir milleti ayakta tutan, ruhunu besleyen manevi hayat damarları ve mukaddes kavramları vardır. Şehitlik ve gazilik gibi iki yüce makam Türk milletinin sonsuz değerlerinden biri olarak milli varlığımıza can vermektedir. Gazilerimiz, vatanımızın bütünlüğü; milletimizin birlik ve dirliği yolunda nefisini feda etmiş, canını vermektan çekinmemiş, şehadet gibi yüksek mertebeye giden yolda Gazilik unvanına mazhar olmuş kahramanlarımızdır. Türk milletini diğer milletlerden ayıran en önemli özelliği toprağa verdiği canlarıyla beraber yaşamasıdır. Gazilerimiz de, şehitlerimiz gibi birer fedakârlık ve adanmışlık abidesi olarak milletimizin gönül tahtında yerlerini almışlardır. Bu vesile ile kahraman gazilerimizin, "Gaziler gününü" kutluyor, uğrunda canlarını hiçe saydıkları aziz vatanımızı ve milli değerlerimizi koruyacağımıza dair ahdimizi buradan tekrar ediyoruz.

Bununla birlikte Ampute Milli Takımımızın Gaziler Gününe tevafuk eden Avrupa Şampiyonluğu milletçe hepimizi büyük bir sevince boğmuş ve gururlandırmıştır. Kahraman gazilerimizin de yer aldığı Ampute Milli Takımımızın üst üste gerçekleştirdiği başarılar ve parlak zaferler bir kez daha gösterdi ki; azim, kararlılık, inanmışlık ve milli ruh olduğu sürece milletçe başaramayacağımız hiçbir iş yoktur.

Yaşamın her anında ve her alanında; doğruluk ve iyilik arasındaki ince çizgide istikamet üzere olabilme, her şeyin ve herkesin hakkını verebilme ve hepsinin üzerinde güzelliklerle dolu bir yaşam sürebilme dileğiyle; bütün Değer okurlarına selamlarımı sunarım.

Türk Devlet Felsefesinde Adalet Kavramının Önemi

Kıymetli Değer Dergisi Okurları,

Adalet kavramı sözlükte; **hak ve hukuka uyma, herkesin hakkını gözetme, doğruluktan ayrılmama, hakkaniyet** anlamlarına gelmektedir. Esasen insan için hak, hukuk ve adalet kavramları insan olmanın gereklerinden ve faziletlerindendir. Birlikte yaşamanın, toplum ve millet hayatının, beşeri ilişkilerin temelinde hep **adalet kavramı** vardır. Kâinatın yaratıcısı, koyduğu ilahi kurallarında **adaletle işaret etmektedir**. İlahi sistemin mihveri adaletin ta kendisidir. Âlemlerin rabbinin insanlardan istediği, **adl ile hükmetmesi ve adaleti esas almasıdır**. İşlerinde, birbirleri ile olan ilişkilerinde adalet üzere kalmasıdır. “Allah size, mutlaka emanetleri ehli olanlara vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne kadar güzel öğütler veriyor! Şüphesiz Allah her şeyi işitici, her şeyi görücüdür.” (Nisa,58) ayeti bu hassasiyete en güzel örnektir.

Değerli Okurlar,

Türk milleti, tarih sahnesine çıktığı andan itibaren âleme nizam verme ideali ile devletler kurmuş, bu yüksek ideal ve gaye istikametinde tarih sahnesinde varlığını sürdürmüş bir millettir. İslamiyeti kabulden önce Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi, İslamiyeti kabulden sonra ise “İla’yi Kelimetullah” davası ile ruhunu kuşanan **Türkler, ebed müddet var olacak devletin hikmetini adaleti tesis etmekte bulmuşlardır**. Bu yönüyle Türk devlet felsefesinde **adalet, devletin hayatîyetinin anahtarı olmuştur**.

Sultan Alparslan’ı Malazgirt kapılarına sevk eden ruh ve düşünce elbette kuru bir cihangirlik sevdası değildir. Alparslan’ı beyaz kefeniyle ordularının başında Bizans kapılarına yönlendiren şey, asırlardır genlerinde saklı olan, ceddinden miras kalan bir davadır. Türkler, Allah’ın adını dünyaya yaymak ve

adaleti tesis edip, mazlumların umudu olmak aşkıyla sanki ilahi bir buyruk almışçasına doğudan batıya at koşturmuşlardır. Türk milletinin en hassas biçimde ele aldığı **adalet terazisi** gerek harp meydanlarında gerek fetihlerden sonraki süreçte en önemli araçlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Osmanlı Devleti gibi ulu bir çınarı bağrında saklayan ve onun ilk adımlarına ev sahipliği yapan **Anadolu’da Türklerin ev sahibi oluşu kılıcın değil kalemin; kol gücünün değil adaletin, ilmin, irfanın bir sonucudur**. Türk devlet geleneğinde milleti temsil makamında olan Hakanlar, Sultanlar başta olmak üzere herkes **hukukun, törenin, yasaların** huzurunda sorumlu ve mükelleftir. Bu emsalsiz hassasiyet sebebiyledir ki, koca cihangir sultanlar en ince meseleleri dahi kadiya götürmüş ve verilen karara riayet etmişlerdir.

Birbirinin devamı mahiyetinde Anadolu’da kökleşmiş olan **Selçuklu ve Osmanlı Devletlerinin** en kritik ve stratejik kurumları adaletin tevzi ve tesisine odaklanan hukuk işleridir. “*Adalet mülkün temelidir.*” vecizesini devlet felsefesinin merkezine alan Türklerin, adaletle olan inancı ne denli güçlü olursa, kurduğu devletlerinin iktidarı da o denli uzun ve bereketli olmuştur. Bu, bir inanıştan öte bir aksiyon ve hareket halini aldıktan sonra bir devlet olarak Türk tarihinin doğru olarak resmedilen Osmanlı Devleti vücuda gelmiştir. **Adalet merkezli devlet felsefesinin** asırlardan beri süregelen gelişiminin semeresi olan Devlet-i Ali’nin tarihteki misyonu, “*Bizans kalpağı görmektense Osmanlı sarığı görmeyi tercih ederim.*” itirafında saklıdır. Evet, Osmanlı Devletini kıtalara ulaştıran, denizleri aşırın güç sadece meydan muharebelerindeki eşsiz kahramanlıklar ile sınırlı değildir. Gerçekleşen zaferlerin ardında görünmeyen **esas kuvvet “Adalet”** mefhumuna olan imandır.

Osmanlı Devletinin tarihi vazifesini tamamlayıp tarih sahnesinden çekilmesinden sonra onun mirası üzerine inşa edilen bağımsız ve hür **Türkiye Cumhuriyeti Devleti** de aynı şekilde **“Adalet”** kavramının taşıdığı kutsi mana üzerine kurulmuştur. Bizzat Cumhuriyetin banisi ve millî mücadelenin Başkomutanı **Gazi Mustafa Kemal Paşa, devletin temelinin adalet olduğunu** birçok sözünde vurgulamış ve buna yönelik cesur adımlar atmıştır. Gazi Paşa bir sözünde; *“Adalet gücü bağımsız olmayan bir milletin, devlet halinde varlığı kabul olunmaz.”* ifadelerini kullanarak adaletin önemine temas etmiş, devletin varlığının adaletin bağımsızlığına bağlı olduğunu beyan etmişlerdir. Türk devlet geleneğinde Orta Asya bozkırlarında kurduğumuz ilk devletlerden bugüne kadar değişmeyen **tek gerçek devletin en büyük gücünün “Adalet”** olduğudur. Türkiye Cumhuriyeti Devleti de bu kadim inancı ve hakikati temel almış ve asırlık vatan Anadolu toprakları üzerinde ebed müddet sürecek varlığına adaletin ruhunu dayanak yapmıştır.

Türk devlet felsefesinin önemli mimarlarından **Yusuf Has Hacıp’in “Kutadgu Bilig”** adlı emsalsiz eseri bu minvalde önümüzü aydınlatacak öğütlerle doludur.

- *“Bir memleketin bağı ve kilidi iki şeyden ibarettir; biri ihtiyatlılık, biri kanun; bunlar esastır.”* (beyit:2015)
- *“Hangi bey memlekete doğru kanun koydu ise, o memleketini tanzim etmiş ve gününü aydınlatmıştır.”* (beyit:2017)
- *“Ey hâkim devlet adamı, kötü teamül koyma; kötü kanunlarla dünyaya hüküm edilmez.”* (beyit:1459)

Değerli Okurlar,

Yusuf Has Hacıp’in hikmetli sözlerinden hareketle gerek coğrafyamız gerek bütün dünya genelinde insanlığın en büyük iki problemi olduğunu görüyoruz. Bunlardan birincisi **“adalet”** diğeri **“ahlak”** bu iki değer yokluğu insanlığı tarifi olanaksız, temsili imkânsız acılara ve zulümlere maruz bırakmaktadır. Gelinen noktada her akan gözyaşının, her inleyen ümitsiz bakışın çevrildiği yön takdir edersiniz Türkiye olmaktadır. Bu; dünden bugüne, akşam-

dan sabaha yerleşen bir kanaat, bir inanış ve düşünce değildir. Bu mazlum ve masum insanlar niçin Türkiye’ye bakmakta ve ondan bir hamle beklemektedir. Çünkü **Türk milleti** ve devleti, asırlardan beri **adaletin sancağını** taşımış, şanlı bayrağının gölgesi huzurla yaşanan vatan toprakları olarak tarihin sayfalarına kazınmıştır. Türk devletin bağımsızlık nişanesi ay yıldızlı bayrağımız doğudan batıya her milletin ve rengin gözünde **adaletin sembolü** olmuş ve hafızalara öyle kazınmıştır. O sebeple ülkemizi her yönüyle adaletin merkezi haline getirmek, mazlumu tutup kaldıran, hakkı ihya ve inşa eden, hukuku geliştiren, adaleti gönüllere yerleştiren, dimağlara kazıyan ve ruhlara nakşeden bir sisteme kavuşturmak her Türk gencinin ideali olmalıdır. Unutulmamalıdır ki, **ülkemizi her alanda zirveye taşımak istiyorsak basacağımız ilk zemin, atacağımız ilk temel taşı, dökeceğimiz ilk harç “Adalet” olmalıdır. “Lider Ülke Türkiye” ideali Selçukludan, Osmanlı’ya oradan Türkiye Cumhuriyeti’ne intikal eden kutlu bir miras, sönmez bir meşaledir. Sevgi ile kalın...**

Kore Gazisi Haşim Duru

O, 17 yaşında Kore Savaşına giden ve bacağından yaralanarak gazi olan Haşim Duru...

Kore'ye giden ilk Türk kafilesinde yer alarak **Kore Savaşı'na katılan Gazi Haşim Duru**, savaşta bacağından yaralandı ve bacağındaki kurşun çıkarılamadı. Güney Kore'nin başkenti Seul'de heykeli dikilen Gazi Haşim Duru'yu Kore Cumhurbaşkanı da ziyaret ederek heykelin küçük bir örneğini kendisine takdim etti.

92 yıllık yaşamının 66 yıllık kısmına hem '*Kore Gaziliği*' hem de '*Şehit Babalığı*' gibi herkese nasip olmayacak bir gururu sığdıran **Haşim Duru'yu Genel Müdürlüğümüz de unutmadı**. Yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle Ankara Denetimli Serbestlik Müdürlüğünde Gaziler Günü için düzenlenen programa katılamayan **Kore Gazisi Haşim Duru'yu, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Yunus Alkaç, Ceza ve**

Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcısı Serdar Sezer, Denetimli Serbestlik Daire Başkanı Alperen Öztürk ve Tetkik Hâkimi Fatih Serkan Günaydın 19 Eylül Gaziler Günü'nde yalnız bırakmayarak evinde ziyaret etti.

Kore Savaşına katılan ilk kafilede yer alan **Haşim Duru**, oğlu **Fatih Duru'yu** 25 Eylül 1995 yılında Mardin Nusaybin'de PKK terör örgütüne yönelik operasyonda şehit vermiştir. **Şehidimize Allah'tan rahmet, gazimize sağlıklı bir hayat diliyoruz.**

GAZİLER GÜNÜ ÖZEL

Değerli Okurlar,

Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasının ardından, Başkomutan **Mustafa Kemal Atatürk'e** Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 19 Eylül 1921 Pazar günü **'Gazilik'** unvanının verildiği günün yıl dönümü **'Gaziler Günü'** olarak kutlanmaktadır.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüz de vatani için fedakarlıkta bulunan, yaralanan ve tarihe adlarını kahramanlık hikâyeleriyle yazdıran gazilerimize, **Ankara Denetimli Serbestlik Müdürlüğü** yerleşkesinde özel bir program düzenleyerek muharip gazilerimizi ağırladı. Programa, **Adalet Bakan Yardımcısı Yakup Moğul, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Yunus Alkaç, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdür Yardımcıları Serdar Sezer, Mehmet Yılmaz, Namık Kemal Varol, Hasan Akceviz, Banu Demirci Altay, Burak Ceyhan, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Daire Başkanları, Tetkik Hâkimleri, Gazi dernekleri ve Kore gazilerimiz de katıldı.** Saygı duruşu ve İstiklal Marşıyla başlayan program Kur'an-ı Kerim tilavetiyle devam etti.

Gazilerimiz Milletimizin Yaşayan Onur Abideleridir

Programda konuşma yapan **Adalet Bakan Yardımcısı Yakup Moğul:** *"Türkiye Cumhuriyeti şehitlerimizin ruhunda, gazilerimizin bedeninde*

yükselen bir isimsiz kahramanlar ülkesidir. Vatanın her karış toprağına kanlarını akıtarak tarihe altın sayfalar yazdıran gazilerimiz de milletimizin yaşayan onur abideleridir. Bugün aldığımız nefesi, içtiğimiz suyu, yediğimiz ekmeği şehit ve gazilerimize borçluyuz. Bu hiçbir maddi bedelle ödenmesi mümkün olmayan bir borçtur. Şehitlik ve gazilik mükafatını ancak Yüce Allah'ın verebileceği kutsal bir mertebedir." dedi.

Manevi Değeri Yüksek Olan Bu Çalışmalar İçin Teşekkür Ediyorum

Programda konuşma yapan **Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Yunus Alkaç,** Denetimli Serbestlik Müdürlükleri bünyesinde yükümlülere yönelik iyileştirme çalışmaları yapıldığını dile getirdi. Alkaç, konuşmalarında şu ifadelerle yer verdi:

"Kamuya yararlı bir işte ücretsiz çalıştırma kararlarının yerine getirilmesi kapsamında, yükümlülerimiz ile ülkemizdeki tüm şehitliklerimizin temizlik ve bakım çalışmalarına devam ediyoruz. Bir başka çalışmamız da, geçen hafta Türkiye Muharip Gaziler Derneğinde gerçekleştirdiğimiz gibi ülkemizdeki şehit, gazi vakıf ve dernek binalarımızın boya, bakım ve temizlik işlerinin personelimiz ve yükümlülerimiz ile birlikte yerine getirilmesi çalışmalarıdır. İnşallah bundan sonraki süreçte yürüttüğümüz bu çalışmaları daha da yaygınlaştırarak devam edeceğiz. Manevi değeri yüksek olan bu çalışmalar için denetimli serbestlik müdürlüklerimize ve yükümlülerimize teşekkür ediyorum."

Adalet Bakan Yardımcısı Yakup Moğul, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Yunus Alkaç ve Türkiye Muharip Gaziler Derneği Genel Başkanı Beyazıt Yumuk'un konuşmalarının ardından **Adalet Bakan Yardımcısı Yakup Moğul** tarafından Türkiye Muharip Gaziler Derneği Başkanı **Beyazıt Yumuk'a, Kore Gazisi İsmail Paşaoğlu'na, 15 Temmuz Gazisi Kaan Şimşek'e ve Güneydoğu Anadolu Gazisi Mehmet Eğil'e** günün anlam ve önemine binaen hediyeler takdim edildi. İçeriği ve duygu zenginliğiyle unutulmayacak bir gün yaşandı. **Gazilerimize saygı ve hürmetle...**

Doğal Afetler ve Etkileri

Doğal afetler öngörülemez ve etki düzeyi belirli olmayan **can ve mal kayıpları ile sonuçlanabilen** doğa olaylarıdır. Toplum olarak, kaybedilen ve zarar gören doğa ve canlılar adına hepimiz farklı şekillerde etkileniyoruz. Bu gibi toplumun genelini etkileyen **travmatik olaylarda çaresizlik, tedirginlik, acı, kayıp hissi, öfke, donukluk, yalnızlık** gibi pek çok duygunun toplumun genelinde görüldüğünü fark ederiz. Ancak, **çocuklar ve ergenleri** bu gibi durumlardan en çok etkilenen, en hassas gruplar olarak nitelendiriliriz.

Belki bu konuya daha önce de atıfta bulunduk ama ülkemizde üst üste yaşanan doğal afet olaylarından dolayı **yetişkinlerin çocuklara nasıl yardımcı olabilecekleri konusunda tekrar bahsetmemiz gerekiyor**. Çünkü ebeveynler bu konuda bilgisiz ya da tecrübesiz olabilir ve kendilerini yetersiz hissedebilirler. İşte bu nedenle pek çok kez anlatmaya ve yazmaya devam edeceğiz.

Öncelikle bütün bu yaşananlar karşısında hissedilenler oldukça **normal ve insani**. Toplum olarak bizler; merhametli, şefkatli ve yardımsever bireyleriz bu nedenle de herhangi bir bölgede yaşanan **doğal afet sonucunda** duyarlı her vatandaş gibi yaralar alıyoruz. Bir sorun var ise ortada hepimizin sorunu olduğunu biliyor ve ortak noktada birleşebiliyoruz. Çocuklarımız da sosyal medyadan ya da televizyondan yoğun bir şekilde bu görüntülere maruz kalabiliyorlar. **Onlardan gerçeği gizlemeyeceğiz** elbette. Çünkü çocuklar bu gibi konularda sizin söylemlerinizin aksine kaygı durumunuzu anlayarak sorularına doğru cevabı aramaya devam ederler. Bu nedenle yetişkinler olarak

bizler **çocuklara sakin, yalın ve şeffaf bir şekilde gerçekleri** çarpıtmadan anlatmaya çalışmalıyız. Pratikte uygulanabilecek, alanında uzman psikologların bilimsel tavsiyelerine atıfta bulunarak bu süreci daha sağlıklı atlatabileceğimize inanıyorum.

İşte yapılması gerekenler;

- Sosyal medyada veya TV’de görüntü ve haberleri **küçük yaşlardaki çocuklarınıza izletmeyin**. Bazı görüntülerin sürekli tekrar etmesi kaygı verici olabilir.
- Onlarla özel olarak **baş başa zaman geçirmeye** çalışın.
- **Fazla bilgi** paylaşımında bulunmaktan kaçının.
- Çocuğunuzun **duygu ve düşüncelerini anladığınızı** belirtin. Çocuklara dürüst cevaplar vermeye çalışın.

- Kendi **endişelerinizle ilgili çocuklarla çok fazla paylaşımda bulunmamaya** özen gösterin.
- Stresle ilgili **fiziksel şikâyetlere dikkat etmeye çalışın**, eğer daha yoğun belirtiler gözlemlerseniz bu durumda bir **çocuk psikiyatristinden randevu almayı ihmal etmeyin**. Özellikle de olayın yaşandığı bölgelerde kayıplara şahit olan çocuklar için **destekleyici ve anlayışlı bir ortam** oluşturmaya çalışın.
- **Oyunun** iyileştirici gücünden faydalanabilirsiniz.
- Kaybettiğimiz canlar için **yas tutmanın sürecin doğal bir parçası olduğunu** unutmadan kendinize zaman tanımaya çalışın.

Adaletli Çocuklar Yetiştirmek

Konumuz hakkaniyet olunca şu sözlerle yazıma başlamak istiyorum sevgili okurlar: *"İyi olmak kolaydır, zor olan adil olmaktır."* diyor **Victor Hugo**. Sözüne ise şöyle devam ediyor: *"En mükemmel adalet ise vicdandır."*

Aslında hepimiz **adalet** kavramının ne kadar önemli olduğunu biliyor, ifade ediyoruz. Adil olmayan bir takım olaylarla karşılaştığımız zaman öfkeleniyor, bu durumu kabullenmekte zorluk yaşıyoruz. Peki, herkes aslında adalet kavramının öneminden bahsederken, **neden adil olmak zordur** diyor Victor Hugo?

Hayatımızda en az bir kez **adaletsiz insanlarla, adaletsiz davranışlarla** karşılaştıysak o günden itibaren bu kelime bizim için bambaşka bir anlam kazanıyor; temelde adalet, **vicdan** gibi kavramları içselleştirememiş insanlar için sonrasında bunları düzeltmenin bir hayli zor olduğunun da aslında farkına varıyoruz.

Burada **Kohlberg**'in ahlak gelişimi kuramına vurgu yapacak olursak eğer; farklı ülkelerde, farklı kültürlerde araştırmalar yapan **Kohlberg**, tüm kültürlerdeki insanların ortak ahlaki kavramları kullandığına dikkat çekmiştir: *"Sevgi, saygı, eşitlik, adalet"* gibi. Ahlaki ikilemler vererek, *"çocukların ve yetişkinlerin bu ikilemler karşısında nasıl davranışlarda bulunduğunu"* araştırarak kuramında **3 ana evre** belirlemiştir: **"Gelenek öncesi düzey"**, **"geleneksel düzey"**, **"gelecek sonrası düzey..."**

Gelenek öncesi düzeyde, çocuklar en yakınlarında bulunan kişileri genellikle anne-babalarını otorite olarak görür ve *iyiyi-kötüyü, doğruyu-yanlışı* anne-babalarının davranışlarına göre şekillendirir diyor Kohlberg.

Tam da bu noktada **anne-babalara büyük iş düşüyor** sevgili okurlar. Artık yazılarımdan bildiğiniz gibi çocuklarımızın kalbine, zihnine ne yerleştirirsek ve hepsinden önemlisi biz **nasıl rol-model olursak** çocuklarımıza, büyüdüklerinde karşımızda o modeli buluyoruz. Tüm bu sebeplerden ötürü, adalet kavramını çocuklarımıza kazandırmak için öncelikle **aile içerisinde**, anne-baba olarak kendi içimizde ve **çocuklar arasında adaleti sağlamak**, birbirimize iyi bir rol-model olmak adına çok önemlidir. Özellikle küçük yaştaki çocuklara adaleti kavram olarak anlatmanın çok mümkün olmaması ve **çocukların en fazla gözlemleyerek öğrenmesi** sebebiyle olaylar karşısında adil davranışlar sergilemek, çocuklarımızda adalet kavramının temellerini oluşturmayı sağlayacaktır.

Tabii ki kardeşler arasında adaleti sağlamak, farklı yaşlardaki çocuklarınız var ise onlara eşit davranmak anlamına gelmiyor sevgili okurlar. Örneğin; **4 ve 10 yaşında iki çocuğunuz var ise** evin içerisinde sorumlulukları paylaşıırken iki çocuğunuzun da aynı görevleri yerine getirmesi beklenemez. **Aradaki yaş farkını, gelişim düzeylerini göz önünde** bulundurarak sorumluluk veya haklar konusunda bir denge sağlamak önemlidir.

Anne-baba olarak sadece aile içerisinde değil, **çevrenizde olup biten olaylara karşı da adil davranışlar sergilemek**; meydana gelen olaylar, ortaya çıkan problemlerle ilgili gereken bilgiye ulaşmak için çaba sarf ederek; anlayan, dinleyen, araştıran, ön yargısız bir tutum sergilemek **adalet** kavramının çocuklarınızda kazanılması için büyük önem taşıyacaktır.

Kaynaklar

1. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/228015>
2. <https://rumyasasoydemir.wordpress.com/2014/04/24/degerler-egitimi-adalet>

Bir Eylül Hikâyesi

Bir Eylül hikâyesi, satırbaşıları hüznün,
İsmiini koyamadan bitmiş bir hikâyesin,
Rüzgarlarla savrulan, eski bir sayfasın sen.

Eski bir sayfasın sen, ayrıacı gözyaşlarım,
Yolların çıkmaz sokak, girersem hiç dönemem.
Lal olmuş yüreğimde inceden bir hıçkırık,
Üşür tüm hayallerim, çocuksu bu kederim.
Leylak bir akşamüstü, umutsuz ve sensizim.

Hikâyemin sonu yok, virgüli senle konmuş,
İklîmim kışa dönmüş, yüreğim buza kesmiş.
Kaybolmuş baharlarım, açmaz olmuş çiçekler,
Artık bir dilsizim ben, konuşmaya tövbeli.
Yok gecemin sabahı, günümün anlamı yok,
Eski bir sayfasın sen, bir köşesi kıvrılmış,
Sende kaldım, sen anla devam edemediğim,
İsmiini koyamadan bitmiş bir hikâyesin.

29 EYLÜL DÜNYA KALP GÜNÜ

Kalp ve damar hastalıkları küresel olarak **bir numaralı ölüm sebebi**dir. Kalp ve damar hastalıklarına bağlı ölümlerin artarak, 2030 yılında 22,2 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı bir araştırmaya göre, tüm dünyada bulaşıcı olmayan hastalıklara bağlı ölümlerin yüzde 46,2'si (17,5 milyon) kalp ve damar hastalıkları nedeniyle olur.

Ülkemizde yapılan bir araştırmaya göre, ölen her 5 kişiden ikisinin kalp-damar hastalığına bağlı nedenlerden hayatını kaybettiği görülmektedir.

Davranışsal risk faktörleri yani; **sağlıksız beslenme, yetersiz fiziksel aktivite, tütün ve alkol kullanımı** koroner kalp hastalığının %80'inden sorumludur. Kardiyovasküler hastalıkların çoğu risk faktörleriyle mücadele edilerek engellenebilir. Risk faktörlerinin kontrolü ile kalp ve damar hastalığı görülmeye sıklığının yarıya indirilebileceği bildirilmektedir.

Sağlıksız beslenme ve yetersiz fiziksel aktivite etkisiyle bireylerde **kan basıncında yükselme, kan şekeri yüksekliği, kan lipidlerinde yükselme, fazla kilo veya obezite** görülür. Sosyal ekonomik faktörler ve kültürel değişiklikler (*küreselleşme, şehirleşme*) toplumun yaşlanması, stres, herediter faktörler kardiyovasküler hastalıkların diğer belirleyicileridir.

40 yaş üstü her birey için kardiyovasküler riskin hesaplanması ve varsa davranışsal **risk faktörlerine uygun müdahaleler ile** kalp krizi, inme, kalp yetmezliği ve diğer komplikasyonların gelişmesini önleyebilecek tedbirlerin alınması öneriliyor.

Her bir bireyin kalp ve damar hastalıklarına yol açan davranışsal risk faktörleri ile ilgili farkındalığının artırılması ve **hasta olmamak için riskli davranışlarını olumlu davranışlarla değiştirmesi** için teşvik edilmesi de çok önemlidir.

Bir diğer konu ise **sigaranın** kalp üzerinde olumsuz etkisi. Sigaranın kalp damarlarını tıkaması, kalp ve damar sağlığına zarar vermesinin yanında damar sertliğinin ilerlemesine de neden oluyor. Başta sigara olmak üzere bütün tütün ürünleri damar sertliğinin ortaya çıkmasına neden olurken, damar sertliği olan hastalarda da rahatsızlığın ilerlemesine neden olmaktadır. Sigara kullanmanın bir diğer zararı, **kanın akışkanlığını bozması** ve pıhtılaşma eğilimini arttırmasıdır. Bunun sonucunda damarın tıkanma süreci hızlanmaktadır.

Sağlıklı kalmak ve kalp-damar hastalığına yakalanma riskinden uzak durmak için;

- Sağlıklı beslenin,
- Düzenli fiziksel aktivite yapın,
- Tütün ve tütün ürünleri kullanmayın,
- Alkol kullanmayın,
- Kardiyovasküler riskinizi öğrenin,
- Kilolu veya obez olup olmadığınızı öğrenin,
- Kan basıncınızı kontrol ettirin,
- Kan şekerinizi öğrenin,
- Kan lipidlerinizi öğrenin,
- Hekiminizin verdiği sağlıklı yaşam önerilerine uyun.

Kalbinizin sağlıklı olması için pandemi döneminde daha dikkatli davranmanız ümidiyle tüm doktorlarımıza ve sağlık çalışanlarına teşekkürlerimi sunar, herkesin "29 Eylül Dünya Kalp Günü"nü kutlarım.

Kaynaklar

1. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr>
2. kronikhastaliklar-haberler/ss-29-09-dunya-kalp-gunu

EYLÜL

Türkçede yer alan Eylül isminin **kökeni Arapçadır**. Arapça eylül, Süryanice Arami/Süryani takviminin altıncı ayına atıfta bulunan elül kelimesinden alıntıdır. Bu isim ise köken açısından **Akadca hasat festivali ve bu festivalin yapıldığı ayı tanımlayan** elülü-elünü kelimesinden türemiştir. **Avram Galanti Bodrumlu** yaptığı araştırmalar ile *"Türklük İncelemeleri"* kitabında Akadlıların altıncı ay olduğunu ve *sevinçten haykırmak* anlamına geldiğini savunmuştur. Eylül adının İngilizce karşılığı olan **"September"**, Latince 7 anlamına gelen *"septem"* den gelir. Eylül, MÖ 153'e kadar eski Roma takviminde 7. ay idi. Roma imparatoru **Septimius Severus** ile aynı anlama gelir.

07 Eylül 1956

Birleşmiş Milletler'de Köleliğin, Köle Ticaretinin Kurum ve Uygulamaların Kaldırılması Sözleşmesi kabul edildi.

07 Eylül 1998

İnternet araştırma motoru **Google** kuruldu.

04 Eylül 1956

Depolama aygıtı olarak manyetik disk kullanan ilk ticari bilgisayar olan **"IBM 305 RAMAC"** tanıtıldı.

IBM 305 RAMAC

16 Eylül 1953

İlk sinemaskop film gösterimi New York'ta yapıldı.

17 Eylül 1908

Havacı Orville Wright ve beraber uçtuğu arkadaşı **Thomas E. Selfridge**, uçak kazası geçirdiler. Selfridge uçak kazasında yaşamını yitiren ilk insan oldu.

Google 1998

03 Eylül 1895

İlk profesyonel futbol maçı yapıldı. Latrobe, Jeanette'i 12-0 yendi.

15 Eylül 1928

İskoç bakteriyolog **Alexander Fleming**, pek çok zararlı bakteriyi yok edebilen küf bularak, **penicillium notatum** adını verdi.

İngiltere

04 Eylül 476

Batı Roma İmparatorluğu sona erdi.

13 Eylül 1647

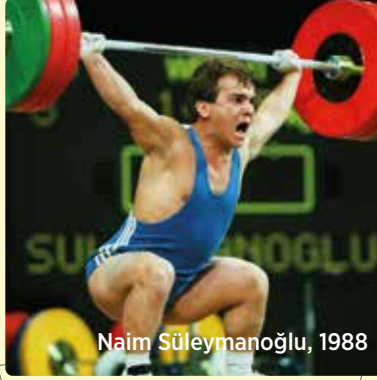
İtalyan matematikçi ve fizikçi **Evangelista Torricelli** barometreyi icat etti.

21 Eylül 1988

Dünya Barış Günü

29 Eylül 1885

Dünyanın ilk elektrikli tramvay hattı İngiltere'nin Londra kentinde faaliyete geçti.

Naim Süleymanoğlu, 1988

Artemis Heykeli

20 Eylül 1633

Galileo Galilei, İspanyol engizisyon mahkemesinde, dünyanın güneşin etrafında döndüğünü söylediği için yargılandı.

01 Eylül 1992

Özbekistan bağımsızlığını ilan etti.

Evangelista Torricelli

02 Eylül 1938

Hatay Devleti Millet Meclisi açıldı. Tayfur Sökmen Hatay devlet başkanı seçildi.

18 Eylül 1956

Efes'te 1926'dan beri sürdürülen arkeolojik kazılarda, Efes Artemis'i olarak bilinen, dünyaca ünlü Artemis heykeli gün ışığına çıkarıldı.

20 Eylül 1988

Naim Süleymanoğlu, Seul Olimpiyat Oyunlarında halter dalında 6 dünya rekoru kırdı.

09 Eylül 1922

Türk Kurtuluş Savaşı: Yunan Ordusunu önüne katan Türk Ordusu işgal altında bulunan İzmir'e girdi.

14 Eylül 1960

Irak, İran, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Venezuela OPEC'i kurdu.

11 Eylül 1992

TEMA (Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı) Hayrettin Karaca ve Nihat Gökyiğit tarafından kuruldu.

30 Eylül 1930

İlk Türk sivil pilotlardan Vecihi Bey, kendi yaptığı uçağıyla Göztepe'den Yeşilköy'e uçtu.

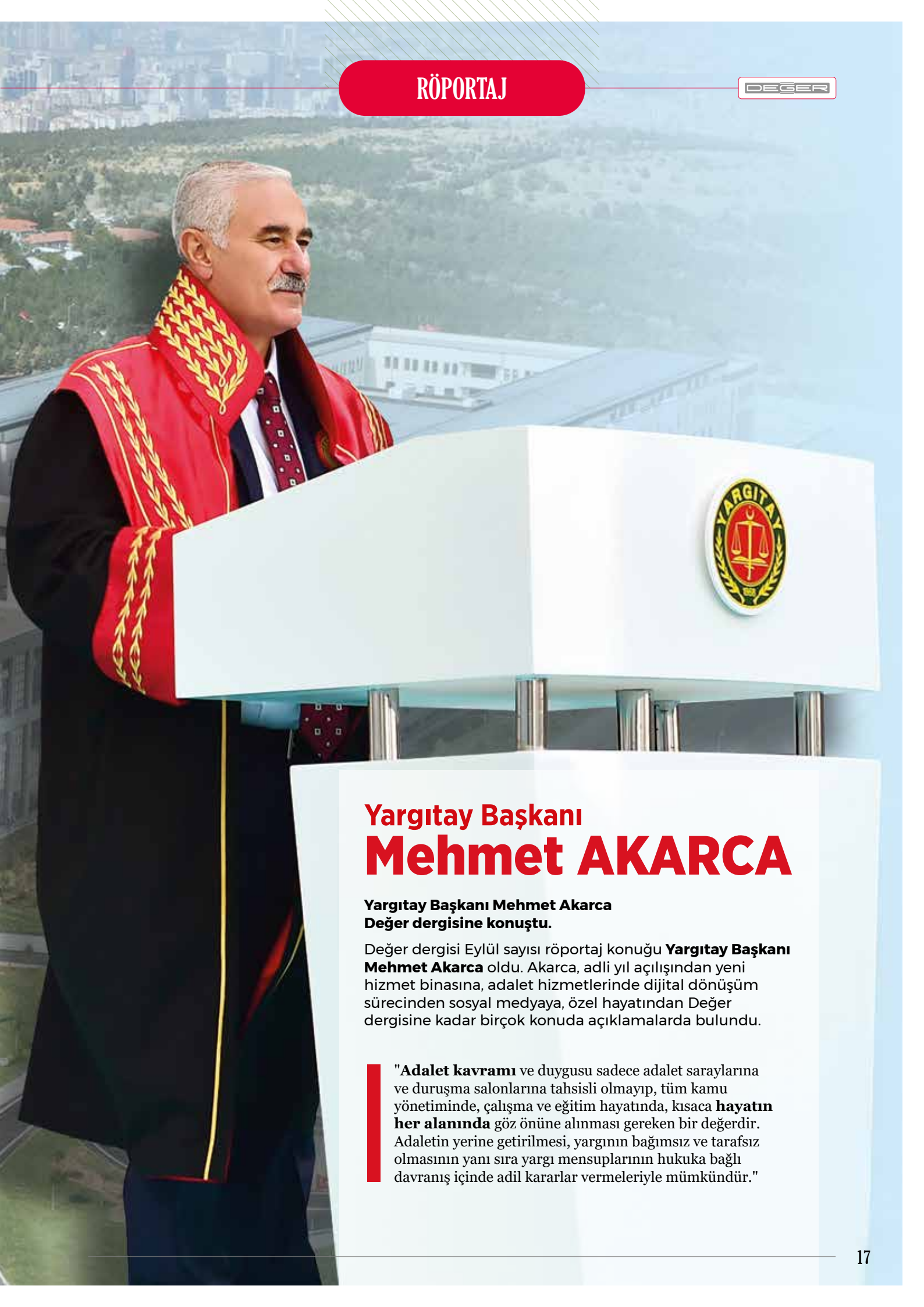

Hayrettin Karaca

Vecihi Hürkuş

Yargıtay Başkanı **Mehmet AKARCA**

**Yargıtay Başkanı Mehmet Akarca
Değer dergisine konuştu.**

Değer dergisi Eylül sayısı röportaj konuğu **Yargıtay Başkanı Mehmet Akarca** oldu. Akarca, adli yıl açılışından yeni hizmet binasına, adalet hizmetlerinde dijital dönüşüm sürecinden sosyal medyaya, özel hayatından Değer dergisine kadar birçok konuda açıklamalarda bulundu.

"**Adalet kavramı** ve duygusu sadece adalet saraylarına ve duruşma salonlarına tahsisli olmayıp, tüm kamu yönetiminde, çalışma ve eğitim hayatında, kısaca **hayatın her alanında** göz önüne alınması gereken bir değerdir. Adaletin yerine getirilmesi, yargının bağımsız ve tarafsız olmasının yanı sıra yargı mensuplarının hukuka bağlı davranış içinde adil kararlar vermeleriyle mümkündür."

Sayın Başkanım sizi tanıyabilir miyiz?

1963 yılında dünyaya geldim. Sekiz çocuklu bir ailedenim. Üç ablam, bir ağabeyim (rahmetli), benden küçük üç erkek kardeşim var. Rahmetli babam mahalle bakkalıydı. İlkokul, ortaokul ve lise yıllarımda, okul dışındaki zamanlarda diğer erkek kardeşlerimle birlikte dükkânda babama yardım ederdik.

Lise öğrenimimi İzmir Karşıyaka Havva Özişbakan lisesinde tamamladım. Okuduğum lisede üniversite kazanma oranı düşüktü. Fakat çok sayıda fedakâr ve idealist öğretmenlerimiz vardı. Onların gayretleri, emekleri ve yönlendirmeleri sonucu 1982 yılında üniversiteyi kazanarak Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesine kaydımı yaptırdım. Derslere devam eden bir öğrenciydim ve bütünlemeye kalmadan dört yılda fakülteyi bitirdim. Derslerde tutmuş olduğum el notlarım arkadaşlarımla fotokopi ile çoğaltılırdı. Hâkim olmak benim baştan beri idealimdi.

İzmir hâkim adayı olarak mesleğe başladım. Hâkim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezinde de derslere devam etme disiplini sürdürdüm ve dönem sonunda yapılan sınavda dönem birincisi oldum. Mesleğe kabul edildikten sonra sırasıyla Uşak/Ulubey, Van/Gevaş, Aydın/Sultanhisar Hâkimliği, Sivas Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığı, Kütahya Ağır Ceza Mahkemesi ve Komisyon Başkanlığı ile Karşıyaka Ağır Ceza Mahkemesi ve Komisyon Başkanlığı görevlerinde bulundum.

2010 yılında Yargıtay Üyeliğine seçildim. Daha sonra Yargıtay Büyük Genel Kurulunca 2013 yılında Yargıtay 14. Ceza Dairesi Başkanlığına seçildim. Yargıtay Büyük Genel Kurulunca gösterilen adaylar arasından Cumhurbaşkanınca 2015 yılında birinci kez, 2019 yılında ikinci kez Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına seçildim. Yargıtay Büyük Genel Kurulunca 24.03.2020 tarihinde Yargıtay Birinci Başkanlığına seçildim ve halen bu görevi sürdürmekteyim. Evliyim ve iki çocuğum var.

24 Mart 2020 tarihinde Yargıtay Birinci Başkanlığına seçildiniz. Göreve başladığınız günden bugüne kadar çalışmalarınızla ilgili bir değerlendirme yapar mısınız?

Yargıtay, Türk hukuk sisteminin en köklü ve en büyük kurumudur. Kuruluşundan bugüne kadar Türk hukukuna yön vermiş, hukuk düzeninin yerleşmesinde ve adaletin gerçekleştirilmesinde etkin rol oynayarak öncülük etmiştir. Yargıtay Birinci Başkanlığına seçildiğim günden bu yana kurumumun üstlendiği görevi yerine getirmek için elimden gelenin en iyisini yapmaya, Yargıtay Büyük Genel Kurulunun teveccühüyle seçildiğim bu göreve layık olmaya çalışıyorum.

Yargıtay'ın fiziki şartlarını iyileştirmek ve tüm birimlerin aynı yerleşke içerisinde toplanmasını sağlamak üzere 2018'de temeli atılan Yargıtay hizmet binasının inşasının tamamlanması için yoğun şekilde çalıştık. Yeni binamızın, Temmuz 2021'de tamamlanmasını sağlayarak ağustos ayı itibarıyla taşınma sürecini bitirdik. Adli yılın başlangıcı olan 1 Eylül 2021 itibarıyla yeni binamızda hizmet vermeye başladık.

Yeni binamızın hizmet vermeye başlamasıyla tetkik hâkimlerimizin çalışma koşulları iyileştirildi. Eskiden

2, 3, 4 hatta 5 kişilik odalarda çalışılırken tek kişilik odalarda çalışma imkânı sağlandı. Dairelerin hâkimleri ve tüm birimleri bir araya getirildi. Daha önce tetkik hâkimleri, arşivler, müzakere salonları farklı binalarda idi.

46 dairesel bir Yargıtay'dan 24 dairesel bir Yargıtay'a geçiş sürecini bu yılın Temmuz ayında başarıyla sonuçlandırdık. Yargıtay Kanunu'nun Geçici 15'inci maddesinde öngörülen bu yapısal değişiklik, Yargıtay mensuplarının özverisi ve çabalarıyla gerçekleşmiştir. Aynı konuya birden fazla dairenin bakma dönemi sona erdiği için içtihat tutarlılığını sağlama ve sürdürme, içtihatların yaygınlaştırılması ve Yargıtayın içtihat mahkemesi olma özelliklerinin ön plana çıkmasını sağladık.

2020 Mart'ta ülkemizde de görülmeye başlanan Kovid-19 salgını kapsamında Yargıtay hizmet binalarında gerekli tedbirler alınarak çalışmalar sürdürüldü. Bu zaman zarfında Yargıtay üyeleri, tetkik hâkimleri, Cumhuriyet savcıları ve personelin güvenli şekilde çalışması için alınan önlemlerle birlikte çalışmalarına devam eden Yargıtay'da azalan iş yüküne rağmen; 2020 yılında hukuk dairelerine 133.638, Başsavcılığa ise 119.200 olmak üzere, Yargıtay'a toplam 252.838 yeni dosya gelmiştir.

Aynı yıl içinde Ceza Genel Kurulu ile ceza daireleri 272.269, Hukuk Genel Kurulu ve hukuk daireleri ise 173.389 olmak üzere Yargıtay toplam 445.658 karar vermiştir.

Salgın hastalığın neden olduğu tüm olumsuzluklara rağmen 2021 yılında dördü çevrimiçi olmak üzere beş uluslararası, bir de yüz yüze ulusal sempozyum düzenledik.

Yargıda şeffaflığın bir gereği olarak, İstanbul Bildirgesinde belirlenen esaslara göre görev yapmak üzere Basın ve Halkla İlişkiler Bürosunu faaliyete geçirdik. Büro, basının halkı bilgilendirmeye yönelik görevini kolaylaştırmayı amaçlıyor. Bu temel görevinin yanında Büro'nun Yargıtay iletişim stratejisi çerçevesinde öngörülen faaliyetleri de yürütmesini hedefliyoruz.

Karar yazım rehberleri oluşturulması ve içtihat niteliğindeki kararlara erişimi hedefleyen kullanıcı dostu ve yapay zekâ ile desteklenen bir veri tabanı kurulması konularındaki çalışmalarımız sürüyor.

Adli yılın ve Yargıtay yeni hizmet binamızın açılışının ülkemize hayırlı olmasını diliyoruz. Adli yıl ve yeni hizmet binasının açılışı ile ilgili neler söylemek istersiniz?

Öncelikle yeni adli yılın milletimize ve tüm insanlığa adalet, özgürlük ve barış getirmesini, ülkemize, milletimize ve yargı mensuplarımıza hayırlı olmasını diliyorum.

Daha önce Yargıtay, dördü Kızılay'da, biri Kavaklıdere'de, biri Balgat'ta olmak üzere toplam altı ayrı binada hizmet veriyordu. Binalar; arşivler, tetkik hâkimi odaları, üye odaları, müzakere ve duruşma salonları bakımından son derece yetersiz hale gelmişti. Hizmet içi eğitim programları ve bilimsel toplantılar gibi zorunlu faaliyetlerin gerçekleştirilememesi bir yana, rutin işleyişimizin bir parçası olan içtihadî birleştirme toplantılarını dahi kendi binamızda yapamıyorduk. Yeni bir binaya duyulan ihtiyaç artınca 6 Mart 2018 tarihinde şimdiki binamızın temeli atıldı ve 1 Eylül 2021 tarihinde adli yıl açılışı ile resmi olarak faaliyete geçti. Adli yıl açılışı Sayın Cumhurbaşkanı'nın teşri ve 13 ülkeden yüksek mahkeme başkanları ile başsavcılarının da bulunduğu yüksek katılımı gerçekleşti.

2021-2022 Adli Yılı ve Yargıtay binası açılış töreninin ardından "Temyiz Mahkemelerinde Mükemmeliyet" konulu Sempozyum, 2 Eylül 2021 tarihinde uluslararası

katılımla gerçekleştirildi. Yargıtay Konferans Salonunda düzenlenen toplantıda, üç kıtadan ve 13 ülkeden yüksek mahkeme başkanları ve ülke başsavcıları, kendi ülke uygulamaları çerçevesinde temyiz mahkemelerinde mükemmeliyet konusunda bilgi ve deneyimlerini paylaştı. Farklı hukuk geleneklerinin ve çeşitli yargı sistemlerinin en iyi uygulama örneklerinin ele alındığı toplantı sonucunda, ülke sunumlarından yararlanılmak suretiyle temyiz mahkemelerinde mükemmeliyete ilişkin 10 temel ilke açıklandı. Toplantı sonuç metnini web sitemizde yayınladık.

Yeni binaya taşınmasıyla birlikte iş süreçlerinin hızlanması, zaman ve emek tasarrufunun sağlanması, verimlilik kontrolünün artırılması, birimler arasındaki koordinasyonun daha da güçlendirilmesi, üyelerimizin, tetkik hâkimlerimizin ve Cumhuriyet savcılarımızın fiziksel koşullarının iyileştirilmesi, daha önce farklı binalarda dağınık halde bulunan daire arşivlerinin bir araya getirilerek profesyonel halde kullanılması sağlandı. Adli yıl açılışından bugüne kadar da birçok ülkeden ziyaretçilerimiz oldu. Avrupa'da benzeri bulunmayan böyle bir binada görevimizi yerine getirmenin gururunu yaşıyoruz.

Sayın Başkanım, Yargıtay tarafından son yıllarda birçok dosya karara bağlandı. Ancak, onların yerine yenileri gelmeye devam ediyor. Yargıtay Başkanlığının özellikle dosyaların daha hızlı sonuca kavuşturulması anlamında çalışma ve hedefleri nelerdir?

Son yıllarda Yargıtay'a temyiz incelemesi için gelen dosyaların ortalama görülme süreleri kıaldı ve kıalmaya devam ediyor. Dosyaların incelenip karara bağlanmasına ilişkin olarak; 2019 yılında ortalama görülme süresi hukuk daireleri için 502, ceza daireleri için 478 gün iken, 2020 yılında ortalama görülme süresi hukuk daireleri için 459, ceza daireleri için ise 424 güne inmiştir. Hukuk dairelerinin dosya işlem süresi 2020 yılında Avrupa Konseyine üye ülkelerin ortalamasının altına düşmüştür. Ceza daireleri bakımından da 2023 yılında aynı sonuca ulaşacağımızı düşünüyorum.

Dosya Eksiklik Tamamlama (DET) ve Dosya İzleme (DİS) sistemlerinin kurulması ile ön incelemenin etkinleştirilmesi Yargıtay'daki iş süreçlerinin hızlanmasında oldukça etkili oldu.

Uluslararası alanda mahkemelerin performansını ölçmeye yönelik göstergelerin bir kısmını da ölçme ve değerlendirme sistemimize dâhil ettik. Bu şekilde şeffaflık ve topluma karşı hesap verebilirlik bakımından da ilerleme sağladığımızı söyleyebilirim.

Yüksek mahkemeler, sadece temyiz edilen dosyaların hukuki denetiminin yapıldığı yerler değildir. Uluslararası belgelerde, çağdaş toplumun adalete ilişkin beklentilerinin karşılanması konusunda yüksek mahkemelerin "açıklık ve duyarlılık göstermeleri"nin önemi vurgulanmaktadır. Bu nedenle yüksek mahkemeler, adaletin genel işleyişine ilişkin en doğru ve zengin bilgilere sahip olup, en isabetli gözlemleri yapabilecek konumdadırlar. Edindikleri bu bilgileri ve yargının genel işleyişine ilişkin çözüm önerilerini tüm adalet aktörleri ve toplumla paylaşarak, adalet politikalarına katkı sağlamalıdırlar.

Adli kalitenin daha da artırılması amacıyla, içtihat tutarlılığının sağlanması ve karar kalitesinin yükseltilmesi, öncelik verdiğimiz konular arasında yer almaktadır. Yargıtay'daki iş süreçlerinin gözden

geçirilerek tüm iş akışının etik, şeffaf ve çağdaş adalet yönetimi gereklerine uygun şekilde yapılandırılması ve bilişim alanındaki imkânlarımızın son yıllarda gelişmesi, sunduğumuz adli hizmetin kalitesini gün geçtikçe artırmaktadır. Bu sayede insan hakları, yargı etiği, hukukun evrensel düzeyde kabul gören değerleri ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının temel ilkeleri ışığında, bağımsız ve insan onuruna uygun bir yaklaşımla ülke genelinde içtihat birliğini gerçekleştirmeyi hedefliyoruz.

Kanuna ve stratejik planlamamıza uygun olarak Yargıtay'daki daire sayıları azaltılırken aynı veya benzer işlere bakan daireler birleştirildi. Bu sayede içtihat tutarlılığını sağlama açısından çok önemli bir yapısal reform gerçekleştirildi. Dairelerin tüm birimlerinin fiziki olarak bir araya getirilmesiyle de zaman ve emek kaybı önlenerek iş süreçleri hızlandı ve çalışma koşulları daha verimli hale getirildi.

Cumhurbaşkanımızın açıkladığı yargı reformu strateji belgesiyle birlikte, adalet sisteminin hızlanması için ceza infaz kurumu ve adliyelerde dijital

dönüşüm süreci başlatıldı.Siz adalet hizmetlerinde dijital dönüşüm konusunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yargıtay olarak bilişimin bize sunduğu imkanları en üst düzeyde kullanıyoruz. Dijitalleşme yeni yüzyılın kaçınılmaz gelişmelerinden biridir. Adalet kurumları da belli bir kurumsal güvenlik bariyeri oluşturduktan sonra dijital imkanların sağladığı kolaylıklardan faydalanmalıdır.

Dijitalleşme sayesinde süreçler daha hızlı ve pratik ilerliyor. Örneğin; çevrimiçi sempozyumlar sayesinde dünyanın herhangi bir ülkesindeki hukukçularla bir araya gelerek bilgi ve deneyimlerimizi paylaşabiliyoruz. Bu sayede zamandan ve paradan tasarruf ediliyor. Benzer şekilde elektronik imzalar sayesinde evraklar saniyeler içerisinde ilgisine ulaşabiliyor.

Yine dijitalleşmeye ilişkin en büyük faaliyetlerimizden birisi de "Yargıtayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında içtihat niteliğindeki kararlarının mahkeme kullanıcılarının erişimine sunmaya yönelik veri tabanı oluşturulmasına ilişkin çalışmalarımızdır. Bildiğiniz gibi tüm Yargıtay kararlarına kişisel verilerden arındırılmış şekilde web sitemiz üzerinden erişim sağlanabiliyor. Oluşturulması planlanan veri tabanının karar arama sistemimizden farkı, hukuk uygulayıcılarına yol gösterici nitelikteki içtihatların ön plana çıkarılmasıdır. Bu sayede içtihatların yaygınlaştırılması yoluyla doğru mahkemeye doğru davanın açılması, ilk derece ve bölge adliye mahkemelerince isabetli kararlar verilmesinin sağlanması hedefleniyor.

Sayın Başkanım, siz sosyal medyayı aktif kullanıyor musunuz?

Sosyal medyaya ilişkin herhangi bir platforma üyeliğim mevcut değil, aktif bir sosyal medya kullanıcısı değilim. Ancak bu yıl içerisinde Başkanlığımız bünyesinde Basın ve Halkla İlişkiler Bürosu'nun faaliyetine geçmesiyle birlikte kurumsal sosyal medya hesaplarımızı aktif hale getirdik. Tüm duyuru, haber ve basın açıklamalarımızı web sitemizin yanında bu hesaplar üzerinden de yapıyoruz.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte özellikle sosyal medyada sürekli enformasyon ve haber akışı sağlanıyor. Sosyal medyadan yapılan bir hakaret ya da suç unsuru oluşturan eylem çok çabuk geniş kitlelere yayılabiliyor. Bu, dezenformasyona ve kötü niyetli kullanımlara da yol açıyor. Sosyal medyanın bu tür kullanımlarında mağduriyetleri önlemek adına gündemde olan düzenlemeyle ilgili yakın tarihte sizin de bir açıklamanız oldu. Bu konu ile ilgili düşünceleriniz nelerdir?

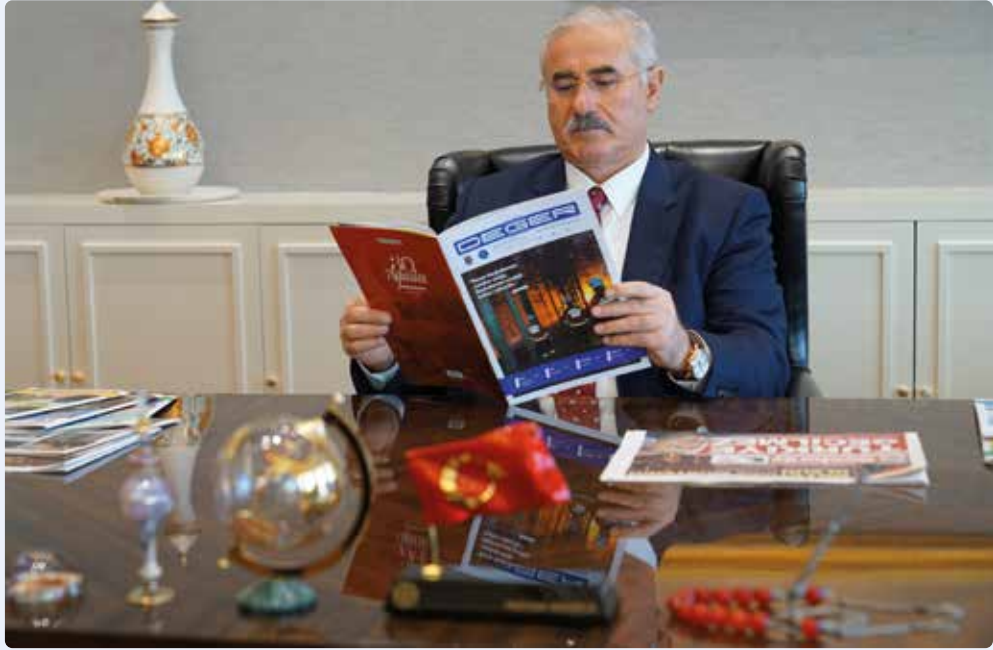
Günümüzde sosyal yaşamın önemli bir parçası hâline gelen sosyal medya kullanımı, geniş çeşitlilikte sunduğu erişim imkânları nedeniyle bir yandan hâkimlerin hizmet ettiği toplumu daha iyi anlaması bakımından önemli fırsatlar sunarken, diğer yandan halkın mahkemelerin bağımsızlığına, tarafsızlığına ve dürüstlüğüne duyduğu güvenin zedelenmesine ilişkin riskler de taşıyor. Bu konuyu, dünyanın farklı hukuk sistemlerini temsil eden yüksek mahkeme başkanları ve hukukçularla birlikte bu yılın mayıs ayında düzenlediğimiz uluslararası bir sempozyumda ele aldık. Hukuk geleneklerinden kaynaklanan farklılıklar olmakla birlikte genel itibarıyla dünyada da benzer sorunların yaşandığını ve yargı sistemlerinin de birbirine benzer

çözümler ürettiğini söyleyebilirim. Yargıtay'ın bu konuda geliştirdiği çözümlerin ve oluşturduğu bilgi birikiminin ülkemizde yaygınlaşması ve benimsenmesi yoluyla sosyal medya kullanılmasından kaynaklanan risklerin asgari seviyeye indirilebileceğini düşünüyorum.

Sosyal medya kullanımının yargı açısından iki cephesi bulunmaktadır: Birincisi, yargı mensuplarının sosyal medya kullanımına ilişkindir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Bangalor Yargı Etiği İlkelerine atfı yaptığı kararlarında açıkça ifade edildiği üzere, "Huzurlarına gelen avukatlarla ya da taraflarla sosyal etkileşimde bulunmaları hâkimlerin tarafsızlığını bozar." Aynı kural, sosyal medya üzerinden gerçekleşen iletişimlerin bakımından da geçerlidir. Sosyal medya üzerinden siyasi, etnik, mezhepçi, cinsiyetçi ve benzeri paylaşım yaparak kamuoyuna mesaj vermek yargı mensuplarının tarzı olmamalıdır. Adli yıl açılışı vesilesiyle bu konuda yüksek yargı mensupları dahil tüm hâkimleri, Cumhuriyet savcılarını, mahkeme personelinin ve ilgili kurumları daha duyarlı davranmaya davet etmiştim.

Sosyal medya kullanımının yargı açısından diğer cephesi ise kamuoyunun devam etmekte olan yargılama süreçlerine müdahalesine ilişkindir. Anayasa'nın 138'inci maddesine göre, "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz." Çoğunlukla sahte hesapların arkasına sığınan kullanıcıların yargısal süreçler hakkında sosyal medyada yorumlar yapması, bu anayasal ve evrensel hukuk ilkesinin ihlalini kronikleştirmiştir. Adli yıl açış konuşmamda da ifade ettiğim gibi günlük hayatta suç teşkil eden her söz ve davranış sosyal medyada da suçtur. Kamuoyu gündemine taşınan hemen her soruşturmada, kovuşturmada ve bir bütün olarak yargılamalarda mahkemelere tavsiyede ve telkinde bulunmaktadır. Bu davranışın suç olması bir yana,

yargının işleyişine ciddi zararlar verdiği de ortadadır. Şu bir gerçektir ki herhangi bir davada, dava dosyasına vakıf olan az sayıdaki yargı mensubu dışında hiç kimse yeterli bilgiye sahip değildir. Kamuoyunun demokratik hak arayışlarına, duyarlılıklarına sonuna kadar saygı duyuyoruz. Ancak, hukuk atmosferini zehirleyen bu yaygın ve güncel problem ciddiye alınmalı, yapılacak yasal düzenlemelerle çözüme kavuşturulmalıdır.

Başkanım, Ceza ve Tevkiflevleri Genel Müdürlüğümüzün yayın organı olan Değer dergisi, kültür, yaşam ve değer konulu içeriğiyle 8. yılına girmeye hazırlanıyor. Her ay insanlığın önemli bir değerinin vurgulandığı dergimizin Eylül sayısı değeri "Adalet." Adalet değerimizle ilgili neler söylemek istersiniz?

Adalet, toplumsal yaşamı güvenceye bağlayan kurallar gözetilerek hakkın yerini bulmasını sağlayan ve sosyal yaşamın hukuksal olan ve hukuksal olmayan tüm alanlarında varlık gösteren değer yargısıdır diyebiliriz.

Yusuf Has Hacib, Kutadgu Bilig isimli eserinde adaleti güneşe benzetir. Adalet güneşinin olmadığı yerde toplum karanlıkta kalır.

Hazreti Mevlana, "Adalet nedir? Ağaçlara su vermek. Zulüm nedir? Dikeni sulamak. Adalet bir nimeti yerine koymaktır. Her su çeken tohumu sulamak değildir." der.

Ali Semerkandi, "Yeryüzü ve gökler adalet sayesinde ayakta durur." diyerek adaletin önemini ne güzel özetlemiştir.

Adalet kavramı ve duygusu sadece adalet saraylarına ve duruşma salonlarına tahsisli olmayıp, tüm kamu yönetiminde, çalışma ve eğitim hayatında, kısaca hayatın her alanında göz önüne alınması gereken bir değerdir.

Adaletin yerine getirilmesi, yargının bağımsız ve tarafsız olmasının yanı sıra yargı mensuplarının hukuka bağlı davranış içinde adil kararlar vermeleriyle mümkündür. Hukukçunun işi adalettir. Yargı kurumları tüm kararlarında adalet değerini dikkate almalı ve görevlerini yaparken adalet değerini kendilerine rehber edinmelidirler.

Türk yargısına yön veren en köklü kurum olarak temel amacımız, en ileri adalet standartlarını uygulayarak halkımıza kusursuz hukuk hizmeti sunabilmek, adalete olan güveni en ileri seviyeye yükseltmek ve

kamu vicdanını tatmin edebilmektir. Milletimize olan minnet borcumuzu, ancak özverili çalışmalarımızı katlayarak, adaleti gecikmeksizin, tam ve doğru şekilde yerine getirerek ödeyebiliriz.

Hepimizin bildiği üzere, “Adalet Mülkün Temelidir.” Hukuki güvenlik, toplumun huzuru, bireyin özgürlüğü, güçlü bir ekonomik düzen ve iyi işleyen bir demokrasi ancak adaletle mümkün olabilir.

Kamu kurumlarından ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü-tutuklulara kadar birçok insana Değer dergimiz ulaşıyor. Annesinin yanında kalan 0-6 yaş grubu çocuklar için eğitici ve öğretici içeriğiyle Değer Çocuk dergimiz hazırlanarak çocuklarla buluşturuluyor. Ayrıca kamu kurumu gazetesi olarak 20. yılını doldurmaya hazırlanan Sesleniş gazetemiz de Cumhurbaşkanlığı başta olmak üzere, Yargıtay Başkanlığımız ve Yargıtay üyeleri dahil birçok adrese gönderiliyor. Dergimiz ve gazetemiz hakkındaki görüşlerinizi alabilir miyiz?

Değer Derginizi ve Sesleniş Gazeteni, zengin içerikte olmaları ve geniş bir kitleye hitap etmeleri nedeniyle başarılı buluyorum. Özellikle ceza

infaz kurumu personeli ile hükümlü ve tutuklulara ilişkin konuların ele alınması, ülkemizde önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Hükümlü ve tutukluların da insan olduğu ve ceza infaz kurumundan çıktıktan sonra bizimle birlikte aynı sosyal ortamda yaşayacakları unutulmamalıdır. Bu bakımdan, ceza infaz kurumları toplumsal barışın ve huzurun sağlanması açısından oldukça önemli kurumlardır. Yaptığınız iş, bu konudaki toplumsal bilincin gelişmesi bakımından son derece kritiktir.

Derginizde bana yer ayırdığınız için teşekkür ediyorum ve başarılarınızın devamını diliyorum.

Sizin hayattaki en önemli değerleriniz nelerdir?

Hayattaki en önemli değerlerim; adalet, dürüstlük ve eşitlik.

Sayın Başkanım, bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz. Son olarak okurlarımıza neler söylemek istersiniz?

Okur kitleniz birbirinden farklı özellikler taşıyan geniş bir yelpazeden oluşuyor. Bu yelpazede “adalet” hangi yaşta, cinsiyette, meslek grubunda, sosyal ve ekonomik seviyede olursa olsun herkesin ortak değeri ve temel ihtiyacıdır. Toplumun huzur ve güven içinde yaşayabilmesi için herkesin hukuk kurallarına uymasını ve kendi haklarına gösterdikleri özeni başkalarının haklarına da göstermelerini temenni ediyorum. Unutulmamalıdır ki insanın değeri; onun, diğer bütün varlıklar arasında yeryüzünün emanetçisi olarak yaratılmasıyla ilişkilidir. İnsana biçilen bu değer; ilkelerimizi, kurallarımızı, davranışlarımızı ve alışkanlıklarımızı belirler.

Derginiz ve gazeteniz aracılığı ile tüm okurlarınıza en içten sevgi ve selamlarımı iletıyorum.

Kuzey Makedonya, resmî adıyla Kuzey Makedonya Cumhuriyeti, Balkanlar'da denize kıyısı olmayan bir ülkedir. 1991'de Yugoslavya'dan ayrılarak bağımsız olmuştur. Kuzeyde Sırbistan ve Kosova, batıda Arnavutluk, güneyde Yunanistan, doğuda Bulgaristan ile komşudur. Makedonya'nın kuzeyden üçte birlik bölümünü kaplamaktadır. Nüfusu yaklaşık 2 milyondur. Başkenti ve en büyük şehri Üsküp'tür ve nüfusun dörtte biri bu şehirde yaşar.

Kaynaklar

1. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Makedonya>
2. <https://blog.biletbayi.com/makedonya-gezilecek-yerler.html>
3. <https://blog.biletbayi.com/makedonyada-ne-yenir-ne-icilir.html>

Sibiu

KUZEY MAKEDONYA

Tarihi

Makedonya bölgesinin sınırları tarih boyunca sık sık değişmiştir. **19. yüzyıl** Makedonya'sının sınırları ile **12. yüzyıl** Makedonya'sının sınırları birbirinden oldukça farklıdır. Bunun sebepleri, **bölgede yaşayan halkların etnik köken, dil ve din yapıları bakımından diğer bölgelerden daha karışık olması** ve stratejik konumundan dolayı **güçlü devletlerin çıkarları** için öncelikli değer taşımasıdır.

Bölge tarihte birçok siyasi egemenlik içinde yer almıştır. **İlk Makedonya Krallığı**, MÖ 700-600 yıllarında yaşamıştır. MÖ 336 yılında **Büyük İskender** bölgenin hâkimi olarak tahta çıkmıştır. Birinci (MÖ 215-205) ve İkinci Makedonya Savaşları (MÖ 200-197), bölgenin o dönemde de değerli olduğunu göstermesi açısından

önemlidir. MS 15-20 tarihlerinde **Makedonya, Roma İmparatorluğu'nun bir eyaleti** hâline geldi. 300 yılında **Moesia** eyaletine bağlanan bölge, 326 tarihinde bu eyaletten ayrıldı. Roma egemenliğinden sonra 578 yılında Makedonya ilk **Slav akınına uğradı**. 896-900 yıllarında bölge **Türklüğünü kaybedip Slavlaşmış olan Simeon'un** Bulgar İmparatorluğu'na dâhil oldu. 1230-1246 tarihlerinde **Asen** tarafından ilhak edilen Makedonya, 1345-1355 tarihleri arasında **Sırp çarı Stefan Dušan'ın** hâkimiyeti altına girdi.

Eski Yugoslavya'nın çöküşünden sonra aralarında Makedonya Cumhuriyeti'nin de bulunduğu bağımsız devletler kurulmuştur. **8 Eylül 1991** yılında yapılan referandumda Makedonyalıların yüzde 95'i 'evet' oyu kullanmış ve bu referandumla Makedonya bağımsızlığa kavuşmuştur.

Kalkandelen'deki Boyalı Cami

Herakleia'da bir mozaik

Fizikî ve Beşerî Coğrafya

Dağlık bir ülke olan Makedonya, çok yaşlı araziyle kaplı olmasına rağmen yakın jeolojik dönemdeki tektonik hareketler (kırılmalar ve yükselmeler) sonucunda **gençleşmiş bir arazi görünümü kazanmıştır**. Ülkenin en yüksek noktası 2753 metreye ulaşan **Golem Korab zirvesidir**. Başlıca çukur alanlar ise **Üsküp, Manastır** ve güneydoğudaki **Ustrumca (Strumica)** havzalarıdır.

Ülkede hâkim olan iklim tipi soğuk kışlar ve kurak yazlarla dik-kati çeken **karasal iklimdir**. Doğal bitki örtüsü olarak dağlık kesimlerde **sık orman örtüsü** bulunur. Çukur alanlarda yaz mevsiminde bozkır görünüşü hâkimdir.

Golem Korab Zirvesi

Ekonomi

Diğer Yugoslav Cumhuriyetlere göre ekonomik açıdan daha geri kalmış bir ülke olan Makedonya, uzun süre **serbest piyasa ekonomisine** geçişin zorluklarını yaşadı.

Yetersiz sermaye birikimi, üretim teknolojisinin zayıflığı ve girişimci yoksunluğu Makedonya ekonomisinin bugünkü başlıca sorunları arasında yer alıyor. 2000'lerin başında siyasi sorunlar nedeniyle de, yabancı yatırımcı çekilmesinde büyük zorluklar yaşandı. Bu zorlukları aşmak adına 'Yabancı Yatırım Ajansı' (MAKINVEST) 2004 yılında kuruldu. Çoğu Balkan ülkesinde olduğu gibi Makedonya'da da istihdam ekonomisinin en büyük sorunlarından.

Makedonya'nın coğrafyası farklı kültürlerle etkileşime açıktır. **Akdeniz, Roma, Yunan, Arnavutluk ve Osmanlı'dan tarih boyunca kültür alışverişi yapılmıştır**. Makedonya, muhteşem tarihi, cazibe merkezleri ve harabeleriyle yüzyıllardır doğal bir cennet gibidir.

Kayak Matka Kanyonu

Makedonya'nın Tarihi ve Turistik Yerleri

Makedonya'nın coğrafyası farklı kültürlerle etkileşime açıktır. Akdeniz, Roma, Yunan, Arnavutluk ve Osmanlı'dan tarih boyunca kültür alışverişi yapılmıştır. Muhteşem tarihi cazibe merkezleri ve harabeleriyle yüzyıllardır doğal bir cennet gibidir.

Skopje

Türkçe adıyla **Üsküp**, Avrupa'nın eklektik şehirlerindendir. Her tarafında müze, çeşme, köprü ve heykel bulunuyor. Makedonya'nın ulusal kimliğinin oluşmasında bu eserlerin önemi büyüktür. **Taş Köprü, Sveti Kaplıcalar Kilisesi, Tvrdina Kalesi ve Eski Türk Çarşısı** gibi yerler turizmin ağırlıklı olduğu yerlere örnek verilebilir. Üsküp'ün gece hayatı için de Makedonija Caddesini tercih edebilirsiniz.

Bitola

Bir zamanlar *"konsoloslar şehri"* olarak bilinen eski bir Osmanlı kasabasıdır. Diplomatik işlerin yürütülmesi için burası bir merkez gibi kullanılmış. Burada özellikle **Türk camileri** ve 18. yüzyıldan kalma geleneksel evler güzel bir deneyim yaşıyor. Kahvenizi yudumlarken etrafı seyredebileceğiniz güzel mekânlar da var.

Prilep

Prilep birkaç benzersiz şeyle ünlüdür. İlk olarak, Makedonya'nın bütün sermayesini elinde bulunduruyor. İkincisi, **Orta Çağ'dan kalan kilise ve manastırlar tarihi gezintilere olanak sağlıyor**. Prilep'in yerlileri geleneklerini korumak için özverili çalışmalara imza atıyorlar.

Mavrovo Ulusal Parkı

Kayak yapmak için mükemmel bir yer olan Mavrovo; kilometrelerce orman, kanyon, şelale ve karst alanları içeren **Makedonya'nın en büyük kış tatil beldesidir**. Ülkenin en yüksek zirvesini Mt Korab'ı (2764 metre)

da görebilirsiniz. Ziyaret zamanınız fark etmeksizin her dönem burada şaşırtıcı manzaraları seyredebilirsiniz. Doğaseverler çeşitli fauna ve flora arasında dolaşıp, göl çevresinde yürüyüşe çıkabilir.

Pelister Ulusal Parkı

Ülkenin üç büyük milli parkının en eskisidir. Bitola yakınlarında bulunan **Pelister, 2600 metrelik dağ ile sekiz doruk noktasını günlük gezginlere sunuyor**. Adeta bir kaçış alanı diyebiliriz. Doğa meraklıları kara geyik, kurt, ayı, kartal, keklik gibi hayvanları görmek için buraya gelmeyi tercih ediyor. Köprüler, nehirler ve kayalıklarla macera eksiksiz yaşıyor.

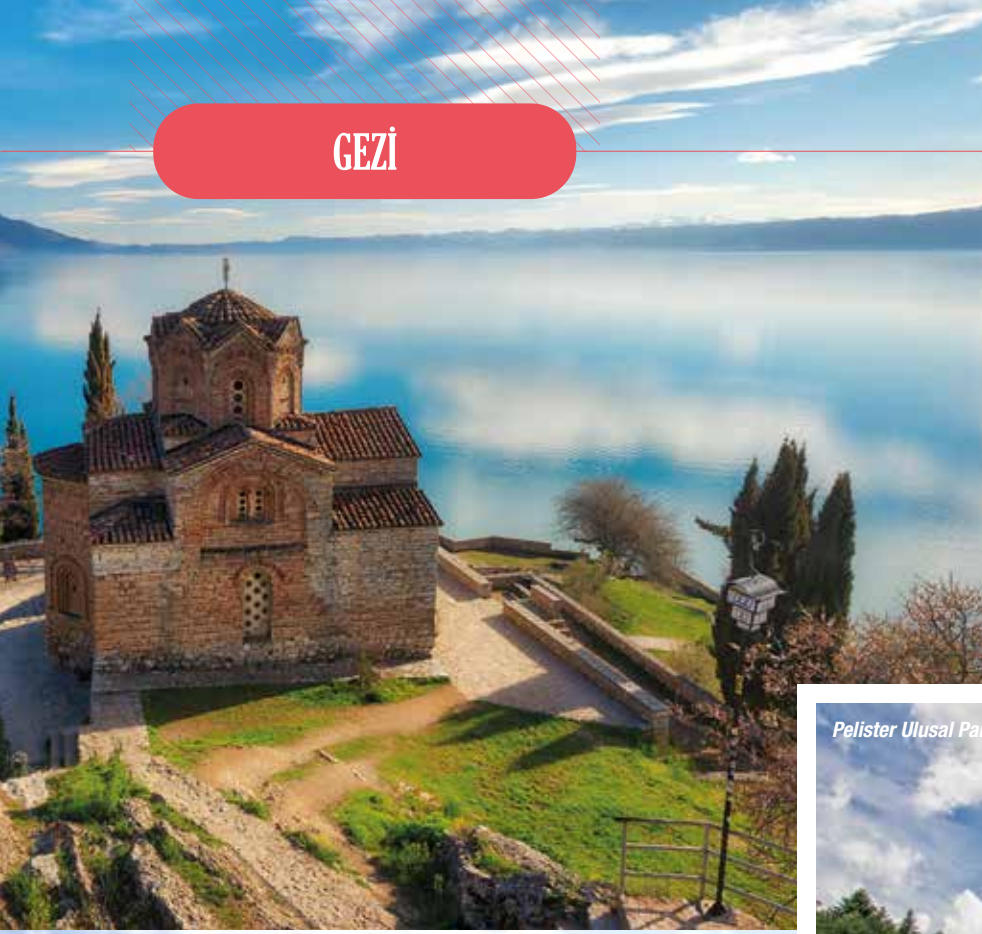
Ohrid

Üsküp

Bitola

Mavrovo

Pelister Ulusal Parkı

Prilep

Büyük İskender Heykeli,
Makedonya Meydanı

Stobi

Ülkedeki en önemli arkeolojik alanlardan biri Stobi'de bulunur. **7. yüzyılda Paeonia Kralı tarafından kurulan kent**, Romalılara ve Bizanslılara kadar birkaç kez el değiştirdi. Eski bir Roma ticaret rotasında stratejik olarak yer alan Stobi, Sırbistan'daki Tuna'dan Yunanistan'daki Ege Denizi'ne kadar tüccarların hızlı hareket edebildiği bir bölge olarak bilinmektedir. Üsküp'e sadece bir saatlik mesafededir.

Strumica

Strumica, keşfedilmeye değer birçok harika cazibe merkeziyle Doğu Makedonya'da bulunuyor. **Smolare ve Kolesino şelalelerine doğru yürüyüş yaparak keyifli bir tur yapabilirsiniz.** Veljusa ve Vodoca gibi çarpıcı manastırlarda mola verip yerliler ile sohbet etmeyi de düşünebilirsiniz. 11. yüzyılda inşa edilmiş St. Bogorodica Eleusa'yı görmeyi sakın unutmayın.

Strumica

Stobi

Kumanovo

Ohrid

Şehrin en büyük gölü olan Ohrid, **UNESCO** Dünya Mirası Listesi'ndedir. Ohrid şehir olarak da UNESCO'nun radarına girmiştir. **Aziz Sofya Kilisesi, Antik Tiyatro, Aziz Clement Kilisesi ve Tsar Samuil'in kalesi** inanılmaz bir keyif vadediyor. 2800 metreye kadar yükselen dağ ile Ohrid sadece kültürel değil, doğa anlamında da güzel bir konuma sahip. Ülkenin en zengin ve en eski manastırlarından **Aziz Naum** buraya 30 kilometre uzaktadır.

Tikves Gölü

1968 yılında inşa edilen Tikves Gölü ülkenin **en büyük ve en eski yapay gölüdür**. Gölde tüplü dalış, yelken, kayak ve kano gibi aktiviteler sunuluyor. Yaz aylarında ise yamaç paraşütü ve dağ bisikleti grupları buluşmalarını burada gerçekleştiriyor. Vadinin verimli topraklarında birçok meyve bahçesi de bulunur. Organik meyveleri yanınızda götürebilirsiniz.

Kumanovo

Üsküp'ün dışında yer alan Kumanovo, ülkenin en büyük şehirlerinden biridir ve **Makedon-Sırp kültürünün fan-tastik bir karışımıdır**. Roma, Arnavut ve Türk azınlıklarının etnik izleri de Kumanovo'ya renk katmış.

Yöresel Lezzetleri

Ajvar

Makedonya'da deneyebileceğiniz mezelerin başında Ajvar geliyor. **Közlenmiş biber ve patlıcandan yapılan bu meze** ülkede kahvaltılık olarak tüketiliyor. Daha baharatlı olan türü ise Pindzur olarak biliniyor. Kavanozlarda satılan mezeyi satın alıp yanınızda getirebilirsiniz.

Börek

Makedonya börekleriyle nam salmış bir ülke. İlk akla gelen de tartışmasız **Boşnak Böreği** oluyor. Çeşit çeşit hazırlanış biçimleri ve içine doldurulan ıspanak, peynir, patates gibi malzemelerle kendinize güzel bir ziyafet çekebilirsiniz.

Cevapi

Cevapi, Makedon tarzında **kebab** olarak düşünülebilir. Dana veya **koyun kıymasından yapılan sade köftelerin ızgara edilmesiyle yapılıyor**. Salata ile servis edilen bu köfteler, porsiyon olarak değil sayı üzerinden satılıyor.

Kachamak

Oldukça sempatik bir isme sahip olan Kachamak, **mısır ununun kızartılıp tereyağı ile buluşturulmasıyla yapılıyor**. Krema veya yoğurtla

servis edilen bu nefis Makedon lezzetini, farklı bir tat arıyorsanız mutlaka deneyin.

Kaymaçına

Görüntüsü ve tadıyla **krem karameli andıran bir tatlı** Kaymaçına. Muhallesi kıvamına gelen süt, yumurta ve şekerin üzerine karamel dökülerek yapılıyor.

Makedon Çorbası

Makedonya'da özellikle Üsküp'te, enerjinizi toplamak için girdiğiniz herhangi bir restoranda güzel bir çorba siparişi verebilirsiniz. **Özellikle et suyuna mevsim sebzeleri eklenerek yapılan Vegeta'yı** mutlaka deneyin. Yalnız çorbalar alışık olduğunuzdan biraz koyu gelebilir.

Mekitsi

Kökleri Bulgaristan'a dayanan Mekitsi, ülkede severek tüketilen **hamur işlerinden biri**. **Küçük bir bazlama ekmeği ya da pişiyi hatırlatan** bu minik atıştırmalıklar kızartılarak yapılıyor. Sade veya üzerine reçel sürerek yiyebilirsiniz.

Pleskavitsa

Oldukça büyük ve **yuvarlak bir köfte** olan Pleskavitsa, restoran ya da marketlerde gram üzerinden satılıyor. Hazırlandıktan sonra ızga-

rada pişirilen bu köfteleri, Üsküp'te hemen hemen her restoranda deneyebilirsiniz.

Polneti Piperki

Makedon usulü **biber dolması olarak nitelendirebileceğimiz** Polneti Piperki, yeşil veya kırmızı biberlere tıpkı bizim hazırladığımız harç gibi bir karışım doldurularak yapılıyor. Ayrılan nokta ise **biberlerin, yumurta ve ekmeğin kırıntısıyla bulanıp fırınlanması** diyebiliriz. Piperki, Makedonların sofralarını renklendiren güzel lezzetlerden biri.

Shopska

Yeşilin sokaklarda sofralara taşındığı ülke Makedonya'da, nefis ve sağlıklı salatalar da tadabilirsiniz. **Lahana, domates, salatalık, marul, havuç** gibi son derece taze ve faydalı malzemelerle yapılan bir mevsim salatası olan Shopska, hafif bir öğün için mükemmel seçim olacaktır.

Tavche Gravche

Esnaf lokantalarında denemenizi önerdiğimiz Tavche Gravche, ülkenin özgün kalmış ender yemeklerinden biri. **Kuru fasulye üzerinde nefis köftesiyle servis edilen** bu yemeğin tadı damağınızda kalacak.

Ajvar

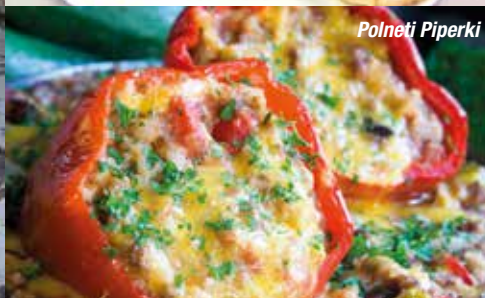
Cevapi

Kachamak

Kaymaçına

Polneti Piperki

Tavche Gravche

Bosna Hersek-Mostar Köprüsü

Halter

Tarih boyunca spor dallarının birçoğunun gelişim serüveninde imparatorlukların, devletlerin, askerlerini dinç ve hazırda tutmak için spor yaptırdığını biliyoruz. Bu spor dalları sayesinde de askeri disiplin sağlanarak askerlerin moral-motivasyonları yüksek tutulmuştur. Halter sporu da tarihi dönemlerde askeri amaçlı olarak yapılan fakat günümüzde profesyonelce icra edilen güç ve dayanıklılık gerektiren bir spor dalıdır.

Tarihin bilinen ilk haltercisi **Krotonlu Milo**'dur. Krotonlu Milo aslında bir güreşçidir. MÖ 6. yüzyılda Yunanistan'da yaşamış **Diolimos'un oğlu olarak Kroton'da doğan Milo**, olimpiyatlarda altı birincilik kazanmıştır. İddia edildiği üzere, **Krotonlu Milo bir buzağıyı alıp kaldırmış, günden güne büyüyen buzağı dört yılın sonunda yetişkin bir öküz olunca da kaldırabilmiştir.**

Halter, **güç ve dayanıklılık gerektiren** spordur. Dolayısıyla bu sporu yapanların **güçlü bir kas ve iskelet yapısına** sahip olması gerekmektedir. Halter egzersizlerinde sporcuların kemik sağlığını korumaya yardımcı olduğu, hatta yapılan bir incelemede **belirli bir süre ağırlık egzersizi yapmanın kemik iliği yoğunluğunu ve kan da bulunan protein seviyelerini %20 oranında arttırdığı** belirlenmiştir. Ağırlık antrenmanlarının kas yoğunluğunun artmasına ve kasların vücut yağlarının yakılmasında daha etkili olduğu belirlenmiştir. **Ağırlık kaldırmak, doğru nefes alıp vermeyi bizlere öğreteceği gibi kan basıncı üzerinde olumlu etki yaparak felç riskini de büyük oranda azaltmaktadır.**

Türkiye'de halter denilince aklımıza hemen **Naim Süleymanoğlu** ve **Halil Mutlu** gelmektedir. Bu iki sporcunun da boylarının kısa olması halter sporu yapanların boyunun kısaldığı düşüncesini yaygın hale getirmiştir. Oysa bu doğru ve kanıtlanmış bir bilgi değildir. Çünkü halter sporunu yapacak çocuklar seçilirken daha

çok kısa boylular tercih edilmektedir. Bu durum basketbol seçmeleri yapan bir antrenörün uzun boylu çocukları seçmesi gibidir. **Halter sporunda kısa boylu olmak müsabakalarda çok büyük bir avantaj sağlamaktadır.**

Aynı sıklette yarışan iki halterci- den birinin boyu diğerine göre daha uzun olduğu bir halter müsabakasında podyumda ikisi de aynı kiloyu kaldıracak olursa, kolları diğerine göre daha uzun olan, uzun boylu halterci, halteri daha yukarı kaldıracağı için zorlanacaktır. Fakat kısa boylu sporcunun kol uzunluğu daha kısa olduğundan diğer sporcuya oranla daha az zorlanacaktır.

Fizik kanunları bu sporun temelini de bu şekilde oluşturmaktadır;

Halter sporu, 1896 yılından bu yana olimpiyat sporları arasında yer almaktadır. **Günümüzde erkekler ve kadınlar kategorisinde yapılan halter; erkeklerde 8 sıklette, kadınlarda ise 7 sıklette yapılmaktadır.**

Halter 2.20 m uzunluğunda, kalınlığı 26 mm ve 20 kg ağırlığında "bar" adı verilen **metal çubuğun** iki ucuna takılan ağırlıkların kaldırılmasıdır. Bar kadınlar kategorisinde uzunluğu 2 metre, ağırlığı ise 15 kilodur. Halter müsabakaları **koparma** ve **silkme** olmak üzere iki bölümde oynanır. Barın ucuna takılan ağırlıklar **2,5 kilodan** başlar ve levhaların ağırlığı 2.5 kilonun katlarıdır. Yarışmanın yapıldığı alan 4x4 m bir platformdur.

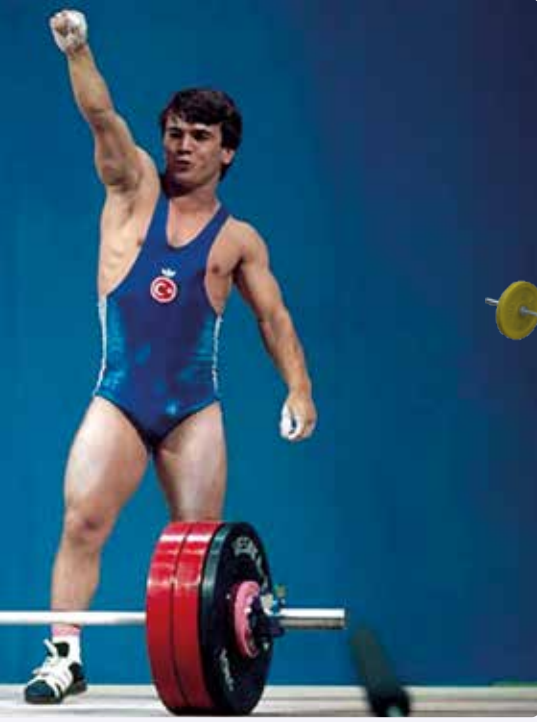
1988 Avrupa Şampiyonası'nda 3 dünya rekoru, Seul'da yapılan Olimpiyat Oyunları'nda 9 Olimpiyat ve 6 dünya rekoru kıran, 1992 Barcelona Olimpiyatları'nda toplamda 320 kg ile altın madalya kazanan **Naim Süleymanoğlu.**

Halter bu platformun ortasına yerleştirilir. **Halterci kaldırma hareketini bu platformun içinde yapmak durumundadır.** Sporcu halteri kaldırma aşamasında bu alanın dışına çıkarsa hareket hakemler tarafından iptal edilir.

Koparmada sporcu halteri iki eliyle kavrayarak **makaslama** ya da **çömelme** hareketiyle tek seferde kaldırıp, **kolları tam açık bir durumda halteri başının üzerinde belli bir süre tutarak** başhakemin uyarısına kadar o şekilde durmak zorundadır. Halterin rahat bir şekilde kaldırılması için **halterci, halteri mümkün olduğu kadar vücuduna yakın tutmalıdır.** Halter vücuda ne kadar yakın tutulursa o kadar kolay kaldırılır.

Halterde Silkleme Bölümü

Silkme bölümünde sporcu, halteri iki eliyle kavrayarak *makaslama* ya da *çömelme*yle yerden omuzlarına kadar kaldırması ve sonrasında halteri **başının üstünde kolları dik ve gergin durumda tutması gerekmektedir.** Ayrıca işaret gelinceye kadar halteri bırakmaması altın kuraldır. **Sporcuların her bir bölüm için üçer kez deneme hakları vardır.** Halter sporunda

kazanan sporcu, koparma ve silkmede kaldırılan toplam ağırlığa göre belirlenir.

Halter, Osmanlı Türkleri arasında özellikle **pehlivanlığa tutkun gençlerin kollarını**

güçlendirmek amacıyla yaptıkları çeşitli çalışmalarda ilkel şekliyle görülmüştür. Bu çalışmalar, genellikle büyük bir taş ya da hayvanı kucaklayıp kaldırmak esasına dayanmıştır. Daha sonraları uygulanan ağırlık kaldırma sporunun amacı ise iyi kalkan kullanmak ve savaşta başarı elde etmek için olmuştur. Özellikle **Sultan IV. Murat döneminde**, ordunun moral ve güç kazanmasını sağlamak amacıyla **Gürz idman ve yarışmaları** yapıldığına dair çeşitli kaynaklarda rastlanılmaktadır. Sultan IV. Murat da her gün mermer ve güllerle kaldırmak suretiyle idman yapmıştır.

Türkiye’de çağdaş anlamda halter

spor, **19. yüzyılın sonlarında, aletli jimnastiğin bir parçası olarak Galatasaray Lisesi’nin öncülüğünde** başlamıştır. Bu sporu benimseyen ilk Türk ise **Faik Üstünlü’dür.** Üstünlü, 1904 Olimpiyat Şampiyonu Yunan Kukussis’in 112 kg’lık rekoruna karşılık, günlük çalışmalarında 115 kg’lık ağırlıklar kaldırmış, bu spor dalında **birçok sporcunun yetişmesine de öncülük** etmiştir.

Uluslararası bir organizasyonda **ilk defa temsil edilmemiz 1924 Paris Olimpiyatları’nda** gerçekleşmiştir. Paris’te yapılan bu Olimpiyat Oyunlarına katılan iki halterciden **Gülleci Cemal** tüy sıklette 12. olmuştur. **1928 Amsterdam Olimpiyatları’nda** ülkemizi temsil eden takımda yer alan **Cemal Erçman**, 25 yarışmacı arasında 8. olarak halterde iyi bir başarı elde etmiştir.

1986’da Avustralya’da yapılan Dünya Şampiyonası’nda Bulgaristan adına yarışan Türk asıllı **Naim Süleymanoğlu’nun** yarışmalardan hemen sonra Türkiye’ye iltica etmesi, 1987 Akdeniz Oyunları’nda da üç dalda altın madalya kazanması, ülkemizde haltere duyulan ilgiyi arttırmıştır. Fakat Türk halterinde asıl gelişme, Bulgaristan’dan zorunlu göç nedeniyle ülkemize gelen halterci ve antrenörlerin yerli sporcularla olumlu ilişkiler kurmasından sonra başlamıştır. **1988 Avrupa Şampiyonası’nda 3 dünya rekoru, Seul’da yapılan Olimpiyat Oyunları’nda 9 olimpiyat ve 6 dünya rekoru kıran, 1992 Barcelona Olimpiyatları’nda toplamda 320 kg ile altın madalya kazanan Naim Süleymanoğlu**, Türk ve dünya halterinin en başarılı isimlerinden birisi olduğunu kanıtlamıştır.

Kaynaklar

1. Türkiye Halter Federasyonu <https://halter.gov.tr>
2. Trtspor

Halil Mutlu, Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu, Bulgaristan göçmeni Türk haltercidir. 3 kez Olimpiyat Şampiyonu, 5 kez Dünya Şampiyonu, 10 kez Avrupa Şampiyonu olmuş, 52 kg, 54 kg ve 56 kg’da 20’den fazla dünya rekoru kırmıştır.

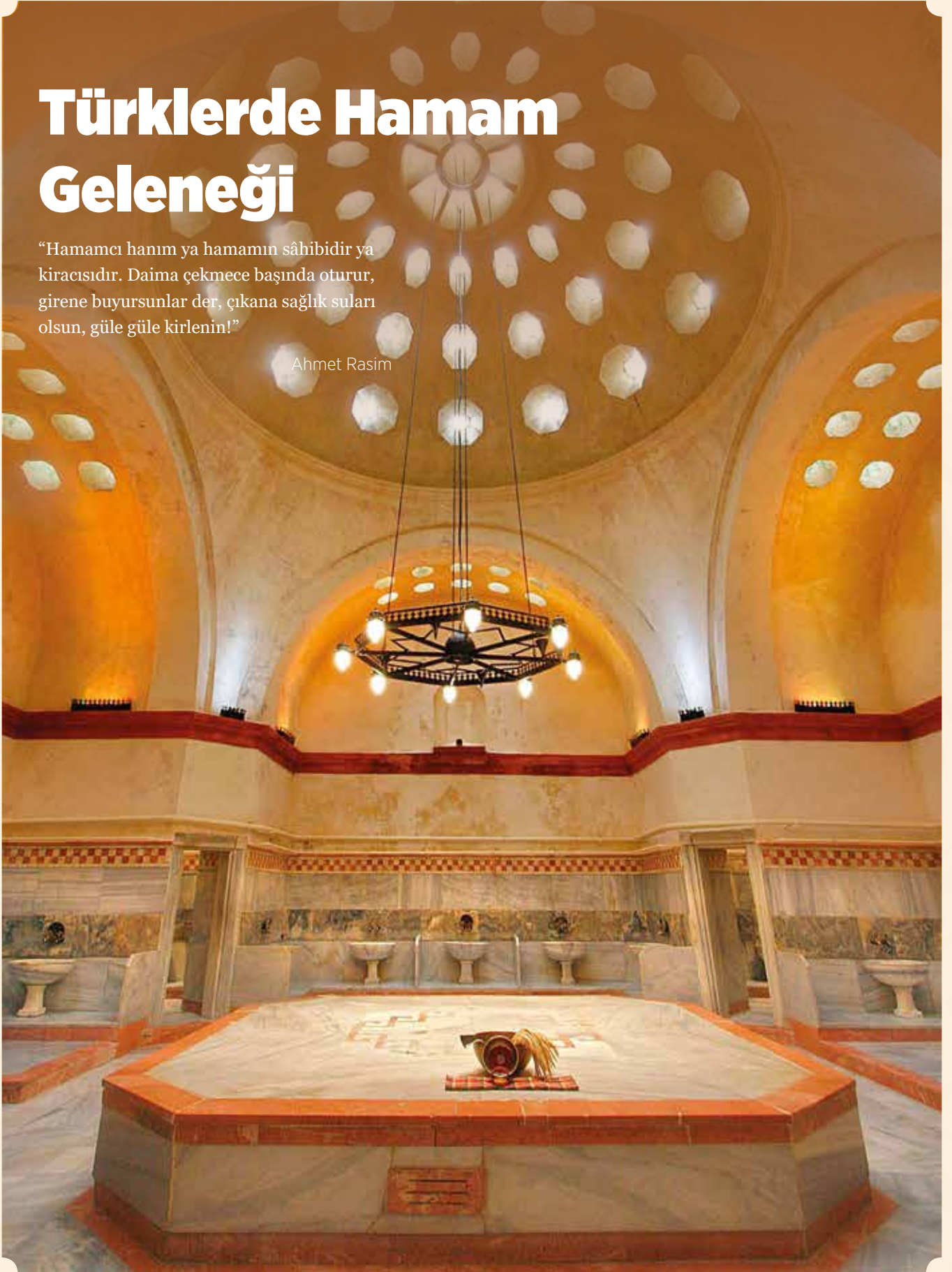

Cemal Erçman

Türklerde Hamam Geleneği

“Hamamcı hanım ya hamamın sâhibidir ya kiracısıdır. Daima çekmece başında oturur, girene buyursunlar der, çıkana sağlık suları olsun, güle güle kirlenin!”

Ahmet Rasim

İnsanoğlunun yaşamsal gereksinimlerinden biri olan **suyun sağlık amacıyla** kullanımı, hamam ve kaplıca gibi su mekânlarının inşasına yol açmıştır. Bu yapı türlerinden biri olan **hamamlar**, özellikle insanların yıkanma ve temizlenme ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Bunun yanı sıra, hamamlar her dönemde **toplumların dini inançları doğrultusunda mimari değişim göstermiş** ve sosyal yaşantıların bir parçası olmuştur.

Geçmişten Günümüze Türk Hamamı

Hamam kültürü eski medeniyetlerde başlayıp zamanımıza kadar **tarihin her çağında, her medeniyetin süre gelen kültürel bir parçası** olmuştur. Fakat hamam denildiği zaman ilk olarak **Osmanlı ve Türkler** akla gelir. Türkler, tarihi asaletleri ile temiz bir millettir. Orta Asya'da yaylalarda ve göçerken kullanılan **"çadır hamamlar"** daha sonra geliştirilerek savaşlarda ordunun ön saflarında yerini almıştır. Daha sonraları yeniçerilerde de gördüğümüz bu çadır hamamından **Alâeddin Keykubad'ın "hamamı seferiye çadırı"** olarak bahsedilmektedir.

Anadolu'ya gelen Türklerin beraberinde getirdikleri **banyo geleneği** Roma ve Bizans geleneğiyle birleşip, İslamiyet'in de emrettiği temizlik kurallarıyla bütünleşince **suyun kullanımı yeni bir kültürü, Türk banyosunu ortaya çıkarmıştır**. İlk başta farklı bir banyo türü olarak çıkan Türk banyosu daha sonra kurumsallık kazandı ve kendi geleneğini oluşturdu. Türk banyosunun yapıldığı, yıkanılan yer anlamına gelen **"hamam"** kelimesi eklenince Türk banyosu adı **"Türk hamamı"** olarak isim değiştirdi. **Osmanlı Türklerinin ilk hamamı, Bursa'da 1336'da Orhan Bey** tarafından yaptırılmıştır.

İstanbul'un hamamları bütün dünyaca tanınmıştır. **İstanbul'un fethiyle birlikte İstanbul'da hamamlar inşa edilmiştir**. İstanbul'da inşa edilen ilk hamamın **Fatih Sultan Mehmed** tarafından yaptırılan **Irgat Hamamı** olduğu, bunu sırasıyla **Azepler Hamamı, Vefa Hamamı, Eyüp Hamamı ve Çukur Hamamı'nın** izlediği düşünülür. İstanbul'da her külliye için bir hamam inşa edilmiştir. Eski oluşu bakımından **Çemberlitaş hamamının** yanı sıra **Beyazid, Süleymaniye, Haseki, Cağaloğlu,**

Hoca Paşa, Fındıklı gibi birçok hamam vardır. Ayrıca zamanla tahribata dayanamayıp yıkılmış hamamlar da bulunuyor.

Özellikle Cumhuriyet sonrası tamirler dışında klasik anlamda yeni hamam yapımına pek gidilmemiştir. Günümüzde ise **Türk hamamı** daha çok **turizm** sektöründe faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin ve özellikle **termal tesislerin bünyesinde** bulunan kaplıca üniteleri olarak ve hatta teknolojik gelişmeler çerçevesinde çeşitli tedavi şekilleri uygulayan sağlık merkezleri olan **SPA (Salus Per Aquas = Suyu Gelen Sağlık)** merkezleri olarak yerini almıştır.

Osmanlı-Türk Hamam Gelenekleri

Türklerin yaşamında hamamlar, sadece bir yıkanma yeri değil, aynı zamanda **sosyal ve kültürel etkinliklerin yaşandığı** merkezlerdir.

Osmanlı toplumunda özellikle kadınların toplandığı, **sohbetlerin ve eğlencelerin yaşandığı, güzelleştikleri, erkek annelerinin oğullarına kız beğendiği, güncel olaylardan haberdar oldukları** mekânlar olan hamamlar, sadece mimarisi ve temizlenmek için değil, gelenekleri ile de farklı bir önem taşımaktadır. Hamamlar, Osmanlı döneminde ev dışı yaşamı kısıtlı olan kadının dışarı çıkması ve eğlenmesi için aracı olmuştur. **Hamamlara gidiş amacı öncelikli olarak dinen temizlenmek olsa da, bunun yanında güzelleşmek, sohbet etmek, birlikte vakit geçirmek** gibi amaçlarla da gidildiği bilinmektedir.

Eskiden kadınlar, uzun zaman geçirdikleri hamama giderken birbirinden farklı **hamam bohçaları** hazırlamaktaydılar. Bohçanın içinde **futalar, Bursa işi peştamal, lif, kese, havlular, yemeni, sabun, kına, hamam taşı, çevre güzellikleri için kullanacakları rastık, tarak, ayna** gibi hamam malzemeleri ve ayrı bir bohçada **temiz çamaşırlar** bulunmaktaydı.

Nalınlar, hamamda bırakılıp ana kadına teslim edilmekte, **bohçalar** ise **halayığa** verilerek hamama önceden gönderilmekteydi. Hazırlanan bohçalar hamama gelenlerin sosyal statülerini sergilediği için bunlara önem verilmekteydi.

Bohçalar; **sim** ve farklı motiflerden özenle işlenmiş olup; **kadife**, **atlas** ve **ipek kumaşlardan** yapılmış kare şeklindeki örtülerdir. **Futalar**; kadın ve erkeklerin mahrem yerlerini örttükleri ve kurulandıkları, ipekli ve pamuklu dokumadan yapılmış örtülerdir. **Çevreler**; dört kenarı işlenmiş, yıkanma bittikten sonra saçın ıslaklığı alınıp başa sarılan ince pamuklu dokumadan yapılmış tül bentlerdir. **Nalınlar**; sahiplerinin ekonomik durumunu yansıttığı, kimi gümüş kaplama, kimi sedef ve fildişi kakmalı, Osmanlı döneminde her kesimden hanımın sahip olduğu bir çeşit ayakkabıdır. **Sabunlar** da çok önemlidir. Çünkü hamam daveti verenler özel kokulu sabunlar yapılarak davetlileri sabunla hamama davet ederlerdi. İşlemeli, pamuklu dokuma uçları renkli ipek, iplik ve simle işlenmiş **havlular** hem gelin hamam bohçalarının hem de varlıklı hanımların bohçalarının olmazsa olmazlarındandı.

Hamam bohçasının olmazsa olmazlarından biri de kimi gümüş kimi bakır kalaylı fakat üzerinde farklı motiflerin bulunduğu **kurnadan su dökünmeye yarayan hamam tasıdır**. Diğer malzemeler gibi hamam tası da sahibinin zevkini, varlığını, sosyal durumunu simgelediğinden gümüş ve özel yapılmış olanlarını özel günlerde, özel kişiler kullanmaktaydı.

Gelin hamamı, sünnet hamamı, kırk hamamı, tulumbacı hamamı kutlamalarının yanında, hamam toplantılarında bazen müzik de olurdu. Hükümdar hamamlarının girişinde **musiki odaları** vardı. Maksat, hem eğlence hem de musikinin verdiği haz ile rahatlamaktı. Gerek Anadolu'da küçük şehir ve köylerde gerekse büyük şehirlerimizde yöresel **halk musikisi, türküler, maniler ve oyun havaları** hamamlarda yer almıştır.

Türk Hamamları Başlıca Üç Kısma Ayrılır:

Soyunmalık (Camekân): Hamamın girişinde yer alan yıkanma bölümüne geçilmeden önce hazırlanılan yerdir. Soyunmalık bölümünde elbiseler çıkarılır, yıkanılır aynı zamanda hamam sonrasında

dinlenmek amacıyla da kullanılır. **Türk hamamlarında en büyük hacmi olan bölüm soyunmalıktır**. Soyunmalık mekânlarının genellikle ortasında bir **havuz** bulunur. Havuz aynı zamanda mekâna serinlik de vermektedir. Soyunmalık mekânına girilince gelenlerin oturmaları için bir yer bulunur. Bu kısmın yanında ise emanetlerin saklandığı dolaplar yer alır.

Ilıklık (Soğukluk): Hamamlarda bir geçiş mekânı olan ılıklik, sıcaklık ve soyunmalık arasında yer alır. Bu kısımda dinlenmek için **mermer setler, traşlık (usturalık)** adı verilen **temizlik hücreleri** ile bir kenarda bazen dehliz gibi geçişli olan tuvaletler bulunmaktadır.

Sıcaklık: Hamamda yıkanma işleminin gerçekleştiği mekâna **sıcaklık** denilmektedir. Sıcaklığa ılıklik mekânından geçiş sağlanır.

Burası da bazı bölümlere ayrılır. “Kurna başı” denilen herkesin teker teker yıkandığı yer, “halvet” adı verilen kapalı ve yalnız başına yıkanma bölümleri bir de üzerine uzanıp ter dökülen “göbek taşı”... Burası hamamın mermer kaplı zemininden daha yüksek yapılmış ve çeşitli geometrik şekillerde olabilen yerdir.

Isıtma Yeri Külhan: Burası hamamın altındadır. Orada ateş yanar. Ateşten çıkan alev ve duman, mermer zeminin altındaki özel yollardan, duvar içlerinden geçer, “tüteklik” adı verilen bacadan çıkar.

Külhanda ocağın üzerinde sıcak su kazanı, onun da üzerinde soğuk su deposu bulunur. Ocağın dip kısmındaki birkaç kanal, hamamın yıkanma yerinin ortasındaki göbek taşının altına kadar uzanır. Ocakta

yanan odunların tesirli alev ve dumanları, bu kanallardan göbek taşının altına gider. Bu taşın altındaki karanlık yer çok ısındığından buraya “cehennem” denir.

Çarşı hamamları, haftanın belli günlerinde kadınlara, başka günlerde erkeklere açıktır. “Çifte hamam” olanlar ise birbirine bitişik iki hamam olup, biri kadınlara diğeri erkeklere ayrılmıştır. Bu hamamlar her gün açıktır.

Türk hamamlarının bir değişik tarafı da, buhar banyosu esasına dayanan “Fin hamamı” oluşlarıdır. Finler, aslen Türk asıllıdırlar. Bugün dünya spor âleminde **çabuk terleyerek, çok kilo vermek için** bu hamamlar biçilmiş kaftandır. Bu bakımdan Türk hamamlarından bütün sporcular faydalanmaktadır.

Hamamların Sağlık Bakımından Faydaları ve Sakıncaları

Hamamlar, çok uzun müddet kalmamak şartıyla, **sıcak su ve sabunla yapılacak vücut temizliği** için en iyi yıkanma ve temizlenme yerleridir. Hamamda terleyen vücudun, yumuşak bir bez veya süngerle ovularak yıkanması, vücutta kan dolaşımını kolaylaştırarak insana rahatlık verir. Vücudu **sert keselerle ov-**

mak deride yara açabilir. Bundan sakınmak gerekir. Bir de **hamamlarda yıkananların adabı muâşeret kaidelerine uyması gerekir.**

Ayrıca hamamlarda fazla kalmak, sıcaktan soğuğa, soğuktan sığağa zaman zaman çıkmakta vücuda zararlı olabilir. Kalp ve dolaşım sistemi bozuk olan, tansiyonu yükselen kimselerin, bir de akciğer veremine tutulmuş olanların çok sıcak suda yıkanmaları tehlikelidir. Zira çok sıcak suda uzun süre kalmak, beyne kan hücum etmesine, verem hastalığı olanlarda da akciğer kanamasına sebep olur. Ayrıca, **hamamdan sonra kendisini kollayamayıp üşütenler de zatürre hastalığına yakalanabilirler.** Dikkat edene hamamların bir zararı olmadığı gibi faydası çoktur. **Grip veya nezle olanlara** hamamda terleyerek hastalığı atması tavsiye edilir.

Türk hamamı; **deyimlere, edebiyata, sinemalara konu olmakta, doğunun mistik havasını batıya taşımakta ve gelenekleriyle de farklı bir kültürel değer taşımaktadır.** Her evde bir banyo olmasına rağmen insanımız yine de hamama gitmeyi ihmal etmez. Özellikle **bayram arifesinde hamamlar** sabahlara kadar çalışır. **Soğuk kış günlerinde** ise hamama gitmek ilâç gibidir. Hamamdan çıkan herkes kendini yeniden doğmuş gibi hisseder. Hamamlar, aslında tüm insanlık için **kişisel temizliğin ne kadar önemli olduğunu açık bir göstergesidir.** Her ne kadar teknolojik gelişmeler ve değişimler olsa da Türk hamamları dimdik ayakta durabiliyor ve daha “çok tas eskiteceği” de benziyor.

Kaynaklar

1. Yazar Alidost Ertuğrul – Hamam Yapıları ve Literatürü
2. Yazar Teyfik Cem Yaman – Türk Hamamının Mekânsal Kurgusu “İstanbul Hamamları”
3. <http://sbe.balikesir.edu.tr>

YUNUS EMRE

“Gelin tanışık edelim, işi kolay tutalım, sevelim sevilelim,
dünya kimseye kalmaz.”

Yunus Emre

Anadolu’da Türkçe şiirin öncüsü olan **mutasavvıf bir halk şairidir**. Büyük bir Türk düşünürüdür. Bu tarihi şahsiyet hakkında efsanevi rivayetler bulunmakta olup, doğru bilgi oldukça azdır. Bu bakımdan rivayetlerden doğruyu çıkarmak, Yunus Emre’nin esas kimliğini belirlemek oldukça güçtür. Tarihi kişiliği menkıbelerle iç içe giren Yunus Emre’nin destanı hayatına dair ilk ve en geniş malumat **Uzun Firdevsî’nin** (ö. 918/1512) yazdığı sanılan **Vilâyetnâme-i Hacı Bektaş-ı Velî**’de yer almaktadır. Buna göre **Yunus, Sarıköy’de** yaşayan, çiftçilikle geçinen fakir bir kişidir. **Aziz Mahmud Hüdâyî**’nin, şeyhi **Üftâde**’nin sohbetlerinden derlediği

Vâkı’ât’ta yer alan Yunus’la ilgili rivayetler **Vilâyetnâme**’de anlatılanları tamamlar niteliktedir. Diğer en temel bilgi kaynağımız ise, **Risâletü’n-Nushiyye** isimli eserde belirttiği üzere 13. yüzyılın ikinci yarısı ile 14. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış **bir Türkmen dervişidir**.

Hayatı

Yunus Emre’nin hayatına ilişkin bilgiler ve yapılan araştırmalara bakıldığında, 1241-1321 yılları arasında yaşadığı kabul edilmektedir. Ailesinin Anadolu’ya **Horasan**’dan geldiği bilinmektedir. Kuvvetli rivayetlere göre, kendisi ise Sivrihisar’a bağlı **Sarıköy**’de dünyaya gelmiştir, babasının adının **İsmail** olduğu be-

lirilmektedir. Yunus Emre, **Anadolu Selçuklu Devleti**’nin dağılmaya ve Anadolu’nun çeşitli bölgelerinde büyük-küçük Türk beyliklerinin kurulmaya başladığı 13. yüzyıl ortalarından 14. yüzyılın ilk çeyreğine kadar, Orta Anadolu havzasında **Eskişehir’in Sivrihisar ilçesinde** yer alan **Sarıköy’de** yetişmiş, Ankara’nın **Nallıhan** ilçesindeki **Taptuk Emre** dergâhında yaşamış olması kuvvetle muhtemeldir. **Hacı Bektaş Velî**’nin sohbetlerinde bulunarak ondan ilim öğrenmiştir. **Hacı Bektaş**’ın yönlendirmesiyle **Taptuk Baba** isimli şeyhe uzun yıllar hizmet etmiştir. Gönül dünyasında hızla yükselişi de bu hizmetleri sırasında olmuştur. Hayatını eşine az rastlanır bir tevazu ve aşkla sürdüren **Yunus Emre** 82 yaşında vefat etmiştir.

Yaşadığı Dönem

Yunus Emre’nin yaşadığı yıllar, Anadolu Türklüğünün Moğol akın ve yağmalarıyla, iç kavga ve çekişmelerle, siyasî otorite zayıflığıyla, dahası kıtlık ve kuraklıklarla perişan olduğu yıllardır. 13. yüzyılın ikinci yarısı sadece siyasî çekişmelerin değil, çeşitli mezhep ve inançların, batını ve mutezile görüşlerin de yoğun bir şekilde yayılmaya başladığı bir zamandır. Böyle bir ortamda **Hacı Bektaş-ı Velî, Ahî Evran** gibi ilim ve irfan önderleriyle birlikte **Yunus Emre**; Allah sevgisini, aşk ve güzel ahlâkla ilgili düşüncelerini, **İslam tasavvufunu işleyerek yüceltmıştır**. Yunus, bazı şiirlerinde ilden ile yürüyüp dost sorduğunu, **Urum**’da, **Şam**’da kendisi gibi bir garip bulamadığını, âşık olup gurbet ilinde mecnun gibi gezdiğini; **Kayseri, Tebriz, Sivas, Maraş, Bağdat, Nahcivan, Şiraz** şehirlerini ve bütün Yukarı illeri (*Azerbaycan*’ı) dolaştıktan sonra Rum’da yani Anadolu’da bir müddet kışlayıp baharda sılaya döndüğünü söylemektedir. Yunus’un seyahatlerinin sebepleri, bunların ne şekilde gerçekleştiği tam olarak bilinmese de sûfilerin hayatında **nefis terbiyesinin** önemli bir unsuruydu.

Tarihi Şahsiyeti ve Dervişliği

Yunus Emre’nin tarihi şahsiyeti hakkında çok farklı görüşler ileri

sürülmüştür. Bu farklı rivayet ve görüşler, en sağlam kaynak olarak, **Adnan Erzi**'nin Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ndeki bir mecmuadan alarak neşrettiği belge ile ortadan kalkmıştır. Belgede **Yunus Emre'nin 638 (1240-41) yılında doğduğu**, seksen iki yıl yaşadığı ve **720'de (1320) vefat ettiği** kaydedilmektedir. Vilâyetnâme'de onun **Sivrihisar'ın Sarıköy** mevkiinde doğduğu, mezarının da bu köye yakın bir yerde bulunduğu kaydedilir. Yunus'un yaşadığı çevre hakkında Bektaşî geleneğinin doğruluğunu kabul eden **Mehmet Fuat Köprülü**, onun XIII. yüzyılın son yarısında Sivrihisar'da yahut Bolu civarında Sakarya suyuna yakın köylerden birinde yetişmiş bir **Türkmen** olduğunu belirtir. Yunus Emre'den başka Bursa'da yaşayan diğer bir Yunus'un varlığından ilk defa söz eden **Faruk K. Timurtaş**'a göre, bilinen iki Yunus'tan ikincisi XV. yüzyıl başlarında vefat eden **Bursalı Âşık Yunus**'tur. Yunus Emre bir yerde adının "*Yunus*" olduğunu söyler:

"Yunus çağırılar adım gün
geçtikçe artar odum
İki cihanda maksûdum bana
seni gerek seni."

Şiirlerinde isminin önüne "*Âşık, Biçâre, Koca, Tapduklu, Miskin, Derviş*" gibi sıfatlar da getirmektedir. Bursa'da yaşayan Âşık Yunus'un ismi de bazı müellifler tarafından "*Âşık Yunus, Yunus Emre*" şeklinde anıldığından, bu iki şair tarih boyunca birbirine karıştırılmıştır.

Uzun Firdevsî'nin yazdığı sanılan **Vilâyetnâme-i Hacı Bektâş-ı Velî**'de yer alan bilgilere göre, Yunus Sarıköy'de yaşayan, çiftçilikle geçinen fakir bir kişidir. Önce buğday almak üzere Karahöyük'e gider, bir süre **Hacı Bektâş-ı Velî**'nin yanında kalır, geri döneceği sırada buğday yerine Hacı Bektaş ona "*nefes*" vermeyi teklif eder, fakat Yunus ısrar edince kendisine dilediği kadar buğday verilerek gönderilir. Köyüne yaklaştığı esnada gafletinin farkına varan Yunus, buğdayın bir gün tükenip nefesin ise

tükenmeyeceğini düşünerek tekrar tekkeye döner ve *nasip* ister. Durum, **Hacı Bektâş-ı Velî**'ye arz edilince; "*Bundan sonra olmaz. Biz o kilidin anahtarını Tapduk Emre'ye verdik, varsın nasibini ondan alsın.*" der ve onu **Tapduk Emre**'ye gönderir. **Yunus** da **Tapduk Emre**'nin yanına varıp durumu anlatır; **Tapduk Emre**, halinin kendisine mâlûm olduğunu, hizmet edip emek vermesi halinde *nasibini* alacağını söyler. **Yunus kırk yıl boyunca erenler meydanına eğrinin yakışmayacağı düşünce**siyle tekkeye sadece düzgün odun taşır. Rum erenlerinin **Tapduk Emre**'nin tekkesinde büyük bir meclis kurdıkları bir gün mecliste **Yunus Emre** ile birlikte **Yunus-ı Gûyende** denilen başka bir *Yunus* daha bulunmaktadır. **Tapduk Emre** cezbeye gelince, **Gûyende**'ye, "*Yunus, söyle!*" der, fakat **Gûyende** işitmez. **Tapduk** bu sözü üç defa tekrarladığı halde **Yunus-ı Gûyende** yine işitmez. Bu defa **Yunus Emre**'ye dönüp, "*Yunus, vakit geldi, o hazinenin kilidini açtık, nasibini aldın, hünkârın nefesi yetişt, sen söyle!*" der. Gönlü açılan, gözlerinden perde kalkan **Yunus** "*şevk denizine düşüp*" inci ve mücevher

değerinde sözler söylemeye başlar.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Yunus hakkında, "*İlâhî menzillerin hangisine çıktım bu Türkmen kocasının izini önümde buldum, onu geçemedim*" dediğini nakletmiştir. **Yunus Emre** ile **Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî** arasında geçtiği aktarılan gelen başka bir rivayete göre, **Yunus** bir gün karşılaştığı **Mevlânâ**'ya, "*Mesnevi'yi sen mi yazdın?*" diye sormuş, **Mevlânâ** "evet" deyince, **Yunus**, "*Uzun yazmışsın. Ben olsam, 'Et ü kemik büründüm/Yunus diye göründüm' derdim*" karşılığını vermiştir.

Eğitimi

Eski kaynaklarda Yunus Emre'nin **ümmîliğinden** söz edilmektedir. **Âşık Çelebi**, **Yunus**'un medresede başarılı olamayıp "*Tanrı mektebinde*" ders okuduğunu ifade eder. **Bektaşî geleneğinde** de **Yunus ümmî** kabul edilmektedir. **İsmâil Hakkı Bursevî**, **Yunus**'un **ümmî fakat hikmet sahibi olduğunu** belirttiği halde, "*Çıktım erik dalına...*" diye başlayan **şathiyesini** şerh ederken onun sülûkünden önce müftülük yaptığını söyler. Bu bilgi **İsmâil Hakkı**'dan önceki kaynaklarda yer almadığına göre adı geçen zat **Bursalı Âşık Yunus** olmalıdır.

İskoç tarihçi **Gibb** ve **Rıza Tevfik** de **Yunus Emre**'nin okuma yazma bilmediği kanaatinde. Hüseyin Vassâf onu "*ümmî-i kâmil*" diye niteler. Yunus'un harfleri bile telaffuz edememesi iddiası gibi onun medresede tahsil görmüş bir kişi sayılmasının da bir abartı olduğuna işaret eden **Köprülü**'ye göre o devrin ilmi ve felsefî sistemlerine **Yunus**'un divanında yer yer işaretler vardır. Bunları gördükten sonra Yunus'un **ümmîliği** hakkındaki geleneğin hiçbir zaman tarihî bir hakikat sayılamayacağı anlaşılır.

Abdülbaki Gölpınarlı ise, **Yunus**'un **Sa'dî-yi Şîrâzî**'den ve **Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî**'den tercüme yapacak kadar **Farsça** bildiğini kaydeder. Medrese öğrenimi görüp görmediği, icazet alıp almadığı hususu açık değilse de Yunus iyi bir tahsil görmüştür. Yine **Gölpınarlı**, Divanı'ndaki bazı beyitlerden hareketle onun **Konya**'da eğitim almış olabileceğini ileri sürer. Bizat Yunus'un kendi tahsili hakkında verdiği bilgilerde de farklılık vardır.

Yunus ve onu takip eden pek çok **sûfî şair** yaşadığı çağın kültürünü şifahen almıştır. Dolayısıyla Yunus'un da öğrenimini yetiştirdiği tekke ve çevre içinde düşünmek gerekir. Şiirlerinde kendisi hakkın da sık sık kullandığı *ümî* sıfatı da **"gelenekten gelen saf bilgiye sahip olan"** anlamındadır.

Yunus Emre'de Dil ve Sanat

Millî kültürümüzün temel taşlarından biri olan **Yunus Emre**'yi izlediği ve şiirleriyle çizdiği yoldan ayrılmadan değerlendirmek gerekir. **İnsan ve doğaya** dair unsurların Yunus Emre'nin şiirlerindeki işleniş tarzından hareketle ulaşılan sonuçlar şunlardır: *"Onun şiirlerinde insanın değerini söylediği sözler belirler. İnsan yıkıcı değil, yapıcı olmalıdır. İnsanın yolu sevgiden gayrisi değildir. Âşık olan Allah'a inanmalı ve ona teslim olmalıdır. Doğadaki varlıklar dile gelir. Doğa unsurları yaratılışın kanıtıdır. Tabiat hem gerçek hem de sembolik anlamdadır."*

Yunus Emre'nin 417 şiirinden 138'i **aruz** diğerleri **hece** vezniyle yazılmıştır. Yunus Emre şiirlerinin ilk kez ne zaman yazıya geçirildiği ve bir **divan** haline

getirildiği net olarak bilinmemektedir. Yunus Emre divanına ait eldeki yazmaların en erkeni olan **Bursa nüshası** 15. yüzyılın ikinci yarısına, **Fatih nüshası** tahminen 15. yüzyıla, **Nuru Osmaniye nüshası** ise 1540 yılına aittir. Yunus'un şiirleri **semâî** ve **gazel** tarzında kaleme alınmıştır. **İlâhî**, **nefes** veya **nutuk** başlıkları altında kaydedilen şiirleri farklı birer edebî tür değildir. İlâhî, nefes ve nutuk, mutasavvıf şairlerin hak ve hakikatten söyledikleri kelâmlardır. Varlıkların her zerresinde Tanrı'yı arayışını coşkun bir şekilde dile getirmiştir. **Yunus** bu duygu ve bilgiyle olgunlaşmış derinleşen, bazen coşkun bazense rind ve her haliyle cana yakın görünümde bir dervıştır. Yunus, düşünüş ve inanışlarını büyük bir **sadeliğe** ve kolaylıkla şiirleştirmeye muvaffak olmuştur. İslami taassubun üzerinde durmaktan çekindiği birçok mesele ile *"cennet, cehennem, sırat"* ve benzeri gibi kavramlar, onun en zeki ve en hür düşüncelerine mevzu olmuştur. Derviş geçinenleri ve devlet adamlarının acımasız şekilde yermiştir. Şiirlerini, önceleri *sehl-i mümtene* denilen her dilin söyleyemeyeceği bir açıklık ve kolaylıkla terennüm edilmiştir. Yunus Emre'nin Divanı dışında bir de

"Risâletü'n Nushiyye" adlı **mesnevi** türünde kaleme alınmış bir eseri daha vardır.

Vahdet-i vücud inanışını **Yunus**, çok net, sade ve anlaşılır bir şekilde ifade etmiştir. Onun hiçbir yapmacığa sapmadan, bir sanat kaygısına düşmeden söylediği sade, külfetsiz fakat güzel şiirlerine bütün **tasavvuf edebiyatında** benzer şiirler bulmak kolay değildir. Yunus'un şiirlerinde tasavvufun söylenmesi güç fikir ve heyecanları, berrak bir su içindeymiş gibi hemen görülür. Yunus bu şiirleri, eskiden öğrendiği bazı unutulmaz şiirleri hatırlıyor, onları tekrarlıyor-muşçasına kolay söylemiştir.

Yunus'un şiirlerinde İslâmî bir duyuş ve düşünüş sistemi olan **tasavvuf felsefesi**, Yakın Doğu Medeniyetinin ilhamıdır. Geri kalan her şey **dil, vezin, nazım** şekli ve eşsiz bir Türkçe ile tamamıyla millîdir. Bunun içindir ki **Yunus, yedi yüz yıldan beri gittikçe artan bir ilgiyle, bütün Türk halkı tarafından sevilmiş, okunmuş, taklit olunmuş, şiirleri bestelenmiştir**. Halk tasavvufunun en ünlü tarikatı Bektaşî tekkelerinde Yunus'u okumak ve Yunus gibi şiirler söylemek terk edilmez bir gelenek, zevkine doyulmaz bir neşe olmuş-

tur. Onun şiirleri, hem içeriği hem biçimi hem de dili itibarıyla **musiki** ile bütünleşecek özellikteydi. **Yunus Emre'nin şiirleri** güfte olarak hemen besteleriyle buluştu. Bir ermiş olarak kabul edilip sevilen Yunus Emre'nin ilahilerinin yer aldığı risaleler, kutsal kabul edildi. Yunus Emre şiirlerinin bestelenmesi sadece **dinî musiki** ile sınırlı kalmadı. Bu şiirlerin **Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, pop ve rock tarzında bile besteleri yapıldı**. Yunus'un şiirleri, söz ve ses olarak nesilden nesile aktarıldı.

Eserleri

Risâletü'n-Nushiyye: 707 (1307) yılında mesnevi şeklinde yazılmış 600 beyitlik bir risâle olup, **Yunus'un tasavvuf yolculuğu ehline öğütlerini** içerir. Risâletü'n-Nushiyye, Yunus'un ilâhilerine nispetle daha az şiir özelliğine sahip bir eserdir ve Anadolu sahasında yazılmış tasavvufî muhtevalı **ilk özgün nasihatnamelerden** biridir. Eserin Latin harfleriyle çeşitli neşirleri yapılmıştır.

Divan: Günümüze kadar ününü kazanmasında en etkili olan eseridir. Yunus Emre'nin **tüm düşünce dünyası bu eserde saklıdır**. Yunus Divan'ı, Yunus Emre'nin *ilahi* tarzındaki şiirlerinin yer aldığı defteridir. İstinsah edilen divanlara **"Yunus"** mahlaslı başka şairlerin şiirlerinin de karıştığı görülür. Divan yazmalarında mevcut pek çok istinsah hatası, beyit ve mısraların yer değiştirmesi,

birbirine karışıp iç içe giren veya ikiye, üçe bölünen şiirler, aynı şiirin farklı yazmalarda değişik beyit sayılarıyla kaydedilmesi divanın tertibinde dikkatle ele alınması gereken hususlardır. Diğer bir mesele de hangi şiirlerin **Yunus Emre'ye**, hangilerinin **Âşık Yunus'a** veya başka bir Yunus'a ait olduğunun tespit edilmesidir. Bundan dolayı bugüne kadar tam bir **Yunus Emre divanı** ortaya konulamamıştır. Günümüzde Anadolu'dan Balkanlar'a kadar geniş bir coğrafyada **Müslüman Türk kültürünün izlerinin sürmesinde Yunus'un ilahilerinin büyük etkisi vardır**. Bunlar aynı zamanda asırlardan beri Anadolu'da ve Rumeli'de faaliyet gösteren tarikatların ortak düşüncesi ve sesi haline gelmiştir.

Yunus Emre'yi Doğru Anlamak Ve Anlatmak

Yunus Emre'nin **tarikât üstü bir şahsiyet** olduğu kabul edilir. **Yunus Emre** 20. yüzyılda yeniden dikkat çekti ve yansıttığı insan sevgisi bakımından yeni bir gözle değer-

Yunus'un şiirlerinde İslâmî bir duyuş ve düşünuş sistemi olan tasavvuf felsefesi, Yakın Doğu Medeniyetinin ilhamıdır. Geri kalan her şey dil, vezin, nazım şekli ve eşsiz bir Türkçe ile tamamıyla millidir.

lendirildi. 1991 yılı, **UNESCO** tarafından **Yunus Emre'nin doğumunun 750. yılı** olarak anılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Eskişehir Valiliği, **2013 yılını "Yunus Emre Yılı"** ilan etmiş ve çeşitli etkinlikler düzenlenmiştir.

Yunus Emre gibi büyük bir gönül insanının bizim içimizden çıkmış olması Türk milleti adına büyük bir şans ve onurdur. Fakat asıl önemli olan sadece bununla gurur duymak değil, **ondan en ileri düzeyde yararlanmamız gerektiğidir**. Cinayetler, aile içi şiddet, toplumsal bozulmalar ve buna benzer daha pek çok çöküntünün sebebi millî ve manevî değerlerimizi yeterince anlamamış ve yaşanıyor olmamızdır. Bu kötü gidişin önüne geçmek için **Yunus'un yaşayışı, aşk anlayışı, insana verdiği değer ve insan olmanın gerekleri** konusundaki düşüncelerini halkımıza öğretmemiz gerekmektedir. Nitekim **aşk en önemli manevî eğitim** aracıdır. *Aşkın gücü* ile insanın yaradılışında mevcut olan olumsuz unsurlar olumluya döner. Yunus, *"Ben ham idim, aşk pişirdi."* der ve *aşk* davası kılan kişinin hırs, kibir, gurur gibi kötü özelliklerden uzak kalacağını belirtir.

Yunus Emre'nin anlatılması ve öğretilmesinde; örgün ve yaygın eğitimin, temel eğitimden üniversiteye varıncaya kadar, eğitim-öğretimin her aşamasında öğrencilerin seviyeleri dikkate alınarak **Yunus Emre'nin manevî dünyasına dair konular ve mesajları doğru yöntemlerle kitaplarındaki yerini almalı ve gelişmiş eğitim teknikleriyle anlatılmalıdır**. Herhangi bir örgün eğitim aşamasında bulunmayan kişiler için; gerek televizyon, gazete, sinema gibi iletişim araçlarıyla gerekse seminer ve konferanslar gibi toplantı etkinlikleriyle **Yunus ve onun sevgi kökenli, evrensel nitelikteki düşünceleri ve mesajları** insanlarımızımıza anlatılmalıdır.

Kaynaklar

1. <https://tr.wikipedia.org.tr>
2. <https://islamansiklopedisi.org.tr>
3. <https://dergipark.org.tr>
4. <https://www.turkedebiyati.org>

Mülkün Temeli Adalet

Adalet, “davranış ve hüküm-de doğru olmak, hakka göre hüküm vermek, eşit olmak, eşit kılmak” manalarına gelmektedir.

Adâlet, Kur’ân-ı Kerim’de ve hadislerde genellikle “düzen, denge, denklik, eşitlik, gerçeğe uygun hükmetme, doğru yolu izleme, takvâya yönelme, dürüstlük, tarafsızlık” gibi anlamlarda kullanılmıştır. Buna göre adâlet, başkalarının gelişigüzel istek ve telkinlerinden etkilenmeyen **istikrarlı bir doğruluk** ve ahlâk kanununa itaatle gerçekleşen ruhi denge ve **ahlâkî kemaldır**. İslâm ahlâkı içtimai bünyede de **aşırılıklardan uzaklığı, dengeli ve uyumlu bir hayat tarzını** ön görmüştür.

Kur’ân-ı Kerim’de adâlet sıfatından yoksun olan kişi dilsiz, âciz ve hiçbir işe yaramayan bir köleye benzetilerek böyle birinin, adâlet

faziletini kazanmış, dolayısıyla doğru yolu bulmuş olanla bir tutulamayacağı bildirilmiş böylece **adâletin bir kemal sıfatı olduğuna işaret edilmiştir**.

Adalet, hakkaniyet ve hukuka uygun olarak her **hak sahibi-ne hakkının, haksızlık yapana da yetkili mercilerce cezasının verilmesidir**. Hak sahibinin hakkını almasıyla adalet tecelli eder. **Adaletle tesis edilen bir toplumda huzur ve güven içerisinde yaşayan bireyler, kanun ve vicdanın, hak ve hukukun gölgesi altında mutlu olarak yaşarlar**. Yapılan bir haksızlık, ortaya atılan bir yalan, üzerine atılmış bir iftiranın kanun ve hukuk çerçevesinde çözümüyle kişi kendini aklarken **devlete olan inancı ve güvenini de kazanmış olur**.

Hemen her sözünde nice anlamların yüklü olduğu **Sevgili Peygamberimiz**, birçok sözünde adaletin ve adil davranmanın önemini dile getirmiştir. **Bir sözünde**; “Verdiği hükümlerde, ailesinin ve halkın yönetiminde adaletli davranan yöneticiler, kıyamet gününde Allah Teâlâ’nın yanında nurdan yüksek koltuklar üzerinde otururlar.” **bu-yurarak, adil davranmanın Allah katındaki mükâfatını ifade etmiştir**. Peygamberimiz sadece sözde değil, uygulamada da çok güzel örnekler sergilemiştir. **Bu örneklerden biri şöyledir**: “Mekke’nin fethi esnasında, soylu bir kadın hırsızlık yapmış ve cezaya mahkum olmuştu. Bu kadının affedilmesi için yakınları, Peygamber (s.a.s.)’in sevdiği bir kişi olan Üsâme b. Zeyd’i aracı kıldılar. Üsâme, Hz. Peygamber ile konuştu ve şu cevabı aldı: “Üsâme! Seni Allah’ın koymuş olduğu herhangi bir cezanın uygulanmaması için aracılık yapar görmeyeyim.” Rasulullah (s.a.s.) sonra bir konuşma yaparak şunları söyledi: “Şüphesiz sizden önceki milletlerin mahvolmasının başlıca

sebeplerinden birisi, içlerinden asil (soylu) bir kişi hırsızlık yaptığında onu (cezadan) af etmeleri, zayıf birisi hırsızlık yaptığında ise ona ceza uygulamalarıdır. Allah'a yemin olsun ki, eğer hırsızlık yapan Muhammed'in kızı Fâtıma dahi olsa, onun da elini keserdim." Hz. Peygamberin bu tavrı, **adaletin temininde önemli bir etken olan hukuk/kanun önünde herkesin eşitliği ilkesini** göstermesi açısından önem arz etmektedir.

Adalet, çok geniş anlamda düşünülmeli gereken bir kavramdır. **Adalet kavramı; evlilik hayatından iş hayatına, akrabalık ilişkilerinden komşuluk ilişkilerine ve devlete olan sorumluluklarımıza varıncaya kadar hayatımızın her safhasında kendini gösterir.** Hakkaniyete duyarlı olarak yaşamak, haksızlık ve zulüm yapmamak aynı zamanda adil olmak, insan olmanın ve özellikle mümin olmanın vasıflarındandır. Bu güzel erdemlerle kuşanmış birey toplumda **itibarı ve güvenilirliği sayesinde örnek bir insan olur.**

Adalet dediğimizde, hukuka uygunluk ve hakkaniyet anlayışı da ön planda olmalıdır. Hukuka ve yasalara uygun olan, hakkaniyete ve vicdana da uygun olduğunda ideal bir adalet anlayışı ortaya çıkar. **İbn Hazm'ın konuyla alakalı söyledikleri gerçekten çok önemlidir:** "Adalet, her korkulu olanın sığındığı kaledir. Öyle ki zalim olmayan herkes, bir başkasının kendisine kötülük etmek istediğini görünce hemen adalete sığınır, zulmü kötölemeye ve kınamaya başlar. Hiç kimsenin adaleti kötülediği görülmemiştir. Karakterinde adalet olanlar bu muhkem kalenin sakinleridir."

Adalet denildiğinde **eşitlik** ilkesi de anlaşılır. **Her vatandaşın kanunlar ve hukuk önünde aynı statüde oluşu eşitliğin göstergesidir.** Kişiye mal, makam ve statüsünden dolayı imtiyaz ve **ayrıcılık tanınmaması** mutlak adalet anlayışının olmazsa olmaz şartıdır. Örneğin; devletin bir kademesine herhangi birini değil de **liyakat ve ehliyeti, bilgi ve becerisiyle o makamı hak eden kişiyi** getirmek önem arz eder. **Nitekim Allah'ın emri bu doğrultudadır:** "Allah size emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğütler veriyor. Şüphesiz Allah her şeyi işitmekte, her şeyi görmektedir."

Adalet denildiğinde akla gelen diğer bir kavram da **şahitlik** üzerinedir. Her kim olursa olsun Allah için **doğru sözlü olmak, hakkı ve gerçeği konuşmak dinimizin önceliği ve emridir.** Kendi tanıdığı biri için veya bir menfaat üzere **yalancı şahitlik yapmanın vebali çok büyüktür.** Dünya ve ahirette mutlaka hesabının olduğu bilinciyle hareket eden **mümin asla yalancı şahitlik edemez.** Adaletin tam bir tarafsızlık ve bağımsızlıkla gerçekleştirilmesi aynı zamanda göreceleştirmeyip ve çarpıtılmayıp savunulur olması ahlaklı Müslüman için önem arz eder. **Allah Teala Nisa Suresinde konuyla alakalı**

şöyle buyurmaktadır: "Ey iman edenler! Kendinizin veya anne babanızın ve akrabanızın aleyhine bile olsa adaleti ayakta tutun, Allah için şahitlik eden kimseler olun. (İnsanlar) zengin olsunlar, yoksul olsunlar Allah onlara sizden daha yakındır. Öyleyse siz hislerinize uyup adaletten ayrılmayın. Eğer adaletten sapar veya üzerinize düşeni yapmaktan geri durursanız bilin ki Allah yaptığınız her şeyden haberdardır."

Adalet, **aile hayatımızda ve iş hayatımızda** da karşımıza çıkmaktadır. Anne baba, çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında **adaletle riayet etmelidir.** Birden fazla çocuğu olan kimselerin, **ayrım yapması, birini diğerinden önde ve üstün tutması adaletsizliktir.**

Alışverişte **insanları kandırmak, kusurlu mal vermek, ölçü ve tartıyı eksik tutmak haksızlıktır,** adaletsizliktir, başkalarının haklarına tecavüzdür. **İşveren, işçilerine karşı adil olmalı, işçiler de kendilerine verilen görevi hakkıyla yerine getirmelidir.**

Sonuç olarak; **mutlak ve hakiki adalet sahibi Allah Tealadır.** Adaletin tam hakkıyla zuhuru ahirettedir. Allah'ın sevmediği kimselerden olmak istemeyenler zulümden uzak durmak ve sevdiği kimselerden olmak isteyenler hep adaletli davranmak zorundadır. **Bu dünyada haksızlık ve zulme uğrayanlar haklarını muhakkak alacaklardır.** İlahi adalet orada tecelli edecektir. Onun için **Allah'ın kullarına hak ettikleri cezayı vermesi zulüm değil, adaletin gereğidir.** Allah hiçbir kuluna zulmedici değildir ve şöyle buyurur; "Bu azab sizin yaptıklarınızdan dolayıdır. Yoksa Allah kullara asla zulmedici değildir."

Kaynaklar

1. İslam Ansiklopedisi (Adalet Kavramı)
2. Müslim, İmare 18
3. Buhari Hudud 11, Ebu Davud Hudud 4
4. Nisa/4 : 58-Nisa/4 : 135
5. Ali İmran 3/182

Toplumsal Acılara Karşı Bireysel İyileşme

Dünya çok değişti... Her yer acı içinde kaldı...

Bunca acının sebebi gerçekten dünyanın değişmesi mi yoksa **yaş aldıkça artan farkındalık mı?** tam emin olamasam da verdiği derinliği hissedebiliyorum. Kulağımda kulaklıkla *'mutlu'* bir şekilde **yürürken sokak hayvanlarının çaresizliğini görmek ve suçluluk duymak, acıdan uzak kalmak için gündemi takip etmekten kaçınmak, üzülmek için gelişmeleri duymamaya çalışmak, hepsi bu dünyanın değişmesini ya da büyümemin getirdiği acılı farkındalığı görmezden gelme** amacına hizmet ediyor.

Yazıma, yaşama bakış açısının önemini vurgulamak amacıyla, yaşama *mikroskoptan* ve *teleskoptan* bakmak metaforunu kullanarak, daha önce yazmış olduğumuz kısa bir notu paylaşarak başlamak istedim. Bu metafor, son zamanların **yoğun toplumsal gündemlerinin** akabinde, benim için yeni bir anlam kazandı. Yaşama *teleskoptan* baktığımda gelip geçecek küçük dertlerimi değil, tüm insanlığın yaşadığı zorluğu, acıyı ve kederi görmeye başladım. Bunlarla baş edebilmek için ise **değiştiremeyeceğim koskoca dünya-ya odaklanmak yerine, mikroskoba geçerek kendi biricikliğime ihtiyacı olduğu ilgiyi vermeye**, gördükleri karşısında onu sakinleştirmeye ve yanında olduğumu söylemeye karar verdim.

Yaşanan **zorluklara karşı hepimizin baş etme yöntemi birbirinden farklı**. Bu baş etme yöntemleri az da olsa **mizacımızdan** etkilenmekle birlikte çoğunlukla bu zamana kadar

çevremizde görüp öğrendiklerimize göre çeşitleniyor. Bu noktada kimileri *teleskoptan* tüm insanlığın sorununu gördüğünde ya da *mikroskoptan* bireysel sorunlarına odaklandığında; kendine zarar verme, alkol-madde kullanma, sigara içme, şiddet gösterme gibi işlevsel olmayan yolları deneyebiliyor.

Karşılaşılan zorluklara hangi pencereden bakıyor olursak olalım **acı çekmenin anormal olaylara karşı gösterilen normal tepkiler olduğunu fark ettiğimizde** ve görece işlevsel yolları tercih ettiğimizde biraz daha rahatlamış hissedebiliriz. Bu noktada *orman yangınlarını, uluslararası krizleri, pandemiye* durdurmaya bire birde gücümüz yetmese de bireysel olarak yaptığımız düzenlemeler hem kendimizi ve yaşadıklarımızı kabul ederek hazmetmemizi hem de sahip olduğumuz dingin ruh hali ile çevremizdekilere yardımcı olmamızı sağlayabilir.

Yaşama nasıl baktığımız, kendimizi nasıl gördüğümüzle ilişkilidir

Bazen var olmayı anlamsız bulur, **kendimizi değersiz hissederez**. Bu tür durumlarda ben hayata *mikroskoptan* bakmayı tercih ederim. Bu bana varlığımın değerini, kutsallığını gösterir. Bazense dertlerimizin ölümsüz olduğunu hissedez, **mutsuzluğumuza teslim oluruz**. Yeni bir şeyler deneyecek isteğimiz, mecalimiz olmaz. Bu tür durumlarda ben hayata *teleskopta* bakmayı tercih ederim. **Kocaman evrende bir toz zerresi dahi olmamak, aslında dertlerimin de gelip geçici olduğu izlenimini veriyor**. Sonsuz varlık ve zaman zincirinin basit bir halkası olmak, bazı durumlarda rahatlatma duygusunu hissettirebiliyor.

İnsan olarak **hem çok önemliyiz hem de çok önemsiz**. Bakış açımızı değiştirebiliyor olmak ise bize büyük bir özgürlük veriyor. Bugün hayata *mikroskopta* mı bakmak istersiniz yoksa *teleskopta* mı?

Bu noktada bu kadar büyük acılara karşı küçücük bir rahatlama getirecek bireysel düzenlemeleri derledik;

- **Sosyal Medya Kullanımını/Bilgi Kaynaklarını Kontrol Edin**

Üzücü olaylar hakkında **kontrolsüz bilgiye maruz kalmak** olayın gerçekliğinden, rutinlerimizden, sorumluluklarımızdan uzaklaşmamıza sebep olacak ve sağlıklı kararlar alabilmemizi engelleyecektir. Bu noktada toplumsal olarak yaşadığımız ya da şahit olduğumuz zorluklar karşısında **sosyal medya, telefon kullanımını sınırlandırmak ve televizyon süresini düzenlemek** kontrolsüz bilgiye maruz kalmamızı önleyecektir.

- **Günlük Rutininizi Koruyun**

Acı veren yaşam olayları sonrasında **içe çekilme, sosyal yaşamdan uzaklaşma** gibi tepkiler sergilemek her ne kadar normal olsa da mümkün olan **en kısa sürede rutine dönmek** yaşamdaki kontrol hissini

korumaya ve biraz da olsa iyi hissetmeye yardımcı olur.

- **Duyguları Açığa Çıkaracak Etkinlikler Yapın**

Mutluluk, sevinç gibi '*iyi hissettiren*' duygular ne kadar normal ve insan olmanın bir parçasıysa; **öfke, kaygı, endişe** gibi rahatsızlık veren ve '*iç sıkıkan*' duygular da o kadar normaldir ve evrenseldir. Bu noktada hissettiğimiz **öfke, kaygı, endişe, üzüntü** gibi rahatsızlık veren duygulardan kaçmak ve **onları yok saymak yerine kabul etmek** sağlıklı baş etmenin ilk adımını oluşturur. Bir sonraki adım ise **duyguları açığa çıkarmak ve duyguyu olduğu gibi yaşamaktır**. Bu noktada resim yapmak, yazı yazmak hisleri açığa çıkarma konusunda en etkili yollardandır.

- **Destek Alın**

Her ne kadar zor olsa da içinde bulunduğumuz zorlukları kabul etmek, benzer durumda olan insanlarla **acıyı, öfkeyi paylaşmak** '*anlaşıyorum*' düşüncesiyle biraz daha iyi

hissetmeye yardımcı olacak başka bir yoldur. Bu noktada dikkat edilmesi gereken nokta **destek alırken; öfkeyi, kını, acıyı artıracak sohbetler değil, anlaşıldığını hissetmek ve acıyı kabul etmek konusunda yardım almak**, başkalarına da bu niyetle yardımcı olmaktır.

- **Yardım Edin**

Yaşanan olaylara bire bir müdahale edilemese de **yapılacak küçük katkılar değişimi getirir**. *Sokak hayvanları için barınaklara, gönüllülere destek olmak, kadın hakları konusunda destek çalışmalarına katılmak, yerlere çöp atmamak*, bir kişide bile değişime yönelik farkındalık oluşturmak yaşamak zorunda kaldığımız ya da **maruz bırakıldığımız acıları hafifletmeye yönelik yapabileceğimiz en etkili adımı** oluşturacaktır.

Tüm canlıların güvende, mutlu ve huzurlu bir dünyada yaşaması dileğimle...

Kaynak

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/here-the-re-and-everywhere/201701/10-ways-cope-big-changes>

Bakış Açımız Duygularımızı Etkiler Mi?

Merhaba değerli okurlar, birçok şiire, şarkıya ve melankolik duygulara konu olmuş eylül ayı gelmişken duygulardan konuşmadan olmaz. Duygularımızın oluşumunda bakış açımızın önemi var mı? Bu konu hakkında gelin biraz sohbet edelim.

Bazen kendimizi kötü hissettiğimiz anlar olur, dilimize dolanan şarkılar olur. Neden böyle hissettiğimize anlam veremez, *bu şarkı da nereden dilime dolandı* diye sorgularız. Geçmişte kendimizi kötü hissettiğimiz anılar, gün içerisinde yaşadığımız tatsız yaşantılar film şeridi gibi aklımızdan geçse de bazen nedenini bulamayız.

Peki, hiç neden yokken ne oluyor da kendimizi kötü hissediyoruz?

Duygu ve düşüncelerimiz arasındaki bağı çözebilmek kafa karıştırıcı olabiliyor; çünkü **çoğu zaman aklımızdan geçenlerin farkında olamayabiliyoruz**. Sadece üzgün, sinirli, kaygılı olduğumuzu biliyoruz. Her insan kendini zaman zaman kötü hisseder; ama aynı durumu yaşayan iki kişi aynı duyguları hissetmeyebilir. Aslında bu durumlarda **insanları birbirinden ayıran ve duygularımızı şekillendiren bizim o anda aklımızdan geçenlerdir** yani **düşüncelerimiz...** Düşünceler bizim var olan durumu nasıl anlamlandırdığımızı, kısacası **bakış açımızı yansıtır**. Doğal olarak içinde bulunduğumuz durumu nasıl yorumluyorsak, öyle hissediyor ve o duyguya göre de bir davranış sergiliyoruz.

Olaylara olan bakış açımız duygularımızı nasıl etkiler?

Mesela; katıldığınız bir **toplantıda** sunum sırası size geldiğinde “Ya

konusacak bir konu bulamazsam”, “Ya beni sıkıcı bulurlarsa”, “Ya yanlış bir şeyler söylersem”, “Ya rezil olurum” gibi düşünceler, o anı nasıl yorumladığımızın göstergesidir. Rezil olmak, sıkıcı bulunmak şeklinde bir bakış açımız varsa **kaygılanmamız** da bunun sonucudur. Bu kaygı ile birlikte insanlarla konuşmaktan çekinebilir, sessiz kalabilir ve toplantıda iyi bir performans gösteremeyebiliriz.

Bakış açımız değişirse;

Bizi rahatsız eden duygularımızdan, bakış açımızı değiştirmeye çalışarak kurtulabiliriz. Bunun için de **ilk adım düşüncelerimizi fark etmektir**. Düşüncelerimizi fark ettikten sonra olumsuz duygularımızı tanımak önemlidir. Çünkü **değişimi başlatan olumsuz duygulardır**. “Neyi değiştirmeliyim?”, “Neden bunu yaşıyorum?”, “Bunu yaşamakta benim etkim var mı?” gibi sorularla **değişimi başlatabilirsiniz**. Önemli olan olumsuz da olsa bu duyguların size neler kattığı, **olumsuz duyguları görmezden gelmek yerine etkile- rinin neler olduğu ve sizde ne gibi değişimler uyandırdığıdır**.

Türküler

*Yoksulun sırtından doyan
doyana*

*Bunu gören yürek nasıl
dayana*

*Yiğit muhtaç olmuş kuru
soğana*

*Bilmem söylesem mi
söylemesem mi*

Mahsuni Şerif

Türküler bu toprakların hikâyesi-
dir. Türk'n tarihçesidir. Trk,
Türk halk edebiyatı nazım şekillerin-
den birisidir. **Trk Türk'n acısıdır,
mutluluğudur, hzndr, heyecanı-
dır, özlemidir...**

Trk, **Mercimek Ahmet** tarafından
Kâbusname'de "**Türk havası**" olarak
tanımlanmıştır. 1533'te **Argenti**
ise türküyü "**Köylü havası**" olarak
tanımlamıştır. Bu kmseyan bir
tanım değildir. Köylü olmak, o dne-
minin Avrupası için oldukça övücü
bir tanımdır. Kaldı ki Trk nazım
şeklinin ne kadar eski olduğunu
ve Avrupa'da dahi dikkat çektiėini
görmek açısından mühimdir. **Hece
lsnn 7'li, 11'li kalıplarıyla
yazılır.**

Türkülerimizin **derin öyküleri** vardır.
Türküyü dinleyince iimiz tutuşur.
Yazanın kalemi bizim acılarımıza
da tercüman olduysa trk biz, biz
trk oluruz. **İşte dilimize pelesenk
olan yörelerimizin güzel türkülerin-
den rnekler;**

**Erzincan yöresine ait olan "Keklik
Gibi Kanadımlı Szmedim"** tür-
ksnde **Aşık Nihai**, bir muhtarlık
seçimi sonrası seçimi kazanan
Mehmet Bey'in eşi ve çocuklarının,
eski muhtarın adamları tarafından
ldrlmesini anlatılmıştır. Çok acıklı
bir ölümdür:

*Keklik gibi kanadımlı
szmedim*

*Murâd alıp doya doya
gezmedim*

*Bu kara yazıyı kendim
yazmadım*

*Al kanlar içinde kaldım
gel beyim!*

**Balıkesir yöresine ait olan "İki Kek-
lik Bir Kayada tyor"** türküsünün
de hikâyesi çok acıklıdır. Sarıkamış'a
askerliėini yapmaya giden oğlu kar
krrken ölen annenin onun için
yazdığı bir türküdür:

*İki keklik bir kayada
tyor*

*tmede keklik derdim
bana yetiyor*

*Annesine karada haber
gidiyor*

*Yazması oyah kundurası
boyah*

*Yar benim aman aman,
yar benim*

*Uzunda geceler yar
boynuma*

*Sar benim aman aman,
sar benim*

**Yozgat yöresine ait olan "Hastane
nnde İncir Ağacı"** türküsünde
anlatıldığı gibi, askerde vereme
yakalanan gence beşik kertmesini
vermek istemezler. Kızla
evlenebilmek için İstanbul'a gider
ama iyileşemez. İncir ağacına bakar,
bu türküyü yazar ve şapkasının
içine koyar. Ölünce babası gelir ama
parasızlıktan cenazeyi memlekete
götüremez. Eşyalarını teslim alınca
şapkanın içinde bulur bu türküyü:

*Hastane önünde incir
ağacı, anam ağacı*

*Doktor bulamadı bana
ilacı, anam ilacı*

*Baştabip geliyor zehirden
acı, anam vay acı*

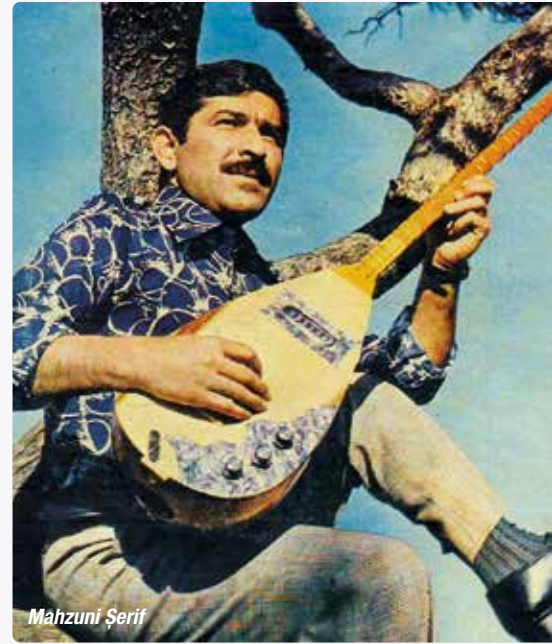
*Hasta düştüm yüreėime
dert oldu, anam dert oldu*

*Ellerin vatamı bana yurt
oldu, anam yurt oldu*

*Mezarımı kazın bayıra
düze, anam vay düze*

*Ynn çevirin sıladan
yüze, anam vay yüze*

*Benden selam söyle
sevdiėinize, sevdiėinize*

**Kahramanmaraşlı ozan Mahsuni
Şerif'in "eşmi Siyahım"** türküsü
gidişlerimizin, terki diyar edişlerimi-
zin tanıdığıdır:

*İşte gidiyorum çeşmi
siyahım*

*Önümüze daėlar
sıralansa da*

*Sermayem derdimdir
servetim ahım*

*Karardıka bahtım
karalansa da*

Tokat yöresine ait Aşık Veli Aydın'dan aktarılan "Bülbül Ne Ötersin Virandır Bağın" türküsü hem bestesi hem de sözleriyle insanın içine işlemektedir. Sevgiliye özlemi anlatan türkü:

*Bülbül ne ötersin virandır bağın
Yıkılsın şehrin de çöl
kalsın bağın
Tükendi ftilim kalmadı yağım
Yar senin derdine ben
yana yana
Kurulu yay idim bende açıldım
Dolu bade idim de indim eksildim
Ekmekten aştan da sudan kesildim
Yar senin derdine ben
yana yana*

Trabzon yöresine ait ve Hasan Tunç kaynaklı "Ben Seni Sevdimi" türküsünü bilmeyenimiz yoktur herhalde:

*Ben seni sevdiğimi
Dünyalara bildirdim
İndirdin kaşlarını*

*Babanı mı öldürdüm
İn dereye dereye
Al dereeden taşları
Geçti bizden sevdalık
Al cebimden saçları*

Erzurum yöresinde Muharrem Akkuş'a ait "Kırmızı Gül Demet Demet" türküsü askerden gelen oğlunu yanlışlıkla öldüren bir annenin öyküsünü anlatır:

*Kırmızı gül demet demet
Sevda değil bir alamet
Balam nenni, yavrum nenni
Gitti gelmez o muhannet
Şol revamda balam kaldı
Yavrum kaldı, balam nenni*

Adeta Kırşehir'in sembolü olan Neşet Ertaş'ın "Cahildim Dünyanın Rengine Kandım" türküsünü de yazımıza dahil etmeden olmaz:

*Cahildim dünyanın
rengine kandım
Hayale aldandım
boşuna yandım
Seni ilelebet benimsin sandım
Ölürüm sevdiğim
zehirim sensin
Evvelim sen oldun
ahirim sensin*

Murat Sağır'ın "Gitme Gülüm" türküsü yüreğimizdeki umutsuz aşkların en içten anlatılışlarından birisidir şüphe:

*Benim derdim bana
yeter bir de sen vurma
Bahar gitti fırtınalar
eser başımda
Gülüm gülüm yetmez
ölüm ben ölürüm vay
Etme gülüm gitme
gülüm ben ölürüm vay*

Malatya yöresine ait "Yollar Seni Gide Gide Usandım" türküsü son zamanlarda tekrar en çok dinlenen türkülerden birisi olmuştur:

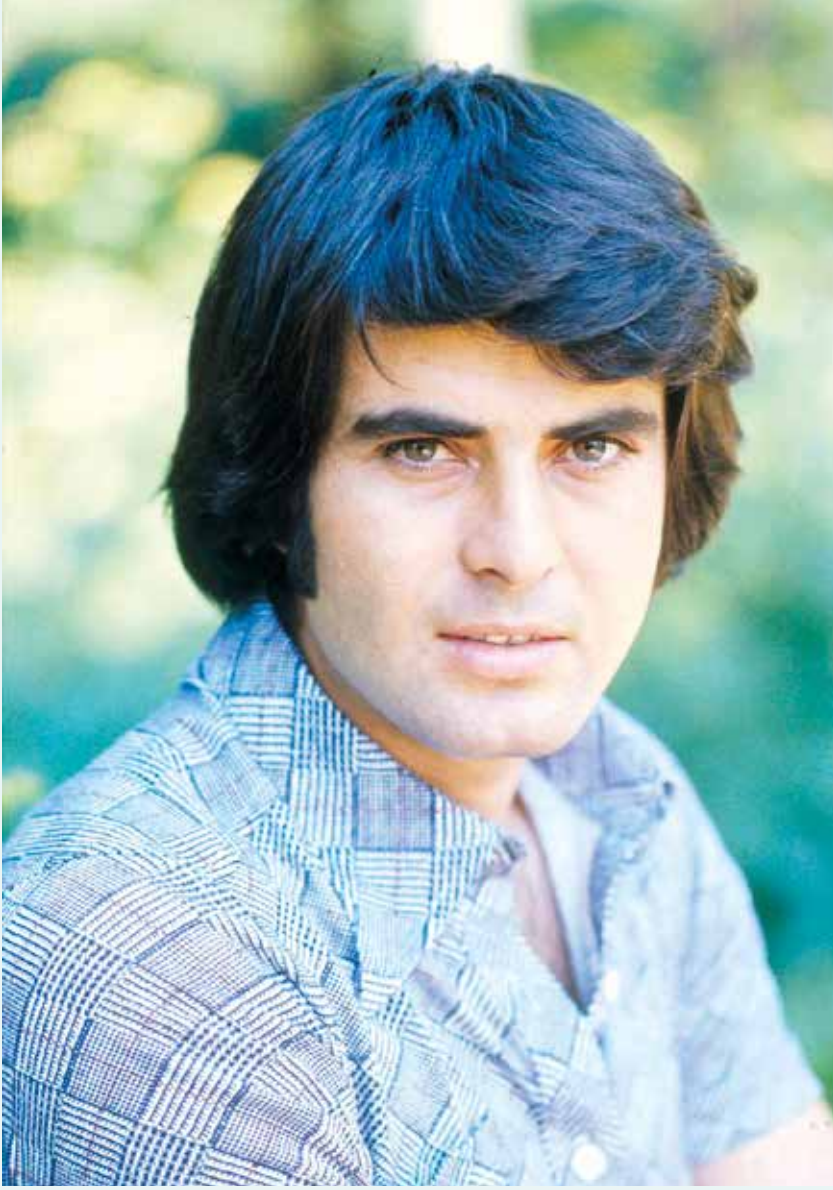
*Yollar seni gide gide
usandım
Ayağıma diken battı gül sandım
Di yörü yörü de
muhanet gelin
Ben de seni bir vefalı yar sandım*

Kırşehirli üstat, Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş'ın "Acem Kızı" türküsü ile bitirelim:

*Çırpınıp da Şanova'ya
çıkınca
Eğlen Şanova'da kal
Acem kızı
Uğrun uğrun kaş
altından bakarken*

*Can telef ediyor,
gül Acem kızı*

Türk edebiyatında ve tarihinde derin izler bırakan türküler bizim kültürümüz, özümüzdür. Türkülere sahip çıkan nesiller yetiştirmek dileğiyle...

Tarık Akan

2016 yılının Eylül ayında kaybettiğimiz Yeşilçam'ın usta aktörü Tarık Akan, bazen tebessüm ettiren bazen de hüznlendiren rollerin hakkını vermiş, çok yönlü bir sanatçıydı.

"Ferit" ya da "Damat Ferit"i canlandırdığı Yeşilçam filmlerinden tanıdığımız sahne adıyla Tarık Akan oyuncu, yapımcı ve yazardır.

Asıl adı Tahsin Tarık Üregül olan sanatçı, Hüseyin Yaşar Üregül ile Yaşar Üregül çiftinin üçüncü çocuğu olarak, 13 Aralık 1949'da

dünyaya geldi. Akan, subay olan babasının görevi dolayısıyla Erzurum Dumlupınar İlkokulu'nda başladığı eğitimini Kayseri'de tamamladı.

Babasının emekliliğinin ardından ailesiyle Bakırköy'de yaşamaya başlayan sanatçı, bir yandan

akşamları Yıldız Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nde okurken, gündüz ise cankurtaranlık ve işportacılık gibi geçici işler yaptı.

Tarık Akan, 1970'te arkadaşlarının ısrarıyla girdiği "Ses" dergisinin "Sinema Artist Yarışması"nda birinci olunca, Makine Mühendisliği bölümünden ayrıldı ve Gazetecilik Yüksek Okuluna girdi.

Sinemaya geçmeden önce bir süre düğün salonlarında müdürlük, sandal kiralama gibi işlerle uğraşan Akan, yönetmen Mehmet Dinler'in "Solun Bir Yaprak Gibi" adlı filmiyle 1971'de sinemaya adım attı ve bu filmin ardından "Tarık Akan" adını kullanmaya başladı.

Uzun boyu, yeşil gözleri ve sempatik tarzıyla izleyenlerin beğenisini kazanan sanatçı, aynı yıl Sadık Şendil'in kaleme aldığı, Orhan Aksoy'un yönettiği "Emine" filminde, Filiz Akın ile başrolü paylaştı.

Bir dönem "Kartpostal Çocuk" olarak anılan Akan, yönetmenliğini Ertem Eğilmez'in yaptığı ve Türk sinemasının unutulmaz eserlerinden olan 1973 yapımı "Canım Kardeşim" ile 1974 yapımı "Hababam Sınıfı"nda başrol oynadı.

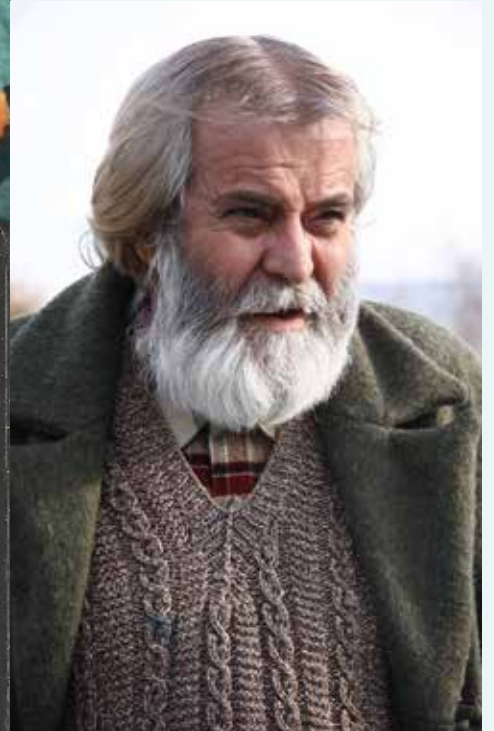
Sanatçı, 1970-1975 arasında, yılda 12 filmde rol alarak Türk sinemasının unutulmaz isimlerinden biri haline geldi. Oynadığı filmlerde genellikle "Ferit" adını kullanan Akan, Gülşen Bubikoğlu ile "Ah Nerede", Emel Sayın ile "Mavi Boncuk", Hülya Koçyiğit ile "Sev Kardeşim", Hale Soygazi ile "Gece Kusu Zehra" filmlerinde rol aldı. Filmler, sinemaseverlerin yoğun ilgisiyle karşılandı.

Tarzıyla 1970'li yıllara damgasını vurarak Yeşilçam'ın jönleri arasına giren ve her rolün altından başarıyla kalkan Akan, 1977'de Zeki Ökten'in yönetmen koltuğuna oturduğu "Sürü" filminde de rol aldı.

Büyük değer verdiği tiyatro yönetmeni ve yazarı Vasıf Öngören'in öğrencisi olan Tarık Akan, Cüneyt

Libya yapımı **"Leyla ile Mecnun"** filminde oynayarak uluslararası sinemaya da açılan **Akan**, 1995'te **Aziz Nesin'in** vefatından sonra **"Nesin Vakfı"** başkanlığını devraldı. Usta sanatçı, 1997'de yönetmen **Yusuf Kurçenli** ile hayata geçirdiği **"Antika Talanı"** adlı belgeselin seslendirmesini de yapmıştır. Usta oyuncu, ilk kez 1973'te **"Suçlu"** filmindeki rolüyle Altın Portakal'da aldığı **"En**

Arkin ile başrolü paylaştığı 1978 yapımı **"Maden"** filmine ilişkin verdiği bir röportajda, şu ifadeleri kullanmıştı: *"O dönem Türkiye'nin en çok seyredilen filmi ve benim de en çok para kazandığım filmidir. O dönemde tüm sendikaların, işçi sendikalarının her yerinde oynatılan bir filmidir. Görevini çok güzel yerine getirmiştir. Sendikacılık, işçilik, işçi olmak, emek, sermaye nedir? kavramlarının cevabını açık ve net olarak vermiş filmlerden biridir."*

Senaryosunu **Yılmaz Güney'in** yazdığı, **Şerif Gören** ile **Güney'in** yönettiği 1982 yapımı **Altın Palmiye ödüllü "Yol"** filminde de rol alan Akan, 1990'da ise **Rifat Ilgaz'ın** aynı adlı eserinden uyarlanan **"Karartma Geceleri"**nin başrolünde yer aldı.

İyi Erkek Oyuncu" ödülünü, 1978'de **"Maden"**, 1980'de **"Adak ve Sürü"**, 1984'te **"Pehlivan"**, 1989'da **"Üçüncü Göz"**, 1990'da **"Karartma Geceleri"**, 2003'te ise **"Gülüm"** filmindeki rolüyle kazandı. Böylece **7 kez Altın Portakal ödülü alan tek erkek oyuncu oldu.**

Barış Zeki, Yaşar Özgür ve Özlem isimli üç çocuğu bulunan ve bütün servetini vakıf ve yardım kuruluşlarına bağışlayan usta oyuncu, 16 Eylül 2016'da, akciğer kanseri tedavisi gördüğü hastanede hayatını kaybetti. **Tarık Akan yaşamı boyunca 120 filmde rol almıştır.**

Kaynak

ntv.com.tr

2021'le birlikte artık *-arşivcileri tenzih ederek yazıyor-* **kaset veya CD ile Mp3 kullanımını geride bıraktık**. Eskiden **plaklar, kasetler, CD'ler** dört bir yanımızı sararken şimdilerde internetle birlikte hayatımıza giren *streaming* servislerini kullanmayanımız yok gibi.

En kaba tabiriyle, **internet üzerinden yayın** anlamına gelen "*streaming*"i dünya üzerinde birçok insan *müzik stream etmek* için kullanıyor. Şu da bir gerçek ki, elimizin altındaki her **mobil cihaz**, dünyanın her yerinde **binlerce şarkıyı** dinleyip **videosunu izlememize** olanak sağlıyor. Tabii ki, **mobil** halde en sevdiğimiz şarkıları dinleme, yakınımızdakileri kendi müziğimize maruz bırakmama döneminin **Walkman** ile başladığını söylemek gerek.

Sony, 1 Temmuz 1979'da ilk **Walkman'ini** tanıtarak müzik dinleme alanında bir ilke imza attı. Bu, 70'lerin sonu 80'lerin başı için oldukça önemli bir yenilik olarak tarihe geçti. Sony yönetim kurulu, **Walkman** isminin Amerika ve Avrupa pazarları için uygun olmadığını ve yerine '*Walky*', '*Soundabout*', '*Stowaway*' ve '*Freestyle*' gibi isimler düşünse de **Walkman** isminde karar kıldı. Beklenilenin aksine ürünün ortaya çıkmasının 10 yıl üzerinden geçmemişken **Walkman**, taşınabilir kasetçaları tanımlayan bir kelime olarak Oxford sözlüğüne girdi. Bunun yanı sıra piyasaya çıkmadan önce **Walkman'in** tam olarak konsepti anlaşılmamış, görüntüsü sevilmemiş ve **bir kasetça-**

ların ne işe yarayacağı konusunda ortak bir görüş oluşmamıştı. Buradan hareketle **Sony** üst yönetimi ürünü geleneksel bir basın toplantısıyla tanıtmak yerine, her basın mensubuna dinlemeleri için birer **Walkman** vermek suretiyle ilk adımı attı. Böylece gezi olarak tasarlanan toplantıya basın mensupları **müzik dinleyerek** gitti ve burada bisiklete binerken ya da yürürken müzik dinleyen insanları görünce walkmana bakış açısındaki önyargılar da basın aracılığıyla kırılmış oldu. **İnsanların diledikleri zaman, istedikleri yerde seçtikleri müziği dinlemelerine izin veren** ürün bu şekliyle beğenildi. Piyasalara hızla giren ancak satışları iyi gitmeyen ürünü pazarlamak adına **Sony** kolları sıvadı ve **Walkman'in** reklamını yapmak için interaktif bir yöntem seçerek; **metro, tren** gibi toplu taşıma araçlarında seyahat edecek bir ekip oluşturarak Tokyo'nun popüler semtleri ve sokaklarında dolaşmak için gençleri işe aldı. Bu gençler, sokaklarda gezerken **Walkman** dinledi ve yoldan geçenlerin de **Walkman** dinlemelerini sağladı. Ayrıca, **Walkman'le** poz vermek için genç **pop yıldızları** ile anlaşıldı ve fotoğraflar gençlik dergilerinde yayınlandı. Ancak, **çağın getirdikleri ile 1986 yılında Sony, Walkman'a veda etti.**

Evet, yazının başında da söylediğimiz gibi gelişen teknolojiyle birlikte dinleme alışkanlıkları da günden güne değişiyor. Birçoğumuzun geçmişte bir Walkman'i olmuştur, diyerek sizi nostaljik bir yolculuğa çıkartmak istedik. Hatırlatabildiysek ne mutlu...

MURTAZA

Orhan KEMAL // Everest Yayınları, 2021

İnsanı en derininden kavrayarak anlatan kalemlerin başında gelen Orhan Kemal, ölümsüz karakteri Murtaza ile Türk edebiyatına asla silinemeyecek biçimde damgasını vurmuştur. Yazıldığı günden beri defalarca filmlere, oyunlara konu olan bu karakter, insanın en çapraşık durumlarından birini kara mizahla yüklü bir dille anlatır. Otorite ile doğru kavramı arasında sıkışıp kalan, doğruluğundan ödün vermemek için çabaladıkça daha çözümsüz durumlara düşen, bu arada gittikçe insanı

anlamaktan uzaklaşıp salt ilkelerini savunan bireyin başına gelenlerin acıklı bir güldürüsüdür Murtaza'nın öyküsü. Türk edebiyatının en önemli klasiklerinden biri olan Murtaza, her okurun mutlaka okuması gereken bir kitap.

Orhan Kemal'in kitapları bir okurun hayatta rastlayabileceği o çok nadir hazineler arasında yer alır. Çok az yazar, okurun dünyasında onun kadar iz bırakır, okurunu onun kadar biçimlendirir. Orhan Kemal, umudu ve aydınlığı yeniden kazanmamız için yol gösterir bize.

PAL SOKAĞI ÇOCUKLARI

Ferenc MOLNAR // Yapı kredi Yayınları, 2019

Nemecsek, Boka ve Pal Sokağı'nın öbür çocukları 1907 yılında Budapeşte'nin yoksul Józsefváros semtinden yola çıktılar. Bugün artık bütün dünyada tanınıyorlar. Bugüne kadar her yaştan milyonlarca insan onların dokunaklı hikâyesini okudu; tıpkı Budapeşteli çocuklar gibi onlar da Boka'nın cesaretine hayran oldu. Nemecsek'in ürkek ama kararlı kahramanlığı karşısında gözyaşlarını tutamadı.

Şimdi artık Pal Sokağı Çocuklarının arsasında kocaman çok katlı evler var. Ama ne gam: Dünyanın bütün çocukları Pal Sokağı'ndandır!

25 Eylül 1396

N İ Ğ B O L U

“Ettiğin yemini sana iade ediyorum. Aksine eğer şerefini koruyan bir adam isen silahını al ve Hristiyanlığın bütün kuvvetlerini aleyhime topla. Böylece bana kazanmak için yeni fırsatlar tanımış olursun. Zira ben ancak Allah'ın dinini yaymak ve onun rızasına kavuşmak için dünyaya gelmişim.”

Yıldırım BEYAZID

Bir yanda Balkanlarda İslam'ı yaymak adına fetihler yapan **Osmanlı ordusu** diğer yanda ise Osmanlıları Balkanlarda yeni Anadolu'dan atmak isteyen büyük **Haçlı ordusu** karşı karşıyadır ve büyük savaş başlamak üzeredir. Peki, bu duruma nasıl gelinmişti?

14. yüzyıl dünya tarihinde önemli olayların yaşandığı bir yüzyıl idi. Bu yüzyıla damgasını vuran ise bir beylik olarak kurulup, kısa zamanda teşkilatlı bir devlete dönüşen **Osmanlı Devletiydi**.

1299 yılında kurulan **Osmanlı Beyliği** kısa zamanda kurucusu Osman Bey tarafından fetih hareketlerine başladı. Kısa sürede beylik topraklarına toprak katan **Osman Bey**, Anadolu'ya gelen Türk nüfusunu bu bölgelere yerleştirdi. İleriki yıllarda Osmanlı Devleti **donanma gücüne** sahip olacak, Çanakkale boğazını aşarak Rumeli topraklarında **fetih hareketlerine** başlayacaktı. Kısa zamanda genişleyen Osmanlı Devleti Balkan topraklarında müthiş bir ilerleme sağladı. Adeta Balkanlarda, Osmanlı süvarileri tozu dumana kattı. Balkan sınırlarında müthiş ilerleme sağlayan Osmanlı Devleti'ne karşı Hristiyan Haçlı Birliği kurulma çalışmaları başlamıştı.

Osmanlı Devleti Sultanı **Yıldırım Beyazıt** Hristiyan Haçlı birliğinin kurulma faaliyetlerini 1395 yılında İstanbul'u ikinci defa kuşatma esnasında öğrendi. Osmanlı istihbaratı çok iyi çalışmış, gelen bilgi sultana hemen ulaşmıştı. Durumun vahametini anlayan **Yıldırım Beyazıt** kuşatma için ordunun bir kısmını bırakarak, **Balkanlara** doğru yöneldi. **Yıldırım Beyazıt** burada siyasi dehasını kullanarak, oluşan Haçlı birliğine **Bizans Devleti'nin** yardım göndermesini engelledi. Eğer kuşatma tam kaldırılsa Bizans Osmanlı ordusuna arkadan

saldırabilir ve bu da ordunun dağılmasına neden olabilirdi. Yıldırım Beyazıt Balkanlarda bulunan **Gazi Evrenos Bey**'e düşman kuvvetlerini izleme ve keşif görevini vermiş ve orada bulunan orduya düşmana saldır-mamalarını söylemişti. Düşman ordusu takip edilecek, izlenecek ve gereken yerde imha edilecekti. Bunun için ordunun **Edirne ve Filibe** arasında toplanmasını emretti. Toplanmaya başlayan Osmanlı ordusu çok kısa bir sürede savaşa hazır hale gelecekti. Savaşlardaki **sürati ve stratejisi** ile tarihe nam salan **Yıldırım Beyazıt** isminin hakkını verecekti.

Eylül 1396'da **Yıldırım** isminin hakkını veren **Beyazıt**, ordusunu 24 saatten kısa bir süre içinde Edirne'den **Niğbolu Kalesi** önlerine getirmişti. Bir tepeliğe ordugâhını kuran **Yıldırım Beyazıt** savaş toplantısını kurmaylarıyla beraber yaptı. Savaş toplantısında komutanlarının bazıları, kalabalık düşman ordusunu dağıtmak ve korkutmak gerektiği ve Anadolu'dan getirilen develeri önüne katarak, düşman içinde korku yaratmak ve bu yolla bozguna uğratmak tekliflerini; böyle bir taktiğin mertçe olmayacağına kanaat getirerek reddetti. Çünkü Yıldırım Beyazıt'a göre savaşın da bir ahlakı vardı.

Tarihler **25 Eylül 1396**'yı gösterdiğinde kendinden emin ve sayıca fazla olan Haçlılar, Osmanlı ordusu üzerine taarruza geçti. Savaşın başlarında ağır zırhlı olan seçkin Haçlı şövalyeleri Osmanlı öncü birliklerine ağır zayıat verdimiş ve öncü kuvvetleri önüne alarak kovalamaya başlamışlardı. Süren bu takip Osmanlı ordusunun önceden hazırladığı tuzak bölgesine kadar sürmüş, burada hazırlanan toprağa saplanmış kazıklardan Haçlı süvarileri ilerleyememiş ve bu koşturmaları iyice yorulmuşlardı. Bu esnada Yıldırım Beyazıt'ın savaş planı devreye girmiş,

tepelerde ve ağaçlık alanda konuşlanan **Osmanlı ordusu** aniden hücumla kalkarak seçkin Haçlı zırhlı birliklerine ağır kayıplar verdirerek imha etmiştir. 3 saat süren savaş sırasında birçok düşman askeri öldürülmüş ve içlerinde soylular da dâhil birçok Haçlı askeri esir alınmıştır. Tarihe büyük **Osmanlı zaferi** olarak geçen Niğbolu Muharebesi ile Avrupa topraklarında uzunca bir süre Osmanlı ordusuna karşı Haçlı Birliği kurulamamıştır.

Balkanlarda alınan bu zafer ile Osmanlı hâkimiyeti iyice pekişmiştir. Şöyle ki;

- Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda varlığı kesinlik kazanmıştır. **Eflak** ve **Boğdan** bölgesi Osmanlı Devleti egemenliğine girmiştir.
- Osmanlı Devleti **Selanik'i** fethetmiş ve **Mora Yarım Adası'na** sefer düzenlemiştir.
- Niğbolu zaferi ile Bizans İmparatorluğu'na Batı'dan gelebilecek yardımların önlenmesi mümkün hale gelmiştir. Bu durum da **İstanbul'un fethi** için Osmanlı Devleti'ni avantajlı hale getirmiştir.
- Balkanlarda güvenliğin sağlanmasında etkili olan Niğbolu Savaşı sonrası, Yıldırım Beyazıt Anadolu'da **Türk siyasal birliğini sağlamak** üzere harekete geçerek fetihlere devam etmiştir.

Tarihimizin arka sokaklarında kalmış bugün belki de birçoğumuzun unuttuğu büyük kahramanlar ve kahramanlık destanları vardır. Asıl olan tarihimize, bu büyük şahsiyetlerimize bakıp yarınımızı şekillendirmektir. Unutulmamalıdır ki hiçbir şey geçmişten bağımsız değildir ve gerçek zafer unutanların değil hatırlayanlarındır.

Tahta barakalara, çadırlara, çocuk yuvalarına, ucuz pansiyonlara, geçici hastanelere, menzilhanelere ve otellere yerleştirilen Ruslar için, Rus elçiliği ücretsiz yatak sağlamış, İngiliz Yeniden İmar ve Yardım Komitesi, çocuklar için 150 kişilik bir yatılı okul tahsis etmişti. Tuzla'da ismen Fransız

denetiminde olan ve 2000 kişinin yerleştirildiği Tuzla Kampı daha çok İngilizlerden yardım görüyordu. Her mülteciye üç battaniye, bir sedye ve şilte verilen bu kampta haftada bir kez banyo olanağı sağlanıyordu.

Fransızlar Büyükdere'de kırk-altmış yataklı bir geçici

hastane ile bir nekahet evi açtı. Rusların 250-300 kişiyi barındırdığı Ayastefanos'ta bir hastanesi ile bir sakatlar evi, hemşireler ve çocuklar için birer evi daha vardı.

Amerikan Vakıfları ve Yakın Doğu Yardım Örgütü mültecilerin kötü yaşam koşullarını düzeltmek için çaba sarf edi-

yorlardı. Onlar için özel hastaneler ve okullar kuruldu. Çadır kentler açıldı. Osmanlı Kızılay'ı, aşevleri ile onların yemek ihtiyacını karşıladı. Sadece Türkler değil, İstanbul'daki tüm azınlıklar Beyaz Rusların acılarını azaltmak için çabaladı.

Mülteciler için bir süreliğine başlarını sokabilecekleri kamp yaşamı hiç kuşkusuz elverişli koşulları ifade etmiyordu. Her şey başlarındaki komutana bağlıydı. Doktorlar kendilerini tamamen bu zavallılara adanmış durumda, günlük hayatlarının en ince ayrıntısına kadar, her şeyleriyle ilgileniyorlardı.

Her şeyin iyi gitmediği kamplar da vardı. Çevresinde zenci askerlerin nöbet tuttuğu, mutsuz insanlarla dolu kamplardı bunlar. Dikenli teller, kapıları tutan nöbetçiler... Bazı kampların başında bulunan astsubaylar, kötü insan olmamakla beraber, yaptıkları işten bıkmış usanmışlardı.

Mülteciler içerisinde durumu anlayıp kabullenmekte en çok zorlanacak grup olan çocuklar, sözünü ettiğimiz yardım kuruluşlarının yakın ilgisi altına alınmıştı. Amerikan yardım kuruluşlarından merkezi Pera'da bulunan Hristiyan Kadınlar Derneği yetim çocuklar için büyük bir parti verdi.

İstanbul'da bulunan Rus mültecilerin çocukları için Beşiktaş'ta 150 çocuk barındıran Rus Şehirleri Birliği tarafından bir yetimhane açıldı. Ayrıca 110 çocuk barındıran "Rus Çocukların Amerikalı Dostları Yetimhanesi" adıyla başka bir yetimhane de bulunuyordu. Her iki yetimhanede de çocuklar için oyun salonları ve bahçeler mevcuttu.

Göçmenlerin psikolojisi açısından son derece önem taşıyan bir başka konu ise yakınları ile

haberleşme olanağına kavuşmalarıydı. Rus elçiliğinde bir süre sonra arşiv ve istihbarat servisi oluşturulmuş ve her cumartesi kiliseden sonra burada toplanan Ruslar, ülkelerinden gelen haberleri öğrenme olanağına kavuşmuştu. Beyoğlu'nda kurulan haberleşme bürosuna gelen Ruslar, izini kaybettikleri akrabalarını bulmaya çalıştıkları gibi, iş ve ev başvurularını da buraya yapıyorlardı.

Gönüllülerin çalıştığı bu büroda Türkiye'ye gelen bütün Beyaz Ruslar'ın adları ve adresleri yazılıyor ve diğer ülkelerdeki akrabalarının kimlikleri sistematik olarak dosyalanıyordu. Birçok insan bu yolla akrabalarına kavuşma fırsatı buldu.

Rusya'dan ayrılırken yanlarında pek fazla bir şey getiremeyen göçmenler için yerleşme sürecinin arkasından, iş bulma ve hayatlarını devam ettirme kaygısı baş göstermişti. Sepet, oyuncak yapımı, bahçivanlık, halıcılık, ayakkabıcılık, nakış, dikiş, tren vagonlarının temizlenmesi ve yeniden boyanmak üzere hazırlanması, taksi sürücülüğü, gazete, yün bebek veya ayakkabı bağı satıcılığı gibi değişik işler yapıyorlardı. Terzilik yaparak yaşamını kazanmaya çalışan ancak, geçmişte bu tür işler için deneyimi olmayan Rusya'nın soylu kadınları için İngiliz ve Amerikalı yardımsever kadınlar tarafından dikiş evleri açılmış, bir kısmı da mürebbiyelik ve kâhyalık yapmaya başlamıştı.

Bir prensesin çiçek ya da sigara satması, bir profesörün lokantada garsonluk yapması İstanbul'un olağan görüntülerinden birisi olmaya başlamıştı. Bir dönemin asilzadelerinin ve zenginlerinin yaşamlarını kazanmak üzere yaptıkları bu işler, dönemin sosyal yaşamı üzerinde hazin bir öykü olarak görün-

mekle beraber, şehrin eğlence hayatına renk getirdikleri de bir gerçektir.

Osmanlı delikanlısı Ruslara özgü gece hayatı ve eğlencesini tanımaya başladı. Böylece işgal altında kan ağlayan bir kent halkının, biraz yüzü güldü. İstanbul'un durgun ve kapalı yaşamına bir canlılık geldi. Çoğu üzerinde ne varsa öylece kaçtığından sefaletten bitleniyordu. Bu nedenle kadınlar saçlarını kökünden kesiyor, ne buldularsa başlarına geçiriyorlardı. İstanbul yoksulluğuna karşın kendine özgü estetik değerleri oluşturmakta gecikmiyordu. Ahali Rus kadınların saç biçimini moda belliyor, "Rus başı" adıyla kısa kesilmiş saç revaç buluyordu.

Dersaadet hanımefendileri bu zavallı göçmenlerin rengârenk örtülerini taklit ediyorlardı. Omuzları yırtık elbiseler çabucak moda olmaya başladı. Böylece mütareke ile birlikte gündeme gelen "Milli moda" ile "Rus modası" kaynaşıyordu.

İstanbul halkı Boğaz yerine artık Adalar'a piknik yapmaya gidiyor, denize girmeye başlıyordu. Plaj modasını Rus göçmenler getirdi. Kentte, ilk defa Florya'dan denize girenler Beyaz Ruslardı. Florya'daki kamplara yerleşen Rus mülteciler, Kırım'da alıştıkları düzeni sürdürerek denize girmeye başladılar. Yüzyıllardır denizden kaçan İstanbul halkı bu kez Fülürye'ye koşuyor, burada denize giriyorlardı. Eskiden, tarihi çınarlar ve menba suları ile meşhur Fülürye'ye fülürye kuşunu dinlemeye giden halk, bu kez Rus şivesinde Florya'ya deniz banyosu yapmaya gidiyordu. Önceleri onları garipseyerek izleyen İstanbul halkı, zaman içinde bu alışkanlığı benimseyip uygulamaya başladı.

Anne Baba Tutumları

Siz hangi anne baba yapısındasınız?

Ailede anne baba ve çocuk ilişkisinde temel belirleyici faktör anne babanın tutum ve davranışlarıdır. Anne ve babanın çocuklarına karşı sergiledikleri tutum ve davranışlar, anne baba ile çocuk arasındaki ilişkinin yönünü ve şeklini belirler. Özellikle okul öncesi dönemde çocuk, anne babayla özdeşim kurduğu (model aldığı) için, anne babanın tutumları sağlıklı ise çocuğun benimsediği tutumda sağlıklı olur. Ailede çocuğa karşı gösterilen tutumlar, aile yapısıyla birlikte çocuğun kişilik gelişimi üzerinde oldukça büyük rol oynamaktadır. Kişilik gelişiminin insanın yaşamı boyunca süregeldiğini kabul etsek de kişilik gelişmesi ve yapılanmasında temel çocukluk döneminde atılır. Bu nedenle çocukların gelecekte uyumlu ve başarılı olabilmeleri, sağlıklı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerinde anne baba tutumlarının büyük önemi vardır.

Baskıcı, aşırı hoşgörülü, tutarsız, mükemmeliyetçi, ilgisiz, aşırı koruyucu ve demokratik anne baba tutumlarından hangisi çocuğunuzla aranızdaki iletişimi tanımlıyor?

1. Baskıcı ve Otoriter Anne Baba Tutumları

Baskıcı ve otoriter tutum sergileyen anne babanın tüm ilgi odağı çocuk ve çocuğun davranışlarıdır. Her hareketi en ince detayına kadar izlenir, en ufak hatası düzeltilir, en küçük kusuru giderilmeye çalışılır. Çocuktan yaşının üstünde olgunluk beklenir. Çocuğun istek, duygu ve düşüncesine fazla önem verilmez. Çocuk hata yapma korkusuyla kaygı ve stres altında yaşar. Bu kaygıyla muhtemelen daha sık hata yapan çocuk, sürekli eleştiriyeye maruz

kalır, azarlanır, suçlanır ve suçuyla orantısız cezalar alır; bazen de şiddet görür. Bu tür tutum sergileyen ailelerde yetişen çocuklar; korkak, boyun eğen, sürekli yanlış yapma kaygısı ile hiçbir şey yapamaz hale gelen, aşağılık ve suçluluk duyguları gelişen, kendi duygu ve düşüncelerini ortaya koyamayan, sürekli ceza almak korkusuyla sorumluluktan kaçan, özgüveni ve benlik saygısı düşük, kayıtsız şartsız itaatkâr ya da isyankâr davranışlar içine giren, otoriteden çekinen fakat otorite kalktığında da hırçın, asi, güçsüz ve saldırgan ve kavgacı kişilere dönüşebilirler.

2. Aşırı Hoşgörülü Anne Baba Tutumları

Aşırı hoşgörülü anne baba tutumunun hâkim olduğu ailelerde patron çocuktur ve çocuk ne derse o olur. Ailenin bütün tutumları çocuk merkezlidir. Çocuğun istekleri hemen her koşulda yerine getirilir. Anne baba tarafından çocuğun sınırları, neyi yapıp neyi yapmaması gerektiği net bir şekilde belirlenmez. Disiplin anlayışı yok denecek kadar azdır. Ailenin bütün hayatı ve düzeni çocuğun isteğine göre şekillenir. Aşırı özgür bırakılan çocukların yaptıkları

her şey, hatalar da dâhil olmak üzere hoşgörüsüyle karşılanır. Bu tür tutum sergileyen ailelerde yetişen çocuklar; bencil, kural tanımayan, doyumsuz, sorumsuz, sabırsız, kırılgan, ev hayatı ve sosyal hayatta geçimsiz, sosyal yönleri zayıf ve benmerkezci bir yapıya sahip bir görünüm çizerler.

3. Tutarsız ve Karasız Anne Baba Tutumları

Bu tür tutumların olduğu ailelerde anne babanın davranışları arasında tutarlılık yoktur. Ebeveynlerden biri çocuğun davranışını onaylarken diğeri onaylamamakta, birinin koyduğu kural ve sınırları diğeri kaldırmaktadır. Aileler çocuğun yaptığı aynı davranışa farklı zamanlarda farklı tepkiler gösterirler. Örneğin; çocuğun yatağını toplamaması bazı günler görmezden gelinirken, bazı günler büyük tepkilere yol açabilir.

Tutarsız tutuma maruz kalan çocuklar, doğru ve yanlış ayırt etmekte zorluk çekerler ve nerede ne yapacağı ve nasıl davranması gerektiği konusunda kararsızlık yaşarlar.

Böyle bir ortamda büyüyen çocuklar bir süre sonra hem kurallara hem de ebeveynlerine kayıtsız kalmaya başlarlar. Bütün bunların sonucunda

kararsız, her şeyden şüphelenen, güven sorunları yaşayan karakterler ortaya çıkar.

4. Mükemmeliyetçi Anne Baba Tutumları

Mükemmeliyetçi tutum sergileyen anne babalar çocuklarını ihtiyaçları doğrultusunda değil, kendi istek ve beklentileri doğrultusunda yetiştirirler. Çocukla ilgili her türlü kararı kendileri alırlar. Çünkü çocuğu kendini yönetebilecek ve kendisi hakkındaki bazı kararları alabilecek güçte görmezler. Hatta arkadaş ve meslek seçimi dahi aile tarafından belirlenir. Çocuktan kapasitesinin üstündeki hedeflere ulaşmasını ve her şeyi mükemmel yapmasını beklerler. Çocuk bu baskılar içerisinde istenileni yapamadığında hayal kırıklığı, pes etme, aşâğılık, başarısızlık ve güvensizlik duygusu yaşar.

5. İlgisiz ve Duyarsız Anne Baba Tutumları

İlgisiz ve duyarsız tutum sergileyen anne babalar çocuğun temel gereksinimleri dışında çocuğa yeterli ilgi ve sevgiyi göstermezler. Çocuğun ihtiyaçlarının neler olduğunun farkında olmazlar ve eğitime önem vermezler. Çocuğa hiçbir kural

koymazlar ve başarılarını da dikkate almazlar. Disiplinsizlik söz konusudur ve bunun nedeni sormusuzluk ve ilgisizliktir. Bu tür ailede büyüyen çocuklar ilgi ve sevgi görmek için çok çaba harcar, ancak bu ilgi ve sevgiyi göremediğinde vazgeçer. Ailede anne ve baba çocuğa model olmadığı için çocuk kendisine başka modeller seçer. Aileden uzaklaşır, ilgi ve sevgiyi dışarıda, dışarıdaki kişilerde aramaya başlar. Ergenlikle beraber aileden kopuş hızlanır, saldırgan ve suça yönelik davranışlar gösterme riski artar. Akademik başarısızlık, arkadaşlık kuramama, tehlikeli ilişkiler kurma davranışları gözlenebilir.

6. Aşırı Koruyucu Anne Baba Tutumları

Aşırı koruyucu tutum sergileyen anne babalar çocuğa aşırı derecede özen gösterir, sürekli müdahale eder ve çocuğun üzerine titrerler. Çocuklara sürekli korunmaya muhtaç bir bebekmiş gibi davranırlar. Bu durum da çocukta, "ben tek başıma bir şey yapamam, annem-babam olmazsa ben mahvolurum!" mesajı oluşturur. Bu da çocuğun kendini tanımasını, kendi hayatlarının sorumluluklarını üstlenmelerini ve yapabileceklerini fark etmesini engeller. Bu tür ailede büyüyen çocuklar ilerleyen yaşlarda başkalarına bağımlı, özgüveni düşük, kendi başına karar veremeyen, sürekli onaylanma ihtiyacı duyan, sorumluluk alamayan, zayıf kişilikler olurlar.

7. Demokratik Anne Baba Tutumları

Demokratik tutuma sahip anne babalar, öncelikle birbirlerine karşı saygı, sevgi ve hoşgörüyle yaklaşan; huzurlu bir aile ortamı oluşturmak için üzerlerine düşen sorumlulukları alan; çocuğuna da aynı saygı, sevgi ve şefkatle yaklaşan kişilerdir. Çocuklarını her konuda destekler, onlara güvendiklerini daima hissettirirler ve bu durum da çocukları özgüveni yüksek bireyler haline getirir. Bu tutuma sahip anne babaların çocuktan beklentileri yaşla orantılıdır. Çocuk, yaşına uygun sorumlulukları

konusunda bilgilendirilir ve çocuğa sorumluluk verilir. Çocuğun duygu ve düşüncelerine değeri verilir. Karşılaşılan sorunlar birlikte çözüm aranarak halledilmeye çalışılır. Çocuğa rehber olunur ve yol gösterilir, onun adına karar alınmaz, seçim özgürlüğü çocuğa bırakılır. Böylece çocuk, davranışlarının sorumluluğunu üstlenmeye başlar. Demokratik bir ailede büyüyen çocuk, fikirlerini rahatlıkla ifade eden, öz saygısı yüksek, başkalarının hak ve hürriyetlerine saygılı davranan, düşünen, araştıran, sorgulayan, girişken, öz güveni yeterli, insanlarla iyi ilişkiler kurup sürdürebilen, sorumluluk alan, duygusal ve sosyal açıdan dengeli ve mutlu bir kişi olur.

Anne Babalara Tutumlar Konusunda Tavsiyeler

- Çocuğunuzu dinleyin ve bunu ona gösterin. Çocuğunuzu dinlerken başka işlerle meşgul olmayın. Konuşurken göz teması kurun.
- Çocuklarınıza mutlak itaat etmelerini değil, saygı çerçevesinde duygularını ve düşüncelerini özgürce dile getirmelerine fırsat verin.
- Çocuğunuz adına karar vermeyin, onun karar vermesi için teşvik edin ve görüşlerine değeri verin.
- Çocuğunuzu kardeşleriyle veya arkadaşlarıyla ne olursa olsun kıyaslamayın.
- Çocuğunuzun hata yapmasına izin verin ve bu aşamada onların yanında olun.
- Davranışlarınızda, sergilediğiniz tutumda, koyduğunuz kurallarda tutarlı olun.
- Aileyi ilgilendiren önemli kararları birlikte alın.
- Çocuklara yaşları ve yetenekleri doğrultusunda sorumluluklar verin.

Kaynaklar

1. Yavuzer, Haluk, Çocuk ve Ergen Eğitiminde Anne Baba Tutumları, İstanbul, 2011
2. <https://www.cocukpsikiyatrisi.com/anne-ve-babalarin-cocuk-yetistirme-tutumlari>
3. Cüceloğlu, D. (2009) Yeniden İnsan İnsana. (40. Basım). İstanbul:Remzi Kitabevi

TÜRK DENİZCİLERİNİN 483 YILLIK İŞİĞİ

PREVEZE DENİZ ZAFERİ

Akdeniz'de Osmanlı hakimiyetini belirleyen
Preveze Deniz Savaşı, **27 Eylül 1538**'de Osmanlı
Devleti Kaptan-ı Deryası **Barbaros Hayreddin Paşa**
liderliğindeki Osmanlı Donanması ile **Cenevizli**
Amiral Andrea Doria komutasındaki müttefik
Haçlı Donanması arasında meydana geldi

BARBAROS HAYREDDİN PAŞA

"DENİZLERE HAKİM
OLAN CİHANA HAKİM
OLUR"

(Hayreddin Paşa'nın Portresi, 1540)

AVRUPA OSMANLI'YA KARŞI BİRLEŞTİ

Kanuni Sultan Süleyman
döneminde Osmanlı
Donanması'nın **Ege'deki bir dizi**
adayı Venediklilerden alması,
Akdeniz'de ticari ve askeri
çıkarları bulunan **Avrupa**
devletlerini harekete geçirdi

İspanya, Papalık ve Avusturya
İttifakına Venedik, Portekiz, Malta
ve Ceneviz'in de katılımıyla
Amiral Doria kumandasında
büyük bir Hristiyan donanması
oluşturuldu

Osmanlılara ait
Preveze Kalesi'ni kuşatan **Amiral**
Doria, Türk donanmasının
gelmesi üzerine Venedik
egemenliğindeki **Korfu'ya çekildi**

262 GEMİYE KARŞI 122 OSMANLI GEMİSİ

- Osmanlı Donanması, Haçlı Donanması'nı açık
denizde savaşmaya zorladı
- Barbaros komutasındaki 122 gemili Donanma,
27 Eylül'de **262 gemiden oluşan Haçlı**
Donanması'na, Preveze açıklarında **taarruz etti**
- Rüzgarın durması yelkenli gemilerden kurulu **Haçlı**
donanmasına manevra kabiliyetini kaybettirdi

HAÇLILAR HEZİMETE UĞRADI

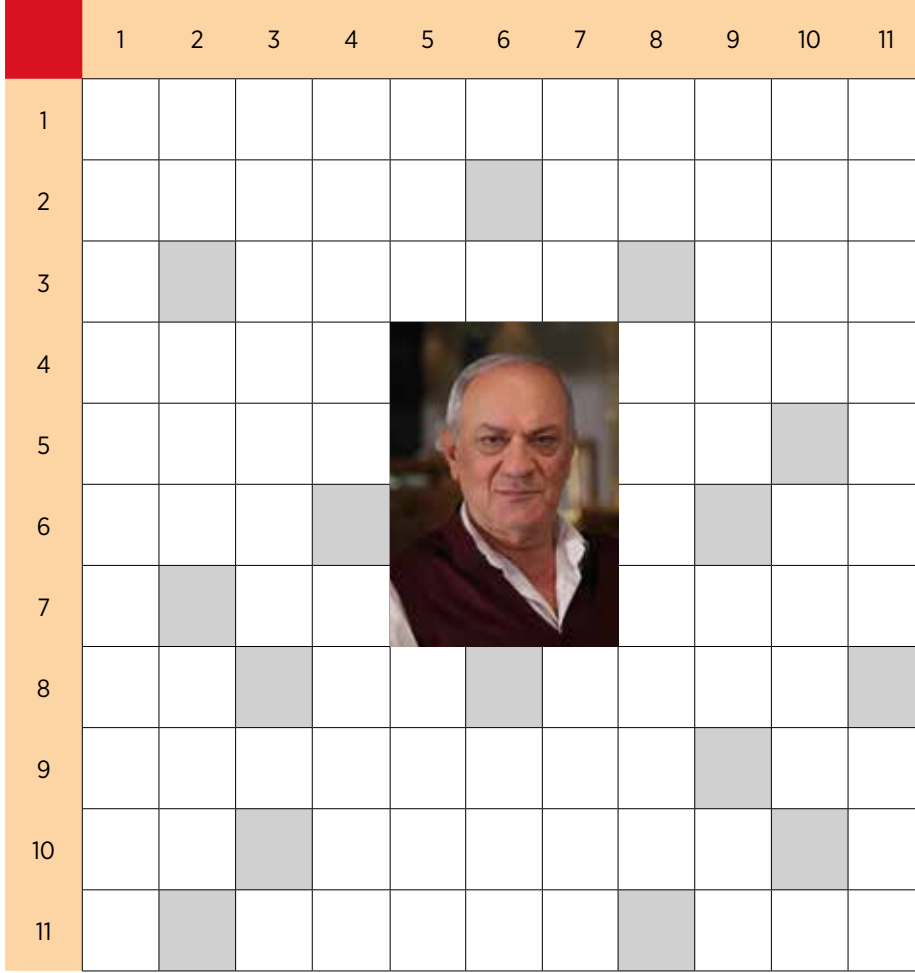
Yelkenli ve kürekli
gemilerden oluşan **Osmanlı**
Donanması, çok sayıda
Haçlı gemisini batırdı

Hezimete uğrayan **Andrea**
Doria, gece karanlığından
yararlanarak savaş
alanından uzaklaştı

Preveze Kalesi önündeki
açık sularda yapılan savaş,
Osmanlı Donanması'nın
zaferiyle sonuçlandı

Zaferin kazanıldığı 27 Eylül her yıl "**Deniz Kuvvetleri Günü**" olarak kutlanıyor

KARE BULMACA

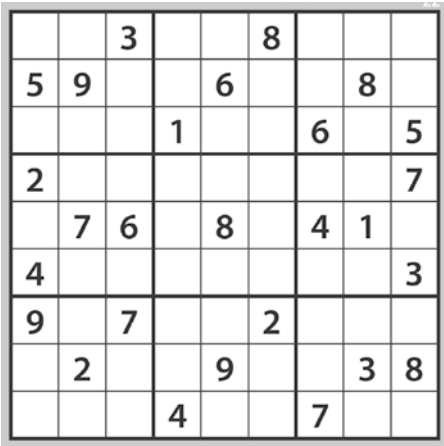
SOLDAN SAĞA

1. Geçtiğimiz günlerde vefat eden Yeşilçam emektarı sanatçımız
2. Acil - ABD'de bir eyalet
3. Yemeklere tat ve renk vermek üzere konulan, domates ya da biber ezmesi - Bir duyu organımız
4. Başka, öbür, öteki - Ayrılıp gitme, bırakma
5. Kimi ölçü araçlarında sayı ya da im gösteren devingen iğne - Kemiklerin yuvarlak ucu
6. İlkel su taşıtı - Karaciğerin salgıladığı, sarı renkli ve acı sıvı
7. İşaret - Bir bağlaç
8. İpucu - Bir haber ajansı - Büyük bir iş makinesi
9. Asya'da bir ülke - Karargah, ana merkez
10. Platinin simgesi - Raks mesleğiyle uğraşan kimse
11. Siyaha yakın koyu yeşil renk - Slav ırkından olan

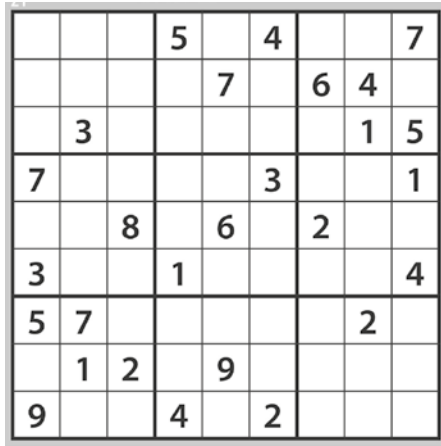
YUKARIDAN AŞAĞI

1. Amerika kıtasında bir nehir
2. Yuva - Kaba, kalın kumaş - Kişi
3. Etkili
4. Çekip çevirme, yönetme - Kur'an-ı Kerim'de yer alan bir sure
5. Afrika'da bir nehir - Arapça vezir anlamına gelen erkek ismi
6. Patlayıcı, dinamit
7. Bağırsaklar - Kısıtlı birinin işlerini takip etmeye yetkili olan kişi
8. Bir bağlaç - Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş, un ufak olmuş toprak - İngiliz uzunluk ölçüsü birimi
9. "Değil mi ki" anlamında bağlaç - Mağara - Eski dilde türkû
10. Buyruk - Belirlenmiş boyut
11. Hicri takvimde bir ay - Kulağın duyduğu titreşim

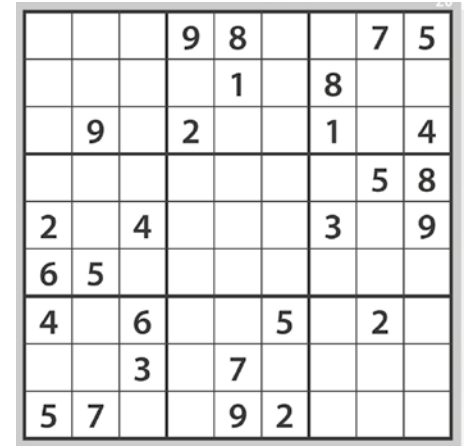
SUDOKU

A

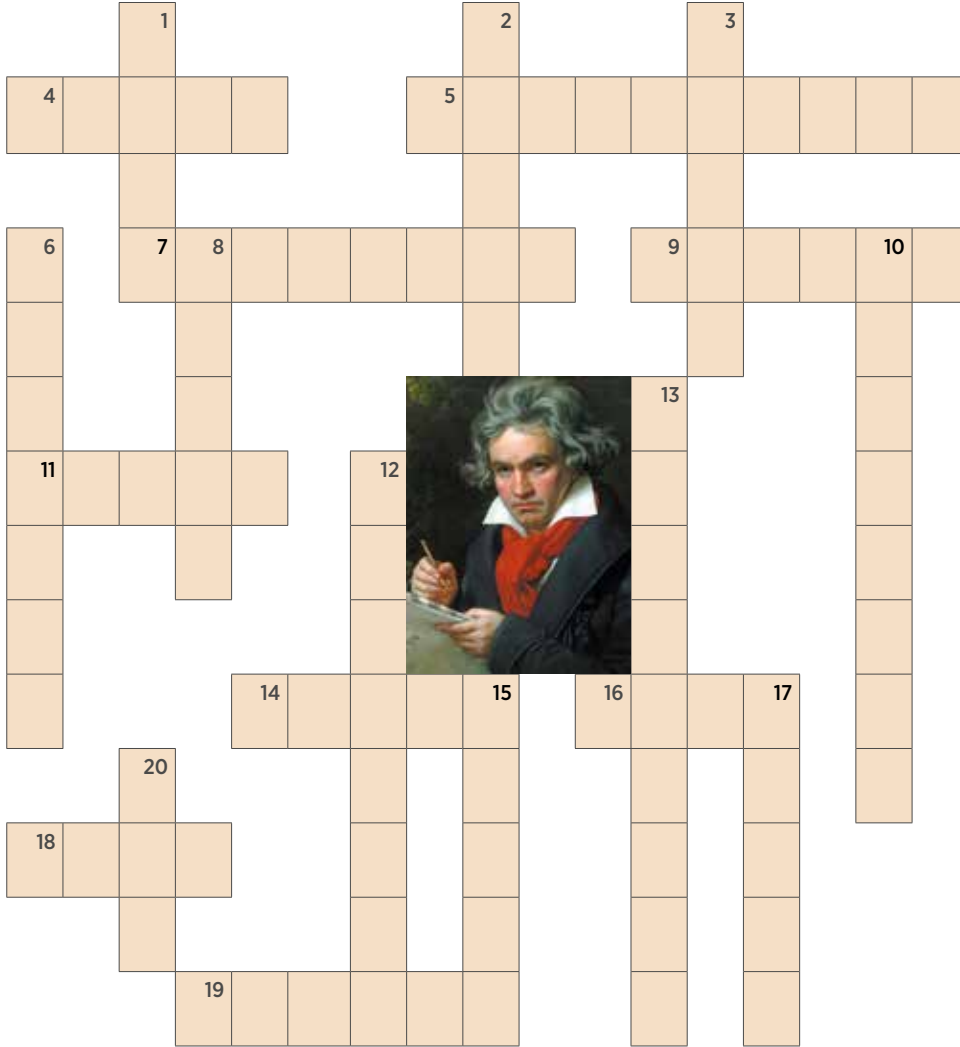

B

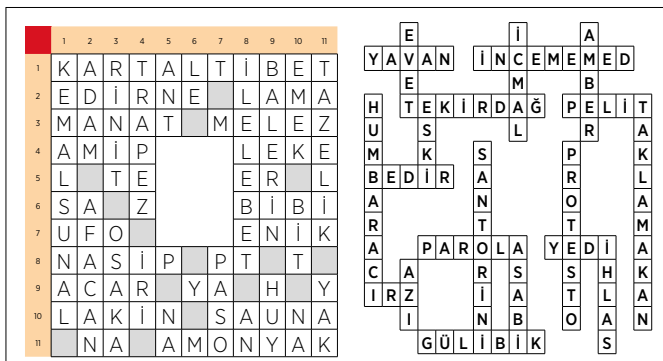
C

SARMAL BULMACA

1. Bir alandaki kriterler, değerler
2. Aruzla yazılmış şiirlerde yarım uyak okuma
3. Dağın, tepenin ya da deniz, akarsu gibi bir suyun herhangi bir yanı
4. İstanbul'u fetheden padişahımız
5. Nişabur doğumlu, 11. yüzyılda yaşamış ünlü şair, filozof, astronom, matematikçi
6. İstanbul'da yer alan bir sarayımız
7. Bir sınır kapımız
8. Simgesi Au olan bir element
9. Çıkardığı yasalarla ve adaleti ile ün salmış padişahımız
10. "Böyle Buyurdu Zerdüş't" kitabının yazarı ünlü düşünür
11. Adaletin verdiği cezaların caydırıcılığını ve gücünü temsil eden sembol
12. Adaletin temsili Themis'in Roma mitolojisindeki karşılığı
13. 18-19. yüzyılda yaşamış ünlü bir besteci, müzisyen
14. Benzerlerine göre daha yüksek bir düzeyde, nitelikte olan
15. Bağlantılı, göreceli, görece
16. Kanun ve yönetmeliklerin nasıl uygulanacağını gösteren mevzuat
17. Antlaşma
18. Adalet sembolü İslam halifesi
19. Adaletin eşit ve dengeli şekilde dağıtılmasının sembolü
20. Eğimli yer, bayır

Ağustos Ayı Çözümleri

1	7	6	9	3	8	4	2	5
5	8	3	2	4	1	9	6	7
4	2	9	5	6	7	1	3	8
8	4	7	1	9	2	3	5	6
9	3	5	4	8	6	7	1	2
6	1	2	7	5	3	8	4	9
7	6	1	8	2	4	5	9	3
3	5	4	6	7	9	2	8	1
2	9	8	3	1	5	6	7	4

A

9	3	6	2	5	1	8	7	4
4	5	7	9	8	6	1	3	2
8	2	1	4	7	3	6	5	9
3	6	9	7	1	2	5	4	8
1	4	8	3	9	5	7	2	6
2	7	5	8	6	4	9	1	3
6	9	4	5	2	7	3	8	1
7	8	3	1	4	9	2	6	5
5	1	2	6	3	8	4	9	7

B

4	2	8	3	7	9	5	6	1
9	7	5	4	1	6	8	2	3
6	3	1	8	2	5	9	4	7
2	9	6	5	4	7	3	1	8
8	5	4	9	3	1	2	7	6
7	1	3	2	6	8	4	5	9
3	4	7	6	9	2	1	8	5
1	8	9	7	5	4	6	3	2
5	6	2	1	8	3	7	9	4

C

TÜRKİYE MİLLİ AMPUTE FUTBOL TAKIMI

AVRUPA ŞAMPİYONU

Türkiye Milli Ampute Futbol Takımı, Avrupa
Ampute Futbol Şampiyonası finalinde İspanya'yı
6-0 yenerek şampiyon oldu

ŞAMPİYON

"Şampiyonluğumuz Türk milletine armağan olsun"

Ampute Futbol Milli Takımı'nın teknik direktörü **Osman Çakmak** karşılaşmanın ardından yaptığı açıklamada, yaşadıkları mutluluğu dile getirdi. 2020 Ocak'ta kura çekimi için Polonya'ya geldiğini aktaran **Çakmak**, şunları kaydetti: "Kura çekiminde final tarihine baktım, fikstüre baktım ve 'Allah'ım 19 Eylül Gaziler Günü'ne denk geliyor.' dedim. Şehitlerimizin mekanı cennet olsun. Benim gibi gazi olan arkadaşlarımla Gaziler Günü kutlu olsun. Avrupa şampiyonluğumuz Türk milletine armağan olsun."

DEGER

www.cte.adalet.gov.tr